

© Timo Cantell, Tanssin Tiedotuskeskus ja Taiteen keskustoimikunta

Kansi: Kari Piippo

Taitto: Jussi Hirvi

ISBN 952-5253-46-5

ISSN 0788-0278

Paino: Nykypaino Oy

Helsinki 2003

Sisältö

Esipuhe	5
1 Johdanto	7
Tutkimuksen taustaa	7
Tanssiareena-festivaali	7
Tutkitut tilaisuudet	9
Tutkimuksen rakenne	10
2 Yleisön rakenne	12
Sukupuoli	12
Ikä	13
Koulutus	15
Sosioekonominen asema	17
Siviilisääty	19
Asuinpaikka	20
3 Esityksiin osallistuminen ja tiedonsaanti	25
Sosiaalinen merkitys	25
Osallistumispäätöksen ajankohta	27
Tiedonsaanti	28
Lehdistön seuraaminen	31
Yleisön suosimat esityspaikat	32
4 Yleisön suhde tanssiin	35
Omakohtainen tanssiharrastus	35
Käsityksiä nykytanssista	37
Yleisön kiinnostus nykytanssin sisältöön	38
Mieli-pide-eroja selittävät tekijät	40
5 Tanssiyleisön muu kulttuuriharrastus	42
Aiemmat käynnit nykytanssiesityksissä	42
Käynnit muissa kulttuuritapahtumissa	44
Käynnit muissa tanssitapahtumissa	46
Uudet kävijät ja erot harrastuneisuudessa	47

6 Rahankäyttö tanssiesitysten yhteydessä	49
Mielipiteet lippujen hinnoista	49
Yleisön rahankäyttö	50
Ulkopaikkakuntalaisten kulutus	53
7 Yhteenveto	55
Lähteet	58
Kuviluettelo	59
Taulukkoluetelo	59
Karttaluettelo	59
Luettelo liitetaulukoista	59
Luettelo liitekartoista	60
Liitteet	
Liite 1. Kyselyjen suorittaminen	61
Liite 2. Kyselylomake	63
Liite 3. Kyselylomakkeeseen liitetty selite kyselyn tarkoituksesta	65
Liitetaulukot	66
Liitekartat	80
English Summary	83

Tanssiyleisöstä on vain vähän tutkittua tietoa Suomessa ja kansainvälises-tikin. Käsillä oleva, ensimmäinen yksinomaan suomalaista tanssiyleisöä erittelevä tutkimus tarjoaa lisävalaistusta mm. siihen, keistä nykytanssin yleisö koostuu, mikä on heidän suhteensa tanssiin ja miten he osallistuvat muiden taiteenalojen tapahtumiin. Tanssin Tiedotuskeskuksen tilaama tut-kimus pohjautuu Tanssiareena-festivaalilla vuonna 2000 kerättyyn aineis-toon.

Nykytanssi on uusi tulokas suomalaisen taiteen kentässä, ja sillä on oma uskollinen katsojakuntansa, kuten tämä tutkimus osoittaa. Alan sisäl-lä käydään vilkasta keskustelua tarpeesta löytää nykytanssille uutta yleisöä ja pohditaan keinoja yleisöpohjan laajentamiseksi. On ilahduttavaa, että Tanssiareenan esitykset tavoittivat käsillä olevan tutkimuksen mukaan paljon ensikertalaisia ja nuorta yleisöä. Tanssista puhuttaessa on kuitenkin pidettävä mielessä, että kyse on verraten pienestä taiteenalasta, ja yleisö-määrän kehittymiseen tulevaisuudessa vaikuttavat monet niin taiteenalan sisäiset kuin ulkoisetkin tekijät.

Toistaiseksi tanssiesityksissä käyvästä yleisöstä ei ole ollut tutkittua tie-toa lukuun ottamatta joidenkin tanssiryhmien omaan käyttöönsä tekemiä selvityksiä. Sekä taiteilijat että esitysten markkinoinnista vastaavat joutu-vat toimimaan enimmäkseen alan sisäisen mutu-tiedon varassa. Tämä tut-kimus vahvistaa, että monet oletukset ovat olleet oikeita. Lisäksi se vahvistaa muista maista (esimerkiksi Englannista ja Ruotsista) saatuja tut-kimustuloksia nykytanssin yleisöstä.

Nykytanssi koetaan usein vaikeasti lähestyttäväksi ja yleisömäärät ovat verraten pieniä, jos niitä verrataan vaikkapa puheteatteriin tai elokuvaan. Suomessa tanssin tilanne ei kuitenkaan ole huono. Tilastokeskuksen ke-räämien tietojen mukaan (1999) tanssia seuraa vuosittain noin viidennes suomalaisista. Eurostatin ja EU:n komission tilastot (2001) osoittavat, että suomalaiset ovat belgialaisten jälkeen Euroopan toiseksi ahkerimpia tans-siesityksissä kävijöitä. Potentiaalia yleisömäärien edelleen kasvattamiseen on: siihen viittaavat sekä tutkimuksen katsojakunnan ikärakenne että ensi-kertaa tanssiesitykseen osallistuneiden määrä.

Yleisömääriä tarkasteltaessa on myös otettava huomioon olemassa ole-vat taloudelliset resurssit. Yleisömäärien kasvattaminen edellyttää tanssi-teosten tuotantoon ja markkinointiin osoitetun määrärahan kasvattamista. Kysymys tanssin yleisöstä liittyy saumattomasti tanssin markkinointiin, joka on erityisen vaativaa mm. siksi, että ei ole olemassa yhtä homogeenis-

ta tanssiyleisöä vaan useita yleisöjä, jotka seuraavat pientä osaa kaikesta tanssitarjonnasta. Balettiyleisö löytää harvoin tiensä nykytanssiesityksiin ja päivävastoin. Myös eri kulttuuripiireistä tulevien tanssiryhmien yleisöt voivat olla hyvin ryhmä- ja genreuskollisia.

Teatteri voi houkuttaa musikaaleilla ja komedioilla kevyempää ohjelmistoa vaativia. Ooppera ja klassinen baletti voivat esittää rinnan vanhoja, tunnettuja kassamagneetteja ja vaativampaa ohjelmistoa. Nykytanssiesitykset ovat tyypillisesti kantaesityksiä, joiden elinkaari on lyhyt. Näin ollessa yleisöä ei voi houkuttaa etukäteen tunnetulla ohjelmistolla. Nykytanssi voi kuitenkin houkuttaa yleisöä taiteellisella tasollaan. Monet suomalaiset koreografit käyttävät työssään uutta teknologiaa ja teosten visuaalinen toteutus ja äänimaailma voivat avata uusia kontaktipintoja ohi perinteisen tanssiyleisön. Taidetta ei kuitenkaan voi pakottaa muottiin ja on hyväksyttävä, että huolimatta korkeasta taiteellisesta tasosta kaikki esitykset eivät saavuta suuria yleisömääriä.

Käsillä oleva tutkimus vahvistaa oletusta, että tanssin yleistyötä tarvitaan ja sillä olisi paljon mahdollisuuksia. Muutamat tanssiryhmät ovat tehneet yleistyötä jo vuosia, mutta moniin muihin maihin verrattuna toiminta on Suomessa suppeaa ja hajanaista eikä sille ole olemassa rahoituskannavia. Yleisöpohjan laajentaminen on haaste myös tanssin markkinoinnista vastaaville: rahan lisäksi tarvitaan uusia ja innovatiivisia markkinointistrategioita ja toimijoiden välistä ennakkoluulotonta yhteistyötä.

Nyt tehty tutkimus saa toivottavasti jatkoa. Tämän tutkimuksen aineisto koottiin festivaalilta, jonka markkinointi oli tanssin näkökulmasta katsottuna poikkeuksellisen näkyvää ja ulottui laajalle. Jatkossa olisi kiinnostavaa tutkia kävijöitä, jotka seuraavat esityksiä normaalin esityskauden puitteissa pääkaupunkiseudun eri näyttämöillä ja suurimmissa tanssikaupungeissa eri puolilla maata. On toki oletettavaa, että suuri osa Tanssiareena-festivaalin yleisöstä seuraa tanssia myös festivaalien ulkopuolella.

Haluan kiittää lämpimästi Tanssiareena-festivaalin vuonna 2000 tuottanutta Iris Autiota, jonka asiantuntemus ja innostus käynnisti tämän tutkimuksen. Nykyisessä työssään Tero Saarinen Companyn managerina Iiris Autio on auliisti kommentoinut käsikirjoitusta ja tehnyt useita parannusehdotuksia. Yleisön alueellista jakautumista kuvaavat kartat teki Ari Jaakola Helsingin kaupungin tietokeskuksesta. Taiteen keskustoimikunnalle lämmin kiitos tutkimuksen julkaisemisesta.

Helsingissä toukokuussa 2003

Johanna Laakkonen
Toiminnanjohtaja
Tanssin Tiedotuskeskus

1 Johdanto

Tutkimuksen taustaa

Tanssi ei lukeudu kaikkein suosituimpien kulttuuritilaisuuksien joukkoon, muttei toisaalta pienimpienkään. Tilastokeskuksen vuonna 1999 keräämien tietojen mukaan tanssiesityksiä, kaikki tyylilajit mukaan lukien, seuraa vuosittain noin viidennes suomalaisista, tarkalleen 19 prosenttia. Tanssi ei siis yllä elokuvien (49 %), teatterin (39 %), konserttien (37 %) ja taidenäyttelyiden (35 %) suosioon, mutta on selvästi suositumpaa kuin oopperassa käynti (7 %). Tanssiesitysten seuraamisessa miehet ja naiset poikkeavat toisistaan, sillä 16 prosenttia miehistä ja 22 prosenttia naisista ilmoitti käyneensä tanssiesityksissä viimeisen vuoden aikana. Ikäryhmien välillä ei juurikaan ole eroa, joskin yli 65-vuotiaat ovat aliedustettuja. (Minkkinen et al. 2001, 6–9).

Keitä sitten tanssiesityksissä kävijät ovat? Tämä tutkimus pyrkii vastaamaan kysymykseen tarkastelemalla yhtä tanssitarjonnan keskeistä osaa, nykytanssia. Tutkimuskohteena on nykytanssifestivaali Tanssiareena 2000:n kävijät.

Tanssin Tiedotuskeskuksen keräämien tilastojen mukaan vuonna 2001 Suomessa järjestettiin kaikkiaan 2 093 ammattitanssiesitystä ja niissä oli katsojia yhteensä 431 675 (Tanssin ... 2002). Helsinki on tanssin ja erityisesti nykytanssin keskus Suomessa. Kaupungissa toimii Suomen Kansallisbaletin ja Helsingin Kaupunginteatterin Tanssiryhmän ohella kolme teatteri- ja orkesterilain piiriin kuuluvaa tanssiteatteria. Lisäksi suurin osa valtionosuuslain ulkopuolella toimivista tanssiryhmistä (ns. vapaat tanssiryhmät) sijaitsee Helsingissä ja pääkaupunkiseudulla. Niinpä valtaosa esityksistä tapahtuu tällä alueella ja samalla merkittävä osa tanssiyleisöstä asuu Helsingissä ja pääkaupunkiseudulla. Tämä seikka oli tärkeä päätettäessä ottaa Tanssiareena tutkimuksen kohteeksi.

Tanssiareena-festivaali

Tanssin Tiedotuskeskus järjesti Tanssiareena-festivaalin 18.–27. helmikuuta vuonna 2000. Festivaalin tavoitteena oli esitellä pääkaupunkiseudun yleisölle korkeatasoista suomalaista nykytanssia sekä edistää suomalaisen tanssin myyntiä ulkomaille. Näkyvän festivaalin kautta haluttiin myös

parantaa tanssin imagoa ja lisätä sen tunnettuutta Suomessa. Taustalla vaikuttivat suomalaisen nykytanssin muutos, taidemuodon nopea kehittyminen ja kansainvälistyminen etenkin 1990-luvulla. Festivaali oli osa Helsingin kulttuuripääkaupunkivuoden ohjelmistoa. Kulttuuripääkaupunkisäätiön myöntämä tuki mahdollisti festivaalin toteuttamisen ja panostamisen poikkeuksellinen näkyvään ja tehokkaaseen markkinointiin.

Festivaalilla esiintyi suuria ja vakiintuneita tanssiryhmiä (Suomen Kansallisbaletti, Helsingin Kaupunginteatterin Tanssiryhmä), pienempiä jo pitempään toimineita tanssiteattereita (Aurinkobaletti) ja vasta joitain vuosia toimineita ryhmiä (Tero Saarisen Company Toothpick, joka on vuodesta 2002 toiminut nimellä Tero Saarinen Company). Mukana oli myös yksittäisiä sekä asemansa jo vakiinnuttaneita että hiljattain uransa aloittaneita koreografeja. Turkulaista Aurinkobalettia lukuun ottamatta kaikki ryhmät ja tanssijat toimivat pääkaupunkiseudulla. Tanssiareena huipentui Suomen Kansallisopperan Alminsalissa järjestettyyn Pariisin kansainvälisen koreografikatselmuksen Rencontres Choréographiques Internationales de Seine-Saint-Denis'n Suomen finaaliin, jossa olivat mukana seitsemän suomalaisen koreografin teokset.

Festivaaliesitykset järjestettiin niissä esityspaikoissa, joissa tanssitilaisuuksia pääkaupunkiseudulla yleensäkin järjestetään. Tiloina olivat Suomen Kansallisopperan suuri sali, Helsingin Kaupunginteatterin Studio Elsa ja pieni näyttämö, Zodiak – Uuden tanssin keskus, Aleksanterin teatteri, Stoa Itä-Helsingin kulttuurikeskus, Ateneum-sali sekä Kiasma-teatteri. Nämä kaikki sijaitsevat Helsingissä. Espoosta oli mukana Espoon kulttuurikeskuksen Louhisali. Näiden lisäksi yksi esitys oli poikkeuksellisessa miljöössä Masa-Yardsin telakalla Helsingissä.

Tanssiareena-festivaalilla oli kaikkiaan 30 esitystä ja niissä lähes 5 000 katsojaa (tarkalleen 4 991). Suurin osa Tanssiareenan ohjelmatarjonnasta toteutettiin yhteistyössä pääkaupunkiseudun eri tuotantotahojen kanssa. Pääjärjestäjä Tanssin Tiedotuskeskus vastasi hankkeen koordinoinnista, yhteistiedotuksesta ja -markkinoinnista. Lisäksi Tiedotuskeskus osallistui kolmen teoksen tuotantokuluihin. Kun otetaan huomioon Tanssin Tiedotuskeskuksen festivaalibudjetti, kantaesitysten festivaalibudjetin ulkopuoliset tuotantokulut sekä yritysyritys, festivaalibudjetin loppusumma oli noin 1,2 miljoonaa markkaa (200 000 €). Kun kaikkien osatuottajien tuotantokustannukset otetaan huomioon, festivaalin budjetti kohosi 1,5 miljoonaan markkaan (250 000 €).

Festivaalin markkinoinnin tavoitteeksi asetettiin uusien tai harvoin tanssiesityksissä käyvien katsojien houkuttelemisen esityksiin ja siksi festivaalia markkinoitiin Helsingissä poikkeuksellisen laajasti ja monipuolisesti. Sille luodun visuaalisen ilmeen avulla haluttiin korostaa tanssin monipuolisuutta, huumoria ja helppoa lähestyttävyyttä. Samalla korostettiin festivaalin asemaa ammattilaisten kohtaamispaikkana ja houkuteltiin Helsinkiin tanssin ammattilaisyleisöä myös pääkaupunkiseudun ulkopuolelta.

Tapahtumaa seuraamaan kutsuttiin lisäksi useita kansainvälisiä tuottajia ja lehtimiehiä.

Tutkitut tilaisuudet

Tutkimus tehtiin kyselynä siten, että yleisölle jaettiin kyselylomakkeita, jotka täytettiin ennen tilaisuutta, väliajalla tai sen jälkeen. Tutkimuksen teon metodologiasta on tarkempi esittely liitteessä 1 ja käytetty kyselylomake liitteessä 2. Tarkastelussa on mukana kaikkiaan 801 kyselylomaketta, jotka katsojat täyttivät eri tilaisuuksissa. Vastausprosentti oli 91, mitä voi pitää hyvin korkeana, vaikkakin kulttuuritilaisuuksien yleisötutkimuksiin yleensäkin vastataan hyvin uskollisesti. Eräissä esityksissä saatujen vastausten määrä on suhteellisen pieni, minkä vuoksi niiden jakaumista ei voi vetää kovin pitkälle meneviä johtopäätöksiä. Yleisesti ottaen aineistoa voi kuitenkin pitää hyvin edustavana.

Aineistossa ei ole päällekkäisyyttä sikäli, että samat henkilöt olisivat vastanneet lomakkeeseen useampaan kertaan. Tämä mahdollisuus on vain marginaalinen, eikä vaikuta saatuihin tuloksiin. Asia pyrittiin selittämään jakeluvaiheessa ja toisaalta sellaiset harvat henkilöt, joille lomake tuli vastaan useaan kertaan spontaanisti ilmaisivat tämän asian.

Tutkimukseen otettiin mukaan kaikkiaan yhdeksän eri tilaisuutta. Ne valittiin siten, että ne edustivat monipuolisesti koko tapahtumasarjan tarjontaa. Esitysten välillä on monia eroja, ei vähiten esityspaikkojen ja yleisömäärien suhteen. Suurin yksittäinen tilaisuus oli *Evankeliumi*, joka esitettiin Kansallisoopperan pääsalissa, johon mahtuu kerralla 1350 katsojaa. Zodiakissa puolestaan katsomoon mahtuu 72 katsojaa.

Tutkimuksen aineisto on koottu seuraavista esityksistä:

Mr and Mrs Betlehem

- koreografia Jyrki Karttunen
- esittäjinä Jyrki Karttunen ja tanssiryhmä
- esityspaikka Zodiak – Uuden tanssin keskus
- vastaajia 81

Trans-it

- koreografia ja tanssi Liisa Pentti
- esityspaikka Ateneum-sali
- vastaajia 34

Opal-D

- koreografia Arja Raatikainen
- esittäjinä Arja Raatikainen ja Katri Soini
- esityspaikka Stoa Itä-Helsingin kulttuurikeskus
- vastaajia 97

Evankeliumi

- koreografia Jorma Uotinen
- esittäjänä Suomen Kansallisbaletti ja Waltari-yhtye
- esityspaikka Suomen Kansallisooppera, pääsali
- vastaajia 180

Java

- koreografia ja tanssi Tuomo Railo ja Simo Heiskanen
- esityspaikka Kiasma-teatteri
- vastaajia 60

Pulcinella

- koreografia Tero Saarinen
- esittäjinä Helsingin Kaupunginteatterin Tanssiryhmä ja Tero Saarisen Company Toothpick
- esityspaikka Helsingin Kaupunginteatteri, pieni näyttämö
- vastaajia 55

Se suuri syy

- koreografia Nigel Charnock
- esittäjinä Helsingin Kaupunginteatterin Tanssiryhmä
- esityspaikka Helsingin Kaupunginteatteri, Studio Elsa
- vastaajia 77

Uniooma

- koreografia Virpi Pahkinen
- esittäjänä Aurinkobaletti
- esityspaikka Espoon kulttuurikeskus, Louhisali
- vastaajia 35

Lisäksi aineistoon valittiin mukaan Suomen Kansallisbaletin tuotanto *Kolme koreografia*. Se koostui seuraavista teoksista: *Verienkeli* (kor. Kenneth Kvarnström), *Samalla aaltopituudella* (kor. Tero Saarinen) sekä *Petrolitaivas* (kor. Sami Saikkonen). Esitykset järjestettiin Suomen Kansallisoopperan päänäyttämöllä. *Kolme koreografia* ei ollut osa Tanssiareena 2000:n ohjelmistoa, mutta se tarjosi tälle hyvän vertailukohtaan ja siksi se päätettiin sisällyttää tutkimusaineistoon. Suomen Kansallisbaletin tavoittaman nykytanssiyleisön vertaileminen Tanssiareenan yleisön kanssa on perusteltua, koska näin voidaan tarkastella esimerkiksi esityspaikan merkitystä. Tutkimukseen otettiin mukaan 182 kyselylomaketta, jotka täytettiin *Kolmen koreografian* esityksessä.

Tutkimuksen rakenne

Raportin alussa käsittelen yleisön demografisia perusmuuttujia, kuten sukupuolta, ikää, koulutusta ja asuinpaikkaa (luku 2). Sitten tarkastelen,

kenen kanssa esityksissä käydään ja mistä niitä koskevaa informaatiota saadaan (luku 3). Luvussa 4 esittelen yleisön suhdetta tanssiin ja käsityksiä nykytanssista. Tarkastelen myös laajemmin omakohtaista kulttuuriharrastuneisuutta (luku 5) ja lopuksi tuon esille vierailuun liittyviä taloudellisia kysymyksiä (luku 6).

Tekstin yhteyteen liitettyjen kuvioiden avulla havainnollistan aineiston, tarkemmat numeeriset taulukot on sijoitettu varsinaisen tekstiosan jälkeen liitteeksi liitetaulukoon 1. Pääasiallisesti käsittelen koko Tanssiareenan yleisön tilannetta, mutta vertaan myös eri esityksiä keskenään. Olen päättänyt tarkastelemaan erikseen *Evankeliumin* yleisön profiilia, koska se poikkeaa niin suuresti muusta aineistosta. Samoin *Kolme koreografia* on eroteltu omaksi kokonaisuudekseen. Tutkimusaineistot on kuitenkin koostettu yhteen siten, että niistä näkee koosteina kolme asiaa: koko aineiston yhdessä, *Evankeliumin* eroteltuna muusta aineistosta sekä *Evankeliumin* ja *Kolme koreografia* eroteltuna muista tilaisuuksista.

Evankeliumi ja *Kolme koreografia* esitettiin Suomen Kansallisoopperassa ja molemmat keräsivät Tanssiareenan muuhun kävijäkuntaan nähden varsin erilaista yleisöä. Nykytanssin ydinyleisö löytyykin nimenomaan niistä esityksistä, jotka järjestettiin muualla kuin oopperassa. Sen vuoksi kutsun näistä seitsemästä esityksestä koostuvaa yleisöä Tanssiareenan ydinyleisöksi. Eri esitysten välisen vertailun lisäksi tarkastelen erikseen myös esimerkiksi ensikertalaisia, tanssialan ammattilaisia ja ulkopaikkakuntalaisia.

Työn luonne on lähinnä esittelevä ja vertaileva. Esittelen Tanssiareenan yleisöä ja vertailen saatuja tuloksia muihin aiemmin tehtyihin yleisötutkimuksiin. Joudun tällöin pitkälti turvautumaan omiin aihepiiristä tekemiini julkaisuihin. Tanssin – ja varsinkaan nykytanssin – alalla kattavaa yleisötutkimusta ei ole Suomessa aiemmin tehty, joten tämän tutkimuksen tuloksia ei voi suoranaisesti verrata muihin yleisötutkimuksiin. Kuitenkin esimerkiksi Kuopio Tanssii ja Soi -festivaalilla sekä Helsingin juhlatiikoilla tanssitilaisuuksista tehdyt tutkimukset toimivat hyvänä vertailuaineistona. Ulkomaillakin on julkaistu vain vähän tanssin yleisötutkimuksia. Tyypillistä on, että erilaisia selvityksiä on tehty, mutta ne ovat jääneet vain esimerkiksi tanssiryhmien tai esityspaikkojen sisäiseen käyttöön. Niitä ei siis ole työstetty laajemmiksi julkaistuksi tutkimuksiksi.

2 Yleisön rakenne

Esittelen tässä luvussa Tanssiareenan yleisöä kuvaamalla kävijöiden sukupuolijakaumaa, ikää, koulutustaustaa ja sosioekonomista asemaa. Tarkastelen myös kävijöiden asuinpaikkaa. Tanssiareenan ydinyleisö -termi viittaa niihin seitsemään esitykseen, jotka järjestettiin muualla kuin Suomen Kansallisoopperassa. Näiden huomioiminen omana kokonaisuutenaan on perusteltua, koska yleisöt poikkeavat selkeästi Suomen Kansallisoopperassa esitettyjen *Evankeliumin* ja *Kolmen koreografin* yleisöistä.

Sukupuoli

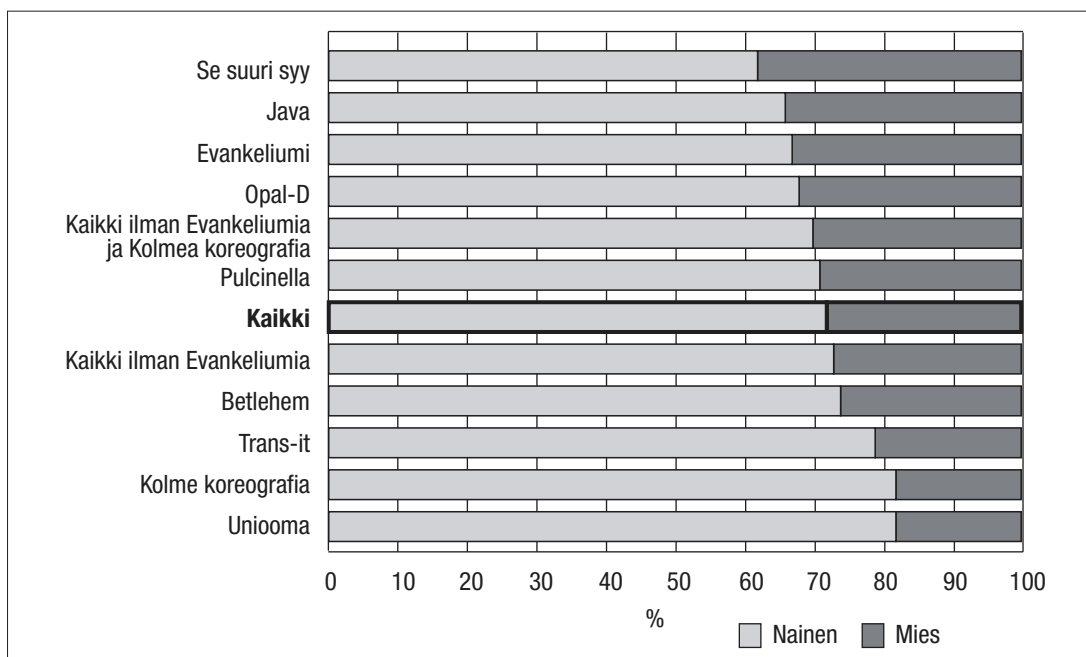
Naisten suuri osuus niin sanotuissa korkeakulttuuritapahtumissa ei ole uutinen. Erityisesti perinteinen tanssiyleisö on naisvaltaista. Esimerkiksi Kuopio Tanssii ja Soi -tapahtumassa havaittiin, että kolme neljästä (77 %) kävijästä oli naisia. Teatteriyleisökään ei välttämättä jää kovin kauas näistä lukemista, sillä esimerkiksi Tampereen teatterikesässä yleisön sukupuolijakauma on hyvin samankaltainen (74 %). (Cantell 1995, 8). Naisten suuri osuus on havaittu myös Turun ja Helsingin teatteriyleisöjen parissa (Lahinen 1998, 21; Linko 1986, 37). Toisaalta teatteri voi kerätä hyvinkin erilaisia yleisöjä, vaihteleehan tarjonta sisällöltään paljon, esimerkkeinä musikaalit ja sota-äytelmät.

Käsitys tanssiyleisön naisvaltaisuudesta saa vahvistusta tarkasteltaessa Tanssiareena-festivaalia. Yksittäisissä tapahtumissa naisia oli vähimmilläänkin 62 prosenttia ja suurimmillaan 82 prosenttia, keskiarvon ollessa 70 prosenttia. *Evankeliumin* kävijät, jotka poikkeavat muiden Tanssiareenan esitysten yleisöistä monin tavoin, eivät sukupuolen osalta muuta kokonaiskuvaa kovinkaan paljoa, sillä 67 prosenttia heistä oli naisia. Tämä on jossain määrin yllättävää, sillä kevyen musiikin yleisöt jakautuvat yleensä sukupuolen mukaan varsin tasaisesti. *Evankeliumissa* hevirockia edustavan Waltari-yhtyeen läsnäolo toki keräsi miesyleisöäkin, mutta ei kuitenkaan samaan tapaan kuin esimerkiksi rockfestivaaleilla. (Kuvio 1).

Sukupuolijakaumaan voi kuitenkin esittää tutkimusaineiston rakentamiseen liittyvän varauksen, sillä vaikka kulttuuritapahtumien kävijät vastaavat varsin mielellään yleisökyselyihin, naiset ovat erityisen innokkaita vastaajia. Näin jopa siinä määrin, että he saattavat ottaa miehelleen tai poikaystävälleen osoitetun lomakkeen itselleen täytettäväksi. Tämän vuoksi naisten suuri osuus voi ylikorostua tutkimusaineistossa jossain määrin.

Tästä varauksesta huolimatta naiset muodostavat tanssiyleisön selkeän enemmistön.

Kuvio 1. Sukupuolijakauma

Ikä

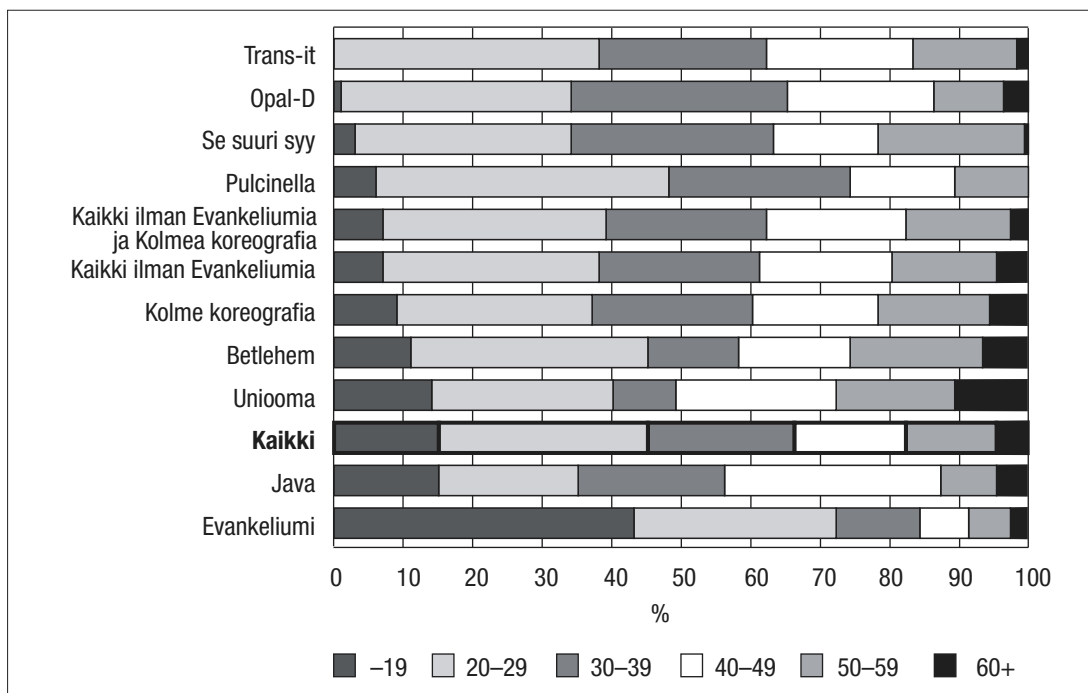
Niin tanssi- kuin muissakin esittävien taiteiden yleisöissä keski-ikäiset ovat suurin yksittäinen ikäryhmä. Aliedustettuina ovat yleensä alle 20-vuotiaat ja toisaalta eläkeikään yltäneet. Vastaavanlainen ikäjakauma on nähtävissä myös tässä aineistossa, joskin Tanssiareenan tapahtumissa kävijät ovat nuorempia kuin esimerkiksi klassisen musiikin tai oopperan yleisöt.

Tyypillisiä kävijöitä ovat nuoret aikuiset. Kun tilannetta tarkastellaan ilman *Evankeliumi*-esitystä, niin lähes kaksi kolmasosaa (61 %) kävijöistä on alle 40-vuotiaita. Tyypillisin ikäryhmä on 20–29-vuotiaat, myös 30–39-vuotiaat ovat ahkeria kävijöitä. Esimerkiksi *Pulcinellan* (68 %) ja *Opal-D:n* (64 %) kävijöistä kaksi kolmannesta kuuluu 20–39-vuotiaitten ryhmään. (Kuvio 2).

Esitykset toki keräävät myös hieman varttuneempaa yleisöä. Tanssiareenan tapahtumista *Uniooman*, *Mr and Mrs Betlehemin* ja *Se suuri syyn* esityksissä yli viidennes kävijöistä oli yli 50-vuotiaita. *Kolmen koreografian* yleisö on iältään Tanssiareenan muita tilaisuuksia vanhempaa. Tämä selittynee sillä, että esitys kuului Suomen Kansallisbaletin ohjelmistoon, jolla on oma vakiintunut yleisönsä ja jossa myös varttuneemmat katsojat ovat löytäneet tiensä katsomoihin.

Eryityisesti erottuu *Evangeliumin* nuori kävijäkunta. Peräti kolme neljästä on alle 30-vuotiaita, mikä on varsin poikkeuksellista Kansallisoorpe-
 ran katsomossa. Alle 20-vuotiaita on niinkin suuri osuus kuin 43 prosenttia. Tätä voi pitää ainutlaatuisena piirteenä myös nykytanssiyleisöjen joukossa. On kuitenkin muistettava, että *Evangeliumin* rajoja rikkova esitys toi mukanaan paljon uutta yleisöä, joka ei välttämättä kokenut olevansa yksinomaan nykytanssiesityksessä vaan seuraamassa kokonaisvaltaista performanssia, jossa Waltarin musiikilla ja esiintymisellä oli hyvin merkittävä rooli.

Kuvio 2. Ikäjakauma

Tanssiareena 2000 -tapahtuma tavoitti siis varsin nuorta yleisöä, joka näkyy vertailussa Kuopio Tanssii ja Soi -tapahtuman kävijöihin. Tanssii ja Soi -festivaalilla on keskimäärin noin kymmenen vuotta vanhempaa katsojakuntaa kuin Tanssiareenassa, sillä Kuopiossa suurin yksittäinen ryhmä ovat 30–39-vuotiaat. (Cantell 1996, 7).

Kun ikäkysymystä tarkastellaan sukupuolen mukaan, osoittautuu, että tanssiesityksissä käyneet miehet ovat jossain määrin vanhempia kuin naiskatsojat. Tanssiareenan ydinkatsojista naisten ikärakenne painottuu 20–39-vuotiaisiin, kun miehillä erityisesti 40–49-vuotiaat erottuvat omaksi ryhmäkseen. Miehistä alle 20-vuotiaita on kolme, naisista kahdeksan prosenttia. (Liitetaulukko 2).

Koulutus

Tärkeä selittäjä kulttuuriosallistumiselle on koulutustausta. Kulttuuritapahtumien yleisö on poikkeuksetta huomattavasti koulutetumpaa kuin väestö keskimäärin. Tämä seikka näkyy myös tässä aineistossa. Taustatietona kerrottakoon, että Helsingissä 19,75 prosentilla yli 15-vuotiaista asukkaista on akateeminen koulutus. Kolmasosalla puolestaan ei ole perusasteen jälkeistä tutkintoa. (Helsingin kaupungin... 2001, 164). Tässä tutkimuksessa ei kysytty erikseen ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneita, koska näitä tutkintoja ei vielä vuonna 2000 juurikaan ollut.

Kun *Evankeliumin* katsojia ei lasketa mukaan, Tanssiareenan yleisöstä 44 prosentilla on akateeminen koulutus. Pienimmillään akateeminen tutkinto oli kolmasosalla katsojista (*Pulcinella*, 31 %) ja suurimmillaan joka toisella (*Se suuri syy*, 53 %). Nämä osuudet ovat kuta kuinkin samansuuruisia kuin Helsingin juhlatapahtumien eri tilaisuuksien yleisöillä. Vuoden 2002 juhlatapahtumilla 43 prosentilla kävijöistä oli akateeminen koulutus (Cantell 2002). Akateemisen koulutuksen suuri osuus ei ole yllätys, vastaavia havaintoja on saatu muistakin kulttuuriyleisötutkimuksista. Esimerkiksi klassisen musiikin yleisöjen koulutustausta on osoittautunut vähintäänkin yhtä korkeaksi, eikä monissa teatteriesityksissäkään välttämättä jäädä näistä lukemista jälkeen (Cantell 1993, 18; 1996, 10).

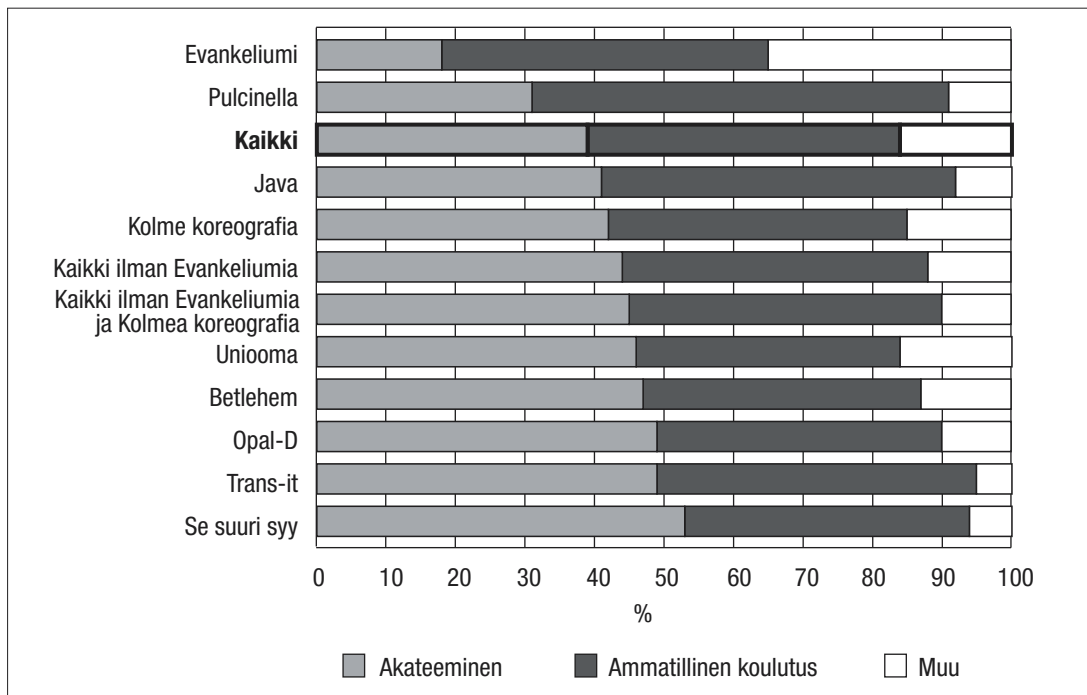
Tanssiyleisöissä Kuopio Tanssi ja Soi -tapahtumassa akateemisten osuus on 45 prosenttia, eli lähes sama kuin Tanssiareenassa (Cantell 1996, 10). Helsingin juhlatapahtumilla vuonna 1997 esiintynyt William Forsythen johtama Ballett Frankfurt tavoitti myös korkeasti koulutettua katsojakuntaa, 55 prosentilla oli korkeakoulututkinto (Cantell 1998, 58). Tanssiyleisössä ylipäättään on siis runsaasti korkeasti koulutettuja.

Toinen koulutustaustaan luettava piirre ovat ylioppilaspohjaiset opistotutkinnot (esimerkiksi yo-merkonomit), joita on reilusti yli kolmasosalla (37 %) kävijöistä. Koulutuskentän muututtua ammattikorkeakoulututkinnon hankkineet muodostavat jatkossa yhden keskeisen kävijäryhmän. Siinä missä akateemiset ja opistotasoiset tutkinnot korostuvat tässä yleisössä, varsinkin ammattikoulun käyneiden ja vailla ammattitutkintoa olevien osuudet jäävät selvästi aliedustetuiksi. Tämäkin havainto saa tukea aiemmista kulttuuriyleisötutkimuksista. Toisin sanoen koulutusaste on merkittävä tekijä selitettäessä kulttuuriyleisöjen taustoja; mitä korkeampi koulutus, sitä suurempi osallistumistodennäköisyys kulttuuritilaisuuksiin. Ja päinvastoin: mitä alhaisempi koulutus, sitä pienempi osallistumistodennäköisyys. (Kuvio 3).

Evankeliumin vieraat poikkeavat jälleen muista Tanssiareenaan osallistujista, sillä sen kävijöistä ”vain” alle viidenneksellä on akateeminen tausta. Toisaalta tämän teoksen yleisö on sen verran nuorta, että monet eivät ole ehtineet vielä peruskoulua tai lukiota pidemmälle. Kun muiden esitysten katsojista peruskoulututkinto on vain alle kymmenesosalla, *Evankeliumin*

liumin katsojista kolmasosa ei ole hankkinut vielä peruskoulun jälkeistä tutkintoa. Toisaalta aikuisikäänkin ehtineistä alempi osuus on hankkinut akateemisen koulutusta kuin muissa Tanssiareenan tapahtumissa.

Kuvio 3. Koulutustausta

Tanssiareenan ohjelmistoon kuulunut Tero Saarisen koreografiaan perustuva *Pulcinella* on sikäli kiinnostava esitys, että sitä voi verrata vuonna 2002 Helsingin juhlatiimoilla kerättyyn aineistoon, jossa yhtenä esityksenä oli Aleksanterin teatterissa toteutettu Tero Saarisen soolo *Hunt*. *Huntin* yleisöstä korkeakoulututkinto oli 61 prosentilla, eli huomattavasti suuremmalla osalla kuin *Pulcinellassa*, jossa vastaava osuus oli 31 prosenttia. Osin tämä saattaa johtua siitä, että *Pulcinellan* toteutti Helsingin Kaupunginteatterin Tanssiryhmä yhdessä Saarisen Company Toothpickin kanssa. Juuri Helsingin Kaupunginteatterin Tanssiryhmä on saavuttanut uutta tanssiyleisöä, mahdollisesti myös laventaenkin yleisöpohjaa. Toisaalta myös Kaupunginteatterin ryhmä kerää korkeasti koulutettuja; Tanssiareenan ohjelmistossa ollut Kaupunginteatterin Tanssiryhmän esityksen *Se suuri syy* yleisöstä joka toisella (53 %) oli akateeminen koulutus.

Yleisöltä tiedusteltiin myös, minkä alan koulutusta heillä on. Luokittelu noudattaa Tilastokeskuksen koulutusluokitusta. Runsaalla neljänneksellä kävijöistä (27 %) on taidealan koulutus. Vaihtelu on kuitenkin varsin suurta, pienimmillään *Java*-esityksessä taidealan koulutus oli 12 prosentilla kun taas *Pulcinellan* kävijäkunnasta 40 prosentilla oli vastaava koulutus. Taidealalle kouluttautuneiden suhteellisen suuri määrä on ennako-odotusten mukainen, kiinnostavathan tanssiesitykset tanssialalla toimivien

lisäksi myös muilla taidealoilla työskenteleviä. *Evankeliumikaan* ei ole tässä suhteessa kovin erilainen. Senkin yleisöstä 17 prosentilla on taidealan koulutus. Varauksena täytyy kuitenkin esittää, että nuoresta ikäprofiilista johtuen huomattavalla osalla *Evankeliumin* kävijöistä ei vielä ollut ammattiin johtavaa tutkintoa. (Liitetaulukko 3).

Humanistisen koulutuksen saaneita on keskimäärin 19 prosenttia kävijöistä, *Evankeliumissakin* lähes sama määrä (17 %). Kaupallisen tai teknisen koulutuksen hankkineita on reilu kymmenesosa kumpaakin. Mielenkiintoinen ryhmä ovat opettajankoulutuksen hankkineet, jotka erottuvat kulttuuriyleisöissä aina omaksi ryhmäkseen. Mukaan lasketaan ala- ja yläasteen opettajat, mutta myös esimerkiksi eri taiteenalojen opettajat (tanssinopettajat, viulunsoiton opettajat jne.) tai sitten erittelemättömissä opetustehtävissä työskentelevät (esim. lehtorit). Tanssiareenassa näitä on seitsemän prosenttia, mitä voi pitää yllättävän pienenä, sillä aiemmissa kulttuuriyleisötutkimuksissa vastaava osuus on saattanut olla jopa viidenneskin kävijöistä. Esimerkiksi Kuopio Tanssii ja Soi -tapahtuman yleisöstä 21 prosenttia ja Turun musiikkijuhlien kuulijoilla 19 prosenttia työskentelee opetustehtävissä (Cantell 1996, 11).

Sosioekonominen asema

Kulttuuritapahtumissa kävijät ovat tyypillisesti toimihenkilöammateissa työskenteleviä ja opiskelijoita, näin myös Tanssiareenassa. Reilusti yli puolet (59 %) Tanssiareenan yleisöstä kuuluu toimihenkilöryhmiin. Lisäksi lähes viidesosa (19 %) on opiskelijoita, joista monet siirtyvät valmistuttuaan toimihenkilötehtäviin. Ylemmät toimihenkilöt ovat selvästi suurin sosioekonominen ryhmä, pienimmillään *Opal-D:n* esityksessä heidän osuutensa oli reilu kolmannes (35 %) ja suurimmillaan *Mr and Mrs Betlehem*-esityksessä lähes puolet (46 %). Alempia toimihenkilöitä on keskimäärin 14 prosenttia, vaihtelua on välillä 9–19 prosenttiyksikköä esityksestä riippuen. *Kolme koreografia* poikkeaa muista sikäli, että siinä alempien toimihenkilöiden osuus on selvästi suurempi kuin muissa esityksissä, 23 prosenttia. Myös ylempien toimihenkilöiden osuus on jossain määrin suurempi kuin Tanssiareenassa keskimäärin. Opiskelijoita ja yrittäjiä on puolestaan hieman vähemmän kuin muissa tilaisuuksissa. (Kuvio 4).

Huomionarvoista on, että työntekijät, eläkeläiset, omaa kotitaloutta hoitavat ja työttömät ovat selvästi aliedustettuina Tanssiareenan yleisössä. Kun Helsingissä eläkeläisiä on väestöstä 20 prosenttia, näissä esityksissä heitä oli vain kolme prosenttia. Eläkeläisiä tapaa huomattavasti enemmän esimerkiksi teattereissa, klassisen musiikin konserteissa ja oopperassa, mutta vaikuttaa siltä, että nykytanssi ei kuulu heidän lähimpiin kulttuuriharrastuksiinsa.

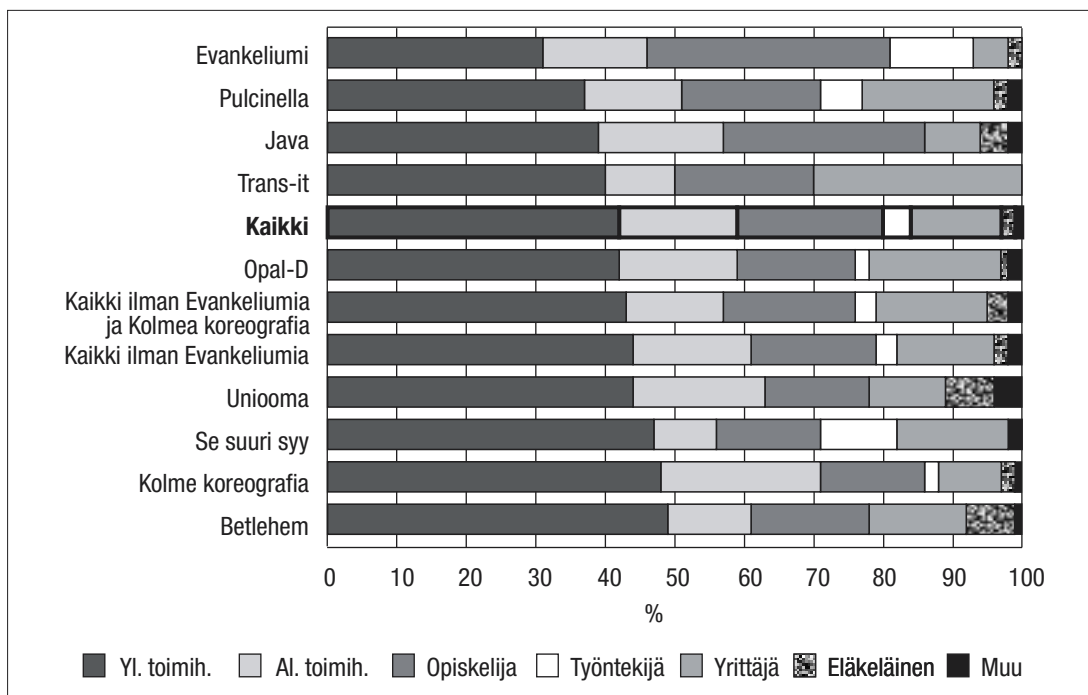

Työttömiä oli tilaisuuksissa vain prosentin verran, kun heitä vuonna 2000 oli 8,2 prosenttia Helsingin väestöstä. Tähän havaintoon voi kuitenkin esittää sen varauksen, että työttömiksi kirjautuneet eivät välttämättä ilmoita tällaisessa tutkimuksessa todellista tilannettaan.

Työntekijäryhmään kuului ainoastaan kolme prosenttia. Kun Helsingissä työntekijöitä on 14 prosenttia, jäävät he tanssiyleisössä olennaisesti omaa väestöosuuttaan pienemmäksi ryhmäksi. Työntekijöiden alhainen osuus ei ole suuri yllätys, esimerkiksi Kuopio Tanssii ja Soi -festivaalilla tähän ryhmään kuuluvia oli vain kaksi prosenttia, Helsingin juhlaviikoilla vuonna 2002 työntekijöiden osuus oli samaa luokkaa eikä Tampereen teatterikesässäkään heitä ollut kuutta prosenttia enempää (Cantell 1996, 12; Cantell 2002). Kaustisen kansanmusiikkitapahtumassa työntekijöitä on sentään 11 prosenttia (Cantell 1993, 18).

Yrittäjiksi Tanssiareenan vieraista lukeutui 14 prosenttia kävijöistä. Tämä varsin korkea osuus selittyy sillä, että luokittelussa on noudatettu Tilastokeskuksen määritelmää, jonka mukaan freelancetaiteilijat luetaan yrittäjiksi. Valtaosa yrittäjiksi luokitelluista on siis tanssialan ammattilaisia ja muita freelancereina toimivia taiteilijoita. Sen sijaan esimerkiksi omaa liikeyritystä pitävien osuus jää hyvin pieneksi.

Kuvio 4. Sosioekonominen asema

Evankeliumin yleisö poikkeaa joiltain osin edellisistä tuloksista, erityisesti korostuu työntekijöiden ja opiskelijoiden suuri osuus. *Evankeliumi* on ainoa tutkimuksessa mukana ollut esitys, jossa opiskelijat muodostavat suurimman yksittäisen sosioekonomisen ryhmän. *Evankeliumin* katsojista

35 prosenttia on opiskelijoita, ylempiä toimihenkilöitä puolestaan on 31 prosenttia. Suuri opiskelijaosuus ei ole yllätys kun huomioi kävijöiden ikärakenteen, onhan valtaosa alle 30-vuotiaita. Varsin poikkeuksellista on sen sijaan työntekijöihin kuuluvien osuus, 12 prosenttia. Tämä on hyvin korkea lukema melkein päähän tahansa kulttuuritilaisuuteen verrattuna. Työntekijöiden määrä selittyy pitkälti *Evankeliumin* tanssia ja rockia yhdistäneellä tarjonnalla, joka puhutteli hyvinkin erilaisia ryhmiä. Waltari lienee tuonut paikalle juuri työntekijöitä. On kuitenkin muistettava, että 12 prosenttia jää edelleenkin hieman alle työntekijöiden väestöosuuden Helsingissä.

Vaihteleeko yleisön sosioekonominen asema iän, sukupuolen tai asuinpaikan mukaan? On yllättävää, että Tanssiareenan ydinyleisössä ei oikeastaan mitenkään, ei esimerkiksi niin, että miesten sosioekonominen asema olisi naisia korkeampi. Koko aineistossa ainoastaan iän osalta on eroja, mutta nämä erot johtuvat pitkälti ”luonnollisista” syistä: opiskelijat ovat tyypillisesti alle 30-vuotiaita, toimihenkilöt puolestaan ovat 30–59-vuotiaita.

Evankeliumissa sukupuolten välillä on suurempia eroja kuin muissa Tanssiareenan esityksissä. Tämä johtunee osin teoksen naisyleisön nuoresta ikärakenteesta ja näkyy siten, että 42 prosenttia naisista, mutta miehistä ”vain” 19 prosenttia, lukeutuu opiskelijoiksi. Toisaalta reilu viidennes (22 %) naisista on ylempiä toimihenkilöitä, mutta miehistä lähes puolet (46 %) kuuluu tähän ryhmään. Vastaavasti alemmissa toimihenkilöissä naisia on myös viidennes (20 %), mutta miehistä vain alle kymmenesosa (8 %). Yllättävää on myös se, että miehillä työntekijöiden osuus oli niinkin korkea kuin 16 prosenttia. Tällaista työntekijöiden osuutta tapaa harvoin jos koskaan kulttuuritapahtumien yleisöissä (pois lukien populaarikulttuuritapahtumat), vielä vähemmän Suomen Kansallisbaletin esityksissä. Naisistakin työntekijöitä on joka kymmenes, joten tässä suhteessa *Evankeliumi* oli todella poikkeuksellinen.

Siviilisääty

Yleisö jakautuu siviilisäädyn mukaisesti puoliksi niihin, jotka elävät parisuhteessa ja puoliksi niihin, jotka ovat naimattomia. Helsingin kaupungin tilanteeseen verrattuna yleisössä on hieman enemmän naimattomia henkilöitä, ero ei kuitenkaan ole kovin merkittävä (Helsingin väestö ... 2002, 11). Kun *Evankeliumia* ei lasketa mukaan, avo- tai avioliitossa elävien osuus on 45 prosenttia. Hajonta tilaisuuksien välillä ei ole kovin suuri. *Evankeliumi* erottuu selvästi omaksi joukokseen, sillä vain 27 prosenttia *Evankeliumin* katsojista ilmoitti elävänsä parisuhteessa. Tämä on luonnollista ottaen huomioon muihin tilaisuuksiin verrattuna selvästi nuoremman ikäjakauman.

Jossain määrin yllättävänä voi pitää sitä, että sukupuoli ei erottele siviilistäytyä. Toisin sanoen, sama osuus miehistä ja naisista on avioliitossa tai naimattomia. Monissa festivaaliyleisötutkimuksissa on käynyt ilmi, että miehistä huomattavasti suurempi osa on naimisissa kuin naisista. Näin ei kuitenkaan näytä olevan Tanssiareenan kohdalla. Osin tämäkin saattaa selittyä yleisön varsin nuorella ikäjakaumalla.

Asuinpaikka

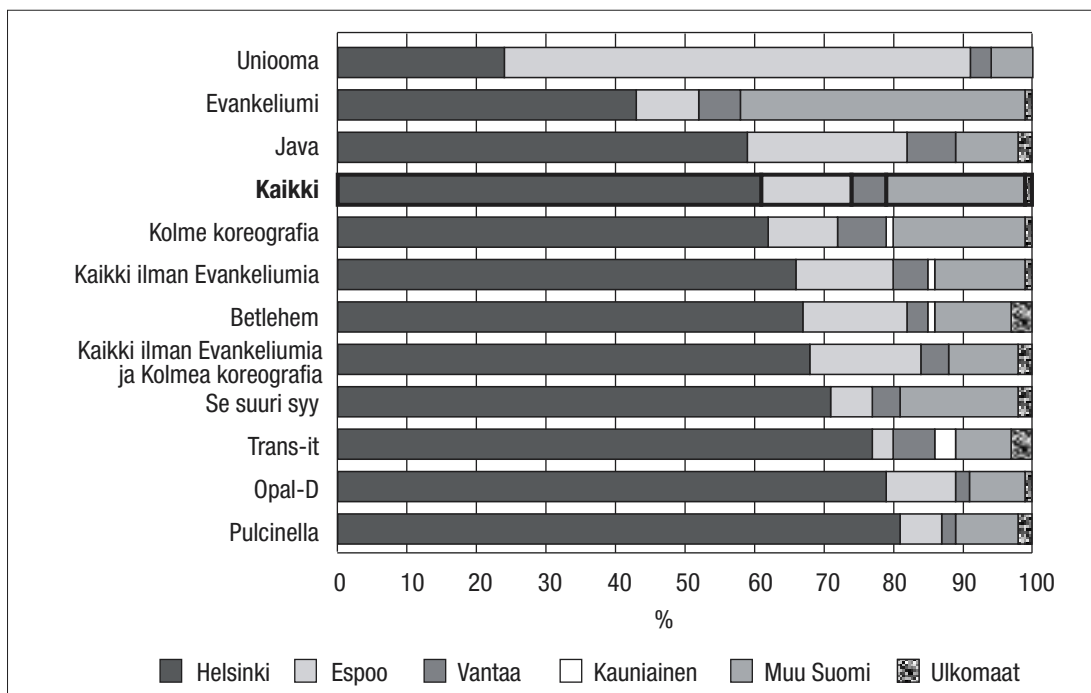
Tanssiareenan yleisö tulee lähinnä pääkaupunkiseudulta, erityisesti Helsingistä ja Espoosta. Jos *Evankeliumia* ja *Unioomaa* ei huomioida, niin helsinkiläisiä on vähimmilläänkin 61 prosenttia Tanssiareenan yleisöstä, espoolaisia 14 ja vantaalaisia viisi prosenttia. Väestöpohjaan suhteutettuna Espoo ja Vantaa eivät ole erityisen vahvasti esillä, Espoo lähestyy omaa osuuttaan pääkaupunkiseudun asukkaista (22,3 %), mutta vantaalaiset jäävät selvästi jälkeen (18,6 %). Kauniaislaisten osuus tässä aineistossa on pieni, yksi prosentti, mutta se selittyy pitkälti kaupungin pienellä koolla. Väestöpohjaan suhteutettuna kauniaislaiset ovat jopa hieman yliedustettuja. Vastaavia tuloksia on saatu myös aiemmissa kulttuuriyleisötutkimuksissa Helsingissä. Monet espoolaiset käyvät Helsingissä tarjolla olevissa kulttuuritapahtumissa, mutta vantaalaisten osuudet ovat alhaisempia. (Kuvio 5).

Merkittävä asuinpaikkaan liittyvä havainto on, että Tanssiareena-tapahtuma tavoitti pääkaupunkiseudun ulkopuolelta melko suuren osan katsojista. *Evankeliumin* yleisöstä peräti 41 prosenttia tuli pääkaupunkiseudun ulkopuolelta. *Kolme koreografia* puolestaan keräsi viidenneksen (21 %) katsojistaan muualta maasta. Tanssiareenan esityksissä ulkopaikkakuntalaisten määrä oli keskimäärin 11 prosenttia, toisin sanoen reilu kymmenesosa katsojista tuli pääkaupunkiseudun ulkopuolelta. *Se suuri syy* tavoitti viidenneksen katsojistaan ulkopaikkakunnilta, pienimmilläänkin *Unioomassa* (6 %) ja *Opal-D:ssä* (8 %) oli kohtuullisen paljon ulkopaikkakuntalaisia. Vertailun vuoksi todettakoon, että esimerkiksi kuuden prosentin osuus ei ole mitenkään itsestäänselvyys monissakaan Helsingin juhla- viikkojen tilaisuuksissa.

Pääkaupunkiseudun ulkopuolelta saapuneet Tanssiareenan vieraat tulivat lähinnä ratojen ja pääreittien varsilta suhteellisen läheltä Helsinkiä (esim. Hyvinkää ja Loviisa). Yksittäisinä paikkakuntina nousivat esille Turku ja Turun seutu laajemmin sekä Tampere. Näiden kaupunkien korostunut asema selittyy osin sillä, että siellä on runsaasti yleisöpohjaa, joka käy erilaisissa tilaisuuksissa Helsingissä (Cantell 1999, 18). Turku ja Tampere ovat lisäksi tanssialan tärkeitä keskuksia, joten näissä kaupungeissa asuu suhteellisen paljon alan ammattilaisia ja harrastajia, jotka vierailevat tanssiesityksissä myös muilla paikkakunnilla.

Muualta maasta tulleiden lisäksi on huomattava, että yksi prosentti vastaajista ilmoitti asuvansa ulkomailla. Valitettavasti tämä tieto on epävarma, koska lomakkeita jaettiin vain suomeksi. Nyt vastanneiden joukossa oli ”aidosti” ulkomaalaisia, jotka saivat apua lomakkeen täyttöön, mutta saattaa olla, että osa ulkomaisesta yleisöstä jätti vastaamatta kielivaikeuksien vuoksi. Pienen osan ulkomaalaisiksi merkityistä kävijöistä muodostavat myös ulkomailla asuvat suomalaiset. Yhden prosentin otos merkitsee lukumääräisesti jo varsin suurta joukkoa. Tämä on huomionarvoista varsinkin, kun tapahtuma järjestettiin parhaan turistisesongin ulkopuolella.

Kuvio 5. Asuinpaikka

Uniooma järjestettiin Espoossa, minkä vuoksi kävijöiden asuinpaikka poikkeaa varsin paljon Helsingissä järjestetyistä tilaisuuksista. Espoolaisia tässä tilaisuudessa oli kaksi kolmesta (68 %) kun taas helsinkiläisiä oli vain neljännes (24 %). Neljänneksen osuutta ei voi pitää vähäisenä, joskin se jää selvästi helsinkiläisten osuudesta heidän kotikaupungissaan järjestetyistä tilaisuuksista. *Uniooman* aineisto on pieni ja asettaa siten rajoituksia tulkinnalle, mutta hieman karrikoiden voi todeta, että Espoosta on lyhyempi matka Helsinkiin kuin Helsingistä Espooseen. Toisin sanoen helsinkiläiselle yleisölle kuntarajan ylittäminen Espoon puolelle jonkin tanssiesityksen takia merkitsee eräänlaista kynnystä. Espoolaisille puolestaan Helsingin taidetarjonnan seuraaminen saattaa olla helpompaa, sillä esityspaikat ja liikenneyhteydet tunnetaan hyvin. Silläkin on merkitystä, että monella espoolaisella on pääkaupunkiseudun kattava kuukausikortti, joten Helsinkiin suuntautuvista matkoista ei kerry erikseen matkakuluja.

Asuinpaikkaa voi tarkastella laajemmin kuin ainoastaan kotikunnan mukaan. Yleisöä pyydettiin antamaan postinumeronsa, jonka perusteella on mahdollista kartoittaa kävijöiden tarkempi asuinalue. Tämä toimii hyvin pääkaupunkiseudulla, koska aineiston koko ja toisaalta tiheä postinumeroverkosto mahdollistavat varsin yksityiskohtaisen tarkastelun. Kartat 1 ja 2 (s. 23) kuvaavat kunkin Tanssiareenan esityksen osalta vieraiden asuinpaikkaa pääkaupunkiseudulla. Kartoissa näkyvät Helsingin, Espoon, Kauniaisten ja Vantaan kuntarajat, tärkeimmät tie- ja rataverkot sekä vesistöt. Siten esimerkiksi kehätiet, suurimmat valtatieet sekä pääraiteet erottuvat kartalla (kartat 1–2, liitekartat 1–9).

Tanssiareenan tilaisuuksien kävijät eivät suinkaan asu tasaisesti ympäri pääkaupunkiseutua vaan varsin valikoiduilla alueilla. Suurin osa kävijöistä tulee Kehä I:n sisäpuolelta ja ydinjoukko asuu Helsingin kantakaupungissa, asemakaava- tai kivikaupungissa, voisipa sanoa raitiovaunujen palvelmassa kaupungissa. Tämä on merkittävä havainto ja kertoo samalla kulttuuriyleisön poikkeuksellisesta keskittyneisyydestä Helsingin kantakaupunkiin. Kun pääkaupunkiseudulla on yhteensä noin 965 000 asukasta ja Helsingin väkiluku on 565 000 henkilöä, niin Kehä I:n sisäpuolella asuu noin 360 000 asukasta eli 37,3 prosenttia pääkaupunkiseudun asukkaista. Tämä reilu kolmannes alueen asukkaista muodostaa ydinjoukon Tanssiareenan yleisössä. Vastaava suuntaus on havaittu aiemmin myös Helsingin juhlaviikkojen eri esityksissä (Cantell 1998, 22–23).

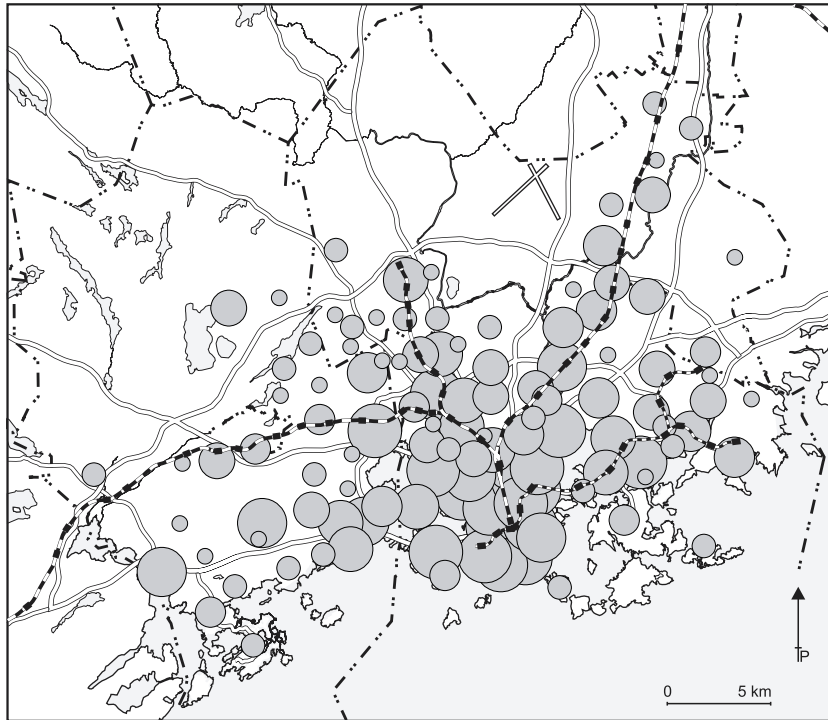
Jos tarkastelua jatkaa pitemmälle, niin Helsingin kantakaupungissa, perinteisessä kivikaupungissa, on noin 160 000 asukasta. Tämä merkitsee 16,5 prosentin osuutta pääkaupunkiseudun asukkaista ja 28,5 prosenttia Helsingin asukkaista (tiedot Helsingin kaupungin tietokeskuksen tietopalvelusta). Tämä maantieteellisesti varsin pienellä alueella asuva väestö on selvästi yliedustettuna lähes kaikissa kulttuuritapahtumissa Helsingissä, niin myös Tanssiareenassa. Helsinki-niemellä Töölössä, eteläisissä kaupunginosissa tai Kalliossa asuvat ovat kulttuurin kulutuksen ydinjoukkoa, mikä näkyy selvästi oheisissa kartoissa.

On mielenkiintoista, että eteläisen Helsingin eri asuinalueilla ei näytä olevan kovin suurta eroa pääradan itäisen ja läntisen puolen välillä. Toisin sanoen yleisö jakautui sekä Töölön että Kallion alueelle varsin tasaisesti. Ei voida sanoa, että Kalliossa Pitkäsillan pohjoispuolella osallistuminen olisi jotenkin vähäisempää, päinvastoin, sieltä suunnalta tulee merkittävä osa Tanssiareenan yleisöpohjaa.

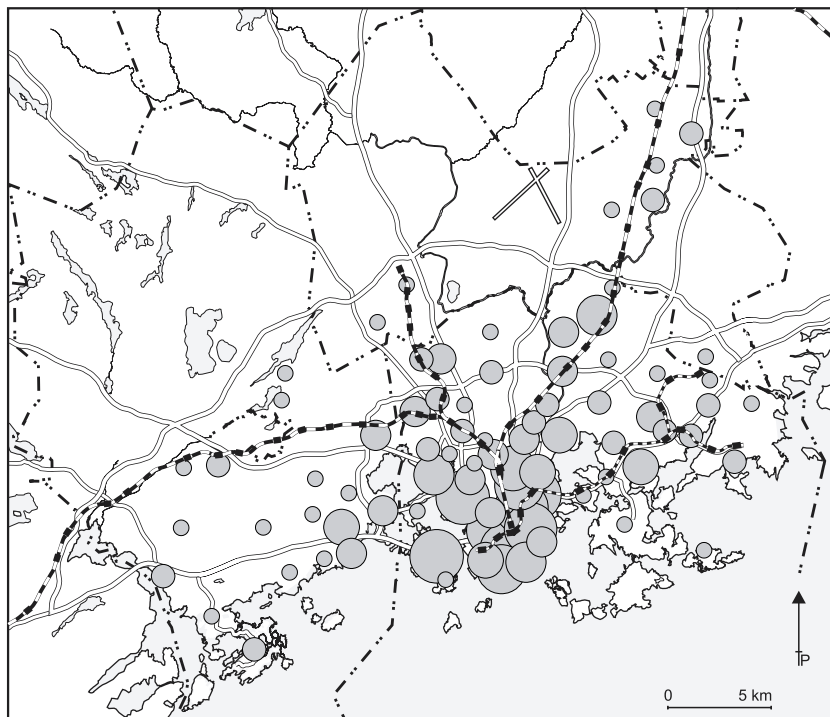
Tanssiareenan ydinyleisöstä suurin osa tulee Helsingin keskustasta. Niin sanotun ”Helsinki kympin”, eli postinumeroalueen 00100, edustus on merkittävää, heitä on kahdeksan prosenttia pääkaupunkiseudulta tulleista kävijöistä. Kallion postinumeroalueelta 00530 tulee seuraavaksi eniten, seitsemän prosenttia pääkaupungin kävijöistä. Listalla seuraavina ovat Punavuori, Sörnäinen, Lauttasaari ja Taka-Töölö. Lauttasaarta lukuun ottamatta nämä kaikki kaupunginosat ovat Helsingin niemellä. Lähes vastaava järjestys on koko tämän tutkimuksen aineistossa, eli kantakaupunki, Hel-

singin eteläinen kärki, Pitkäsillan pohjoispuoli ja Töölö erottuvat selvästi omaksi kokonaisuudekseen.

Kartta 1. Asuinpaikka, koko aineisto

Kartta 2. Asuinpaikka, Tanssiareenan ydinyleisö

Kun katsotaan Kehä I:n pohjoispuolelle, niin yleisöä tulee Espoosta lähinnä Länsiväylän ympäristöstä läheltä Helsingin rajaa (Tapiola, Hauki-lahti) sekä Vantaalta Myyrmäkeen ja Tikkurilaan kulkevan radan varrelta. Miltä alueilta yleisöä ei tule? Erityisen aliedustettuina ovat Itä- ja Pohjois-Helsinki, Itä-Vantaa, radanvarren Espoo ja Kehä III:n takainen pääkaupunkiseutu.

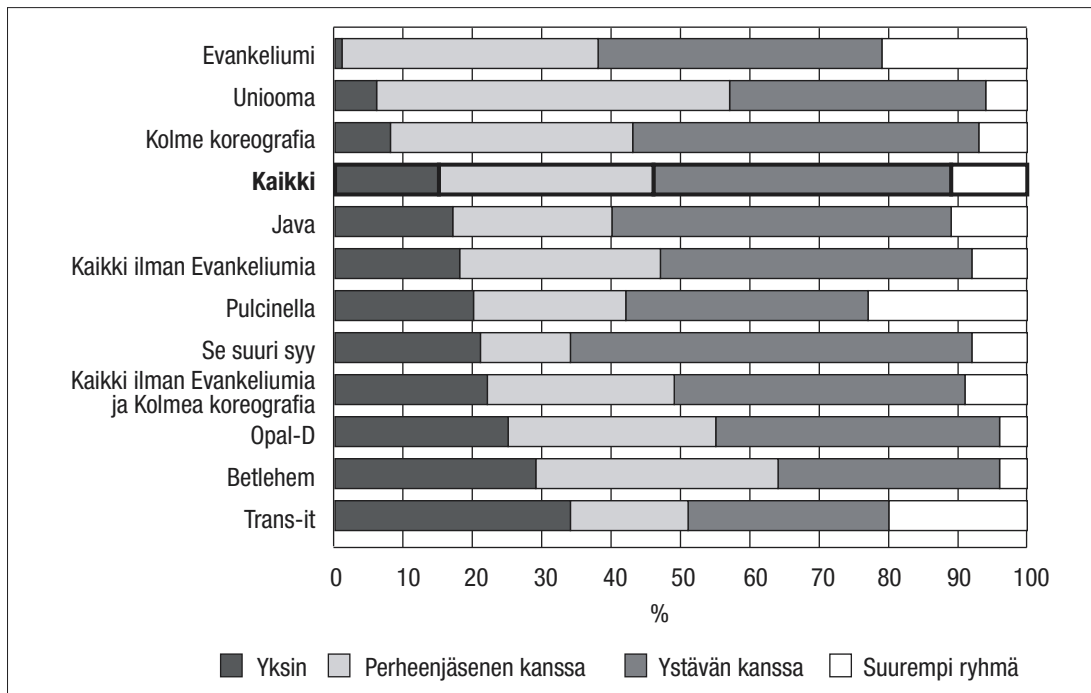
On mielenkiintoista, että *Evankeliumi* ja *Kolme koreografia* kattavat selvästi laajemman alueen pääkaupunkiseutua kuin muut tilaisuudet. Tätä kautta voi ennakoida mistä uutta yleisöä voisi mahdollisesti tavoittaa. Kuten todettu, *Uniooma* poikkeaa muusta aineistosta, koska se Espoossa järjestettynä keräsi erityisesti espoolaista yleisöä. Tämä näkyy myös karttaesityksessä. *Opal-D:n* yleisö poikkeaa asuinpaikan osalta siten, että Stoassa järjestetty tapahtuma tavoitti muita esityksiä selvästi enemmän kävijöitä Itäkeskuksen ympäriltä ja laajemmin Itä-Helsingistä. Alueelliset kulttuurikeskukset näyttävätkin palvelevan niiden välittömässä vaikutuspiirissä olevia asukkaita.

3 Esityksiin osallistuminen ja tiedonsaanti

Sosiaalinen merkitys

Ystävät ovat kaikkein tärkeimpiä kumppaneita lähdettäessä tanssiesityksiin, neljä kymmenestä (41 %) ilmoitti tulleensa paikalle yhden tai useamman ystävän kanssa. Eri esitysten välillä on kuitenkin varsin paljon eroja. Tanssiareenan ydinyleisö, kun mukana ei ole *Evankeliumia* ja *Kolmea koreografia*, on omatoimisempaa: he eivät välttämättä saavu ystävien tai perheenjäsenten seurassa. Suurehko osa Tanssiareenan ydinyleisöstä tulee paikalle yksin, kaikkiaan 22 prosenttia, kun taas *Kolmessa koreografissa* kahdeksan ja *Evankeliumissa* vain yksi prosentti tuli näihin tilaisuuksiin yksin. (Kuvio 6).

Kuvio 6. Kenen kanssa esityksissä

Tanssiesityksiin ei juurikaan lähdetä tilausbusseilla, eikä tulla esimerkiksi työporukan tai muun suuremman ryhmän kanssa. Poikkeuksen muodostaa tässä aineistossa *Evankeliumi*, jossa 14 prosenttia kävijöistä tuli

suuremman ryhmän mukana. Tämä muistuttaa pikemminkin rockjuhlien kuvaa kuin tyypillistä tanssiyleisöjen koostumusta. *Evankeliumin* yleisöstä merkittävä osa tuli paikalle tuttujen kanssa sekä suuremmissa ryhmissä. Näin tilaisuus erottui selkeästi muista Tanssiareenan esityksistä.

Tanssiareenan tilaisuuksien välillä on varsin suuria eroja. *Trans-itin* ja *Mr and Mrs Betlehemin* yleisöstä noin kolmasosa saapui tilaisuuksiin yksin. Yksin olleiden osuudet olivat alhaisia myös *Uniooman* (6 %) ja *Kolmen koreografan* (8 %) esityksissä. *Java*, *Se suuri syy* sekä *Kolme koreografia* erottuivat puolestaan sillä, että vähintään puolet yleisöstä tuli paikalle ystävän kanssa.

Aiemmissa yleisötutkimuksissa on voitu havaita, että naiset menevät esityksiin joko kumppaninsa tai ystäviensä kanssa, tai sitten yksin. Vastava suuntaus on havaittavissa tässäkin aineistossa. Tämän aineiston tulokset poikkeavat aiemmista miespuolisen yleisön osalta siten, että monet miehet osallistuvat esityksiin yksin eivätkä puolisoiden seurassa.

Tanssiareenan ydinyleisöstä viidesosa sekä miehistä että naisista saapui paikalle yksin. Tämä on poikkeuksellinen havainto. Erilaisissa kulttuuritilaisuuksissa yleisön joukossa näkee varsin harvoin yksin tulleita miehiä saatikka miesporukoita. Lähes aina miehen vieressä on vaimo tai sitten ryhmä tuttuja ihmisiä. Jos mies menee esitykseen yksin, hyvä veikkaus on, että hän on alan ammattilainen, alaa opiskeleva tai lehtimies – siis henkilö, joka tuntee kyseisen taidealan konventiot ja osaa sen vuoksi liikkua tällä kentällä joustavasti ja rohkeasti. Tanssiareenassa varsin suuri osa miehistä saapui kuitenkin tilaisuuksiin yksin. Esimerkiksi Kuopio Tanssi ja Soi -festivaalilla miehistä 12 prosenttia ilmoitti tulleensa yksin, naisista 21 prosenttia (Cantell 1996, 75).

Ei liene yllättävää, että aiemmin tanssiesityksissä käyneistä huomattavasti suurempi osa tuli Tanssiareenan tilaisuuksiin yksin kuin ensikertalaisista. Tanssiesitysten kirjoittamattomat käyttäytymiskoodit on helpompi omaksua tuttavien seurassa kuin yksin etsien. Siitäkin huolimatta, että alan konventiot ovat ehkä rennompia ja vähemmän muodollisia kuin esimerkiksi sinfoniakonserteissa.

Kun tilannetta tarkastelee yksityiskohtaisemmin, niin iän osalta voi havaita, että yksin tullaan eniten sekä 30–39- että yli 60-vuotiaiden ryhmässä, kolmasosa kummassakin. Yli 40-vuotiaat puolestaan tulevat erityisesti perheenjäsenten kanssa. Nuoremmille kävijöille taas ystävät ovat yleisin kumppani, puolet alle 30-vuotiaista oli tullut ystävän kanssa.

Varsinkin espoolaiset saapuivat paikalle lähinnä perheenjäsenten tai ystävien kanssa. Sen sijaan helsinkiläiset tulivat sekä yksin, ystävien että perheenjäsentensä kanssa. Huomiota kiinnittää, että kolmannes muualta maasta tulevista saapui paikalle yksin. Monet näistä ovat tanssin aktiiviharrastajia ja -seuraajia. Aiemmat käyntikerrat näkyivät puolestaan siten, että mitä aktiivisempi kävijä, sitä suurempi on todennäköisyys tulla paikalle yksin. Kaikkein aktiivisimmista kävijöistä (yli 10 kertaa vuodessa)

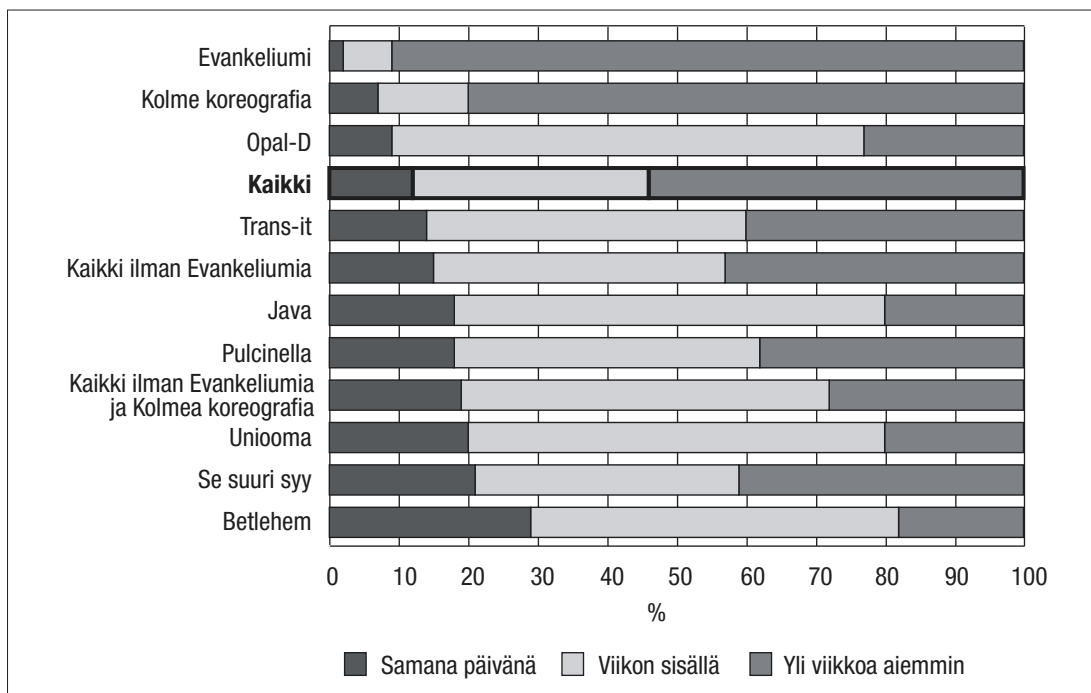
lähes puolet (46 %) oli saapunut paikalle yksin. Tämä viittaa siihen, että alan tuntemus rohkaisee tulemaan esityksiin myös ilman seuralaisia.

Ystävien tai perheenjäsenten merkitys on tärkeää puolestaan niiden joukossa, jotka tulivat tanssiesitykseen joko ensimmäistä kertaa tai ainakin ensimmäisen kerran vuoteen. 79 prosenttia ensimmäistä kertaa vuoteen tulleista sai seurakseen ystävän tai perheenjäsenen. Näillä läheisillä tuttavuuksilla on siis ratkaiseva vaikutus siihen, miten uusi tai vähän käyvä yleisö löytää tiensä tanssitapahtumiin. (Liitetaulukko 4).

Osallistumispäätöksen ajankohta

Koska sitten päätös lähteä johonkin esitykseen tehtiin? Tässä suhteessa vaihtelua on paljon. Useassa Tanssiareenan esityksessä (*Mr and Mrs Betlehem*, *Uniooma*, *Pulcinella*) vähintään puolet teki päätöksen vain kolmen päivän sisällä esityksestä ja lähes viidennes (19 %) kävijöistä teki osallistumispäätöksen saman päivän aikana. Sen sijaan Suomen Kansallisbaletin esitysten yleisöstä (*Evankeliumi*, *Kolme koreografia*) neljä viidestä oli tehnyt osallistumispäätöksen yli viikkoa aiemmin. (Kuvio 7).

Kuvio 7. Koska päätti tulla esityksiin

Monien kulttuuritapahtumien järjestäjät ovat havainneet, että kävijät hankkivat lippunsa yhä lähempänä tapahtuman ajankohtaa. Ainoastaan erittäin kysytyiksi tiedettyihin tilaisuuksiin liput ostetaan hyvissä ajoin, muuten päätös voi siirtyä hyvinkin viime hetkeen. Tämä suuntaus tuntuu vahvistu-

van tämänkin aineiston perusteella. Esityspaikalla ja paikkoihin liittyvillä lipunvarausperinteillä on myös merkitystä; Suomen Kansallisoopperassa tapahtuviin esityksiin varataan liput huomattavasti aiemmin kuin vaikkapa Zodiakin esityksiin. Toisaalta nykytanssiesityksiin lippujen varaaminen etukäteen ei useinkaan ole tarpeellista, sillä lipun saa yleensä ovelta. Lisäksi harvoissa esityksissä etukäteen ostettu lippu takaa tiettyä istumapaikkaa – seikka, jolla on joillekin katsojille merkitystä. Aktiivisesti tanssia seuraavat tekevät valintoja varsin viime hetkellä, mutta he tietävät pääsevänsä esityksiin, vaikka päätös jäisikin lähelle esityspäivää. Sen sijaan Suomen Kansallisbaletin ja Helsingin Kaupunginteatterin Tanssiryhmän esityksiin liput on tapana varata hyvissä ajoin.

Tiedonsaanti

Yleisön tietokanavia Tanssiareena-tapahtumasta ja valituista esityksistä tarkasteltiin tiedustelemalla, mistä lähteestä ja mitä kautta he olivat saaneet tai hankkineet informaatiota. Valinta ei ollut aina helppo, sillä varsinkin tanssialalla toimivat tai alaa aktiivisesti seuraavat totesivat, että tietoa on vain ilmassa, tai sitä tulee ”joka puolelta”, joten tarkan kohteen maininta oli vaikeaa. Näistäkin kommentteista huolimatta samaiset henkilöt valitsivat tiedonsaantikanaviaan samaan tapaan kuin muutkin vastaajat.

Yleisö sai merkitä vastauksissaan niin monta tietolähdettä, kuin he katsoivat tarpeelliseksi. Tärkeimmäksi tietoväyläksi osoittautuivat tuttavat, jotka mainitsi nelisenkymmentä prosenttia vastaajista. Seuraavina tulivat lehtiartikkelit ja lehti-ilmoitukset, jotka neljäsosa vastaajista nosti esille. Sen sijaan Tanssiareenan yleisesitteen mainitsi vain alle viidennes vastaajista. Eroja tilaisuuksien välillä oli varsin paljon, joskin pääsuunta oli sama.

Evankeliumin katsojilla korostui tuttavien ja lehtiartikkeleiden merkitys, kun taas tapahtuman esitettä ei juurikaan huomattu. *Evankeliumi* oli sikäläkin poikkeava, että neljä prosenttia sen yleisöstä mainitsi radiomainoksen, mitä voi pitää varsin suurena osuutena. *Kolmen koreografin* yleisöstä huomattava osa oli saanut informaatiota Suomen Kansallisoopperan esitteestä. Tämä viittaa siihen, että merkittävä osa Kansallisoopperan yleisöstä lukeutuu vakituisiin kävijöihin, on lavalla sitten oopperaa tai tanssia. (Taulukko 1).

Saadut havainnot tietokanavista ovat varsin erilaisia verrattuna Kuopio Tanssii ja Soi -festivaalin yleisön vastauksiin. Siellä tapahtuman oma esite oli selvästi tärkein yksittäinen informaatioväylä, sillä kaksi kolmasosaa (66 %) vastaajista mainitsi tämän. Kolmasosa puolestaan mainitsi tuttavat (31%) ja lehtiartikkelit (31%) (Cantell 1996, 14). Ero voi syntyä siitä, että Tanssiareena ei ole tapahtumana niin vakiintunut ja tunnettu kuin Kuopion jo vuosikymmeniä jatkunut tanssifestivaali, toisaalta tanssi ei Helsingissä

vastaavalla tavalla valtaa kaupunkia kuin Kuopiossa, joten näkyvyys jää pienemmäksi.

Taulukko 1. Tiedonsaanti eri lähteistä, prosentteina

	Se suuri syy	Pulci- nella	Evanke- liumi	Trans- it	Java	Opal-D	Betle- hem	Uni- ooma	Kolme koreo- grafia	Kaikki ilman Evanke- liumia	Kaikki ilman Evang. ja Kolmea koreogr.	Kaikki
Tuttavalta tai perheenjäse- neltä	31	47	48	57	46	49	39	40	36	41	43	43
Lehtiartikke- lista	27	11	28	11	16	37	33	11	23	24	24	25
Lehti-ilmoituk- sesta	29	18	25	17	23	23	22	14	27	24	22	24
Esityspaikan kausiesitteestä	26	27	13	11	8	1	20	11	29	19	15	18
Esityksen/ tapahtuman esitteestä	31	25	8	29	13	15	17	20	11	18	21	16
Muualta	8	13	10	14	13	7	6	29	8	10	11	10
Radio- tai TV- ohjelmasta	4	0	16	0	0	0	22	0	4	5	5	7
Muusta esit- teestä	10	13	4	6	5	4	4	14	3	6	7	6
Raitiovaunu-, bussi tai metro- mainoksesta	3	5	2	3	2	4	5	6	11	6	4	5
Www-sivuilta	1	5	4	9	7	3	1	0	4	4	3	4
Radiomainok- sesta	0	0	4	0	0	0	0	0	0	0	0	1
N	77	55	180	34	60	97	81	35	182	621	439	801

Tapahtumien lehti-, radio- tai televisiomainonnan merkitys ei välttämättä ole erityisen suuri Tanssiareenan kaltaisissa tapahtumissa. Usein tapahtumasta kirjoitettu lehtiartikkeli on järjestäjien kannalta paljon tärkeämpi keino välittää tietoa ohjelmistosta kuin maksetut mainokset. Toisaalta mainoksilla voi olla vaikutusta kun tarkistetaan missä ja milloin jokin esitys tapahtuu. Viestintävälineitten merkitys yleisölle siis vaihtelee ja ne voivat täydentää toisiaan.

Yksi kiinnostuksen kohde on Internetin merkitys. Neljä prosenttia vastaajista mainitsi Internetin tiedonsaantikanavakseen, eli tällä väylällä oli suunnilleen saman verran merkitystä kuin radio- ja televisio-ohjelmilla, muilla esitteillä tai julkisissa liikennevälineissä olleilla mainoksilla. Neljän prosentin osuutta ei voi pitää kovin suurena, mutta sen merkitys on

kasvussa. Monet tarkistavat Internetin kautta tapahtumien ja tilaisuuksien aikatauluja ja taustoja saatuaan tiedon niistä muualta.

Kaiken kaikkiaan järjestäjille ilmaiset informaatiokanavat, erityisesti tuttavat ja lehtiartikkelit, ovat tärkeä keino välittää tietoa tapahtumista, ainakin Tanssiareenan kaltaisista suhteellisen pienten yleisömaarien tilaisuuksista. Näitä kuitenkin täydentää ilmoittelu ja mainonta erilaisia reittejä pitkin. Tuttavilta saadun suosituksen kautta muodostuu luottamus jonkin tapahtuman tai tilaisuuden tarjonnan tasoon ja kiinnostavuuteen ja tämä saattaa johtaa myös osallistumispäätökseen. Tuttavat ovat merkittäviä, sillä paitsi että he välittävät informaatiota, houkuttelevat he usein muita mukaan tilaisuuksiin.

Kysymystä tiedonsaannista jatkettiin vielä esitteiden osalta tiedustelemalla, mitä kautta vastaajat olivat esitteisiin tutustuneet. Niistä Tanssiareenan ydinyleisöön kuuluvista, jotka mainitsivat nähneensä jonkin esitteen, oli se sitten tapahtumapaikan oma tai Tanssiareenan esite, 60 prosenttia oli saanut esitteen kotiinsa tai töihin ja loput olivat poimineet sen toisaalta. Edellisten kysymysten lisäksi vastaajilta tiedusteltiin, mistä lähteestä he toivoisivat saavansa tietoa tanssitapahtumista. Suosituin yksittäinen taho oli sanomalehti, jota viidesosa (22 %) vastaajista suosi. *Evankeliumin* katsojat osoittivat pienempää kiinnostusta tiedonsaantia kohtaan ylipäätään, mutta hekin mainitsivat sanomalehden tärkeimpänä yksittäisenä lähteenä.

Ne kävijät, jotka eivät ole käyneet kertaakaan viimeisen vuoden aikana tanssiesityksissä, poikkeavat muista varsin paljon. Eroa tiedonsaannissa on niin tuttavien, tapahtuman esitteen, kausiesitteen, muun esitteen kuin lehtiartikkeleidenkin suhteen. Ensikertalaisille tuttavien merkitys oli hyvin tärkeä. 57 prosenttia heistä mainitsi tuttavat tiedonsaantiväylänä.

Erilaisten esitteiden merkitys on tärkeää niille, jotka käyvät paljon tanssiesityksissä. Tämä on ymmärrettävää, koska he osaavat hakeutua oikean informaation pariin ja valitsevat sitä kautta käyntikohteensa. Vaikuttaa kuitenkin siltä, että vuosittain yhden tai kaksi esitystä katsovat eivät tarkkaile esitteitä yhtä innokkaasti kuin enemmän alaa seuraavat. Esimerkiksi Tanssiareenan esitteen tai lehtiartikkelin mainitsi vain noin kymmenesosa ensikertalaisista, kun taas kolmasosa yli 6 kertaa käyneistä ja reilusti yli puolet todellisista aktiivikävijöistä (yli 10 krt/v) oli saanut tietoa Tanssiareenan esitteestä.

Lehtiartikkeleiden osalta eroa oli siten, että ensikertalaisista vain joka kymmenes (11 %) mainitsi nämä tiedonsaantiväylinä, mutta 3–10 kertaa käyneistä yli kolmannes nosti tämän esiin. Hieman yllättäen yli kymmenen kertaa käyneitten osalta lehtiartikkeleiden merkitys ei kuitenkaan ollut näin suuri – kenties he turvautuvat enemmän esitteisiin.

Miten tanssialan omakohtainen harrastuneisuus tai ammattilaisuus vaikuttaa tiedonsaantiin? Eroa ei synny lehti-ilmoitusten, lehtiartikkeleiden eikä radio- ja televisio-ohjelmien suhteen. Tämä on merkittävää sikäli, että niin alaa enemmän kuin vähemmänkin tuntevat saavat sähköisestä ja painetusta informaatiovirrasta esiin saman verran. Eroa syntyy kuitenkin

muutamissa muissa asioissa. Tuttavien merkitys tiedonsaannissa oli erityisen tärkeä sekä niille, jotka eivät ole tanssia koskaan harrastaneet että niille, joille se on joskus ollut harrastus, mutta ovat sittemmin siitä luopuneet. Näistä reilu puolet ilmoitti tuttavat yhdeksi tietoväyläkseen. Sen sijaan tanssialan ammattilaisista vain 16 prosenttia mainitsi tuttavat tietolähteenään.

Tapahtuman oma esite oli kaikkein tutuin tanssialan ammattilaisille ja opiskelijoille, joista hieman vajaa puolet mainitsi tämän. Ero alaa harrastamattomiin oli suuri, heistä vain joka kymmenes (11 %) oli tutustunut esitteeseen. Samansuuntainen ero oli myös esityspaikkojen omien kausiesitteiden osalta.

Lehdistön seuraaminen

Tanssiareenan kävijät seuraavat tanssiin ja kulttuuriin liittyviä artikkeleita lehdistössä hyvin aktiivisesti. Puolet kävijöistä ilmoittaa tekevänsä näin säännöllisesti ja vajaa puolet silloin tällöin. Viisi prosenttia sanoo, ettei lue näitä artikkeleita lainkaan. Erityisen aktiivista on *Se suuri syy* -esityksen yleisö, josta reilu kolmasosa (69 %) on säännöllisiä lukijoita. *Evankeliumin* yleisö poikkeaa selvästi, sillä heistä 14 prosenttia ilmoitti, ettei seuraa kulttuuriin liittyviä artikkeleita lainkaan ja vain neljäsosa (27 %) on aktiivilukijoita.

Asiaa tarkennettiin vielä kysymyksellä ”vaikuttaako esityksen lehdessä saama kritiikki tulopäätökseesi?”. Festivaalin ydinyleisöstä lähes kolme neljästä (72 %) sanoo kritiikin vaikuttavan jonkun verran ja kymmenesosa paljon. Viidesosalle kritiikillä ei ole merkitystä. Lehtikritiikin painoarvoa lisää, että lähes kaikki lomakkeen täyttäneet vastasivat tähän kysymykseen. *Evankeliumin* ja *Kolmen koreografian* yleisöt eivät olleet aivan vastaavalla tavalla kritiikistä kiinnostuneita.

Vaikka yleisö myöntääkin kritiikin merkityksen valintoihinsa, ei tästä voi vetää suoraan sellaista johtopäätöstä, että nykytanssia seuraavat olisivat yksinomaan kritiikkien varassa valintoja tehdessään. Merkittävä asia on myös kritiikin ajoitus. Avovastauksissa todettiin, että usein ainakin pienempien ryhmien tanssiesitykset ovat ohjelmistossa vain lyhyen ajan, ja kritiikit ilmestyvät mahdollisen katsojan kannalta myöhässä. Eli koko esitystä ei enää ole tarjolla siinä vaiheessa, kun monet katsojat vasta havahtuvat esityksen olemassaoloon. Kritiikki ei tällöin voi vaikuttaa kyseisen esityksen suosioon millään tavalla.

Yleisön suosimat esityspaikat

Tutkimuksessa tarkasteltiin myös, missä eri esityspaikoissa Tanssiareenan yleisö käy katsomassa tanssia. Tässä suhteessa esitysten välillä on varsin paljon eroja. Kun otetaan huomioon kaikki tutkimuksessa mukana olleet tilaisuudet, niin suuret ja tunnetut kulttuurilaitokset Suomen Kansallisooppera sekä Helsingin Kaupunginteatteri olivat suosituimpia kohteita, sillä karkeasti ottaen puolet yleisöstä sanoi käyvänsä katsomassa tanssia näissä paikoissa. Kun taas tarkastellaan yksinomaan Tanssiareenan yleisöä, siis tilaisuuksia, jotka eivät tapahtuneet Kansallisoopperassa, niin edellisten kulttuurilaitosten rinnalle nousevat Stoa Itä-Helsingin kulttuurikeskus ja Zodiak – Uuden tanssin keskus. Tanssiareenan kävijät vaikuttavatkin kiinnostustensa ja käyntitottumustensa suhteen selvästi monipuolisemmilta kuin Suomen Kansallisbaletin yleisö.

Helsingin Kaupunginteatterin Tanssiryhmän sekä Kansallisoopperan esitykset kiinnostavat laajalti kaikkien tilaisuuksien yleisöä *Evankeliumia* lukuun ottamatta. Näiden talojen ohjelmistosta nauttii merkittävä osa Tanssiareenan yleisöstä. Ateneum, Espoon kulttuurikeskus ja Kiasma jäävät puolestaan vähäisimmille, joskaan eivät kovin vähäisille, maininnoille. Vakiintuneet ja säännöllisesti tanssiohjelmistoa tarjoavat talot ja tilat ovat hyvin tunnettuja, kun taas epäsäännöllisemmin tanssia ohjelmistossaan pitävät paikat mainitaan harvemmin.

Evankeliumin kävijät erottuvat jälleen omaksi kokonaisuudekseen. Vain pieni osa heistä sanoi ylipäättään käyvänsä tanssiesityksissä, sillä alle kymmenesosa ilmoitti seuraavansa tanssia joissain kyselyssä mainituissa esityspaikoissa. Poikkeus oli Kansallisooppera, jossa neljäsosa *Evankeliumin* yleisöstä sanoi käyvänsä.

Tarkastelua voidaan jatkaa edelleen selvittämällä, onko esityspaikoilla omia erityisiä yleisöjään. Aiemmissa tutkimuksissa on havaittu, että yleisö on paitsi uskollinen jollekin taidelajille, myös taidelajin sisällä tietyille esiintymispaikoille. Paikkauskollisuus (”venue loyalty”, Jasper 1999) on käsite, jolla viitataan siihen, että yleisöllä on tapana palata uudelleen ja uudelleen teatteriin tai tilaan, joka on heille tuttu. Kyse on sekä luottamuksesta taiteellisen tarjonnan kiinnostavuuteen että muihin esitykseen liittyviin tekijöihin. Näitä voivat olla esimerkiksi toimivat liikenneyhteydet, teatterin ilmapiiri ja oheispalvelut.

Kävijöiden vastattua missä kaikissa paikoissa he käyvät, heidän valintojaan voi taulukoida ristiin. Tällöin erottuu erilaisia ryhmiä. Liitetaulukossa 5 nähdään esimerkiksi, että niistä Tanssiareenan ydinyleisöön lukeutuvista – siis muualla kuin Suomen Kansallisoopperassa käyneistä – jotka ilmoittavat käyvänsä tanssiesityksissä Aleksanterin teatterissa, 83 prosenttia sanoo käyvänsä myös Helsingin Kaupunginteatterin Tanssiryhmän ja 81 prosenttia Stoassa järjestettävissä esityksissä. Tällä tavalla tarkastellen suuret näyttämöt, eli Suomen Kansallisooppera ja Helsingin Kaupungin-

teatterin tanssiryhmä, nousevat jälleen esille. Toisaalta myös Stoa sekä Zodiak saavat paljon mainintoja. Tämän pohjalta on nähtävissä, että Tanssiareenan yleisö seuraa tanssiesityksiä varsin aktiivisesti ja laveasti eri näytämöillä.

Tiettyjä merkkejä siitä, että Helsingissä olisi tanssin alalla voimakasta paikkauskollisuutta, on havaittavissa, mutta sittenkään kovin pitkälle meneviin johtopäätöksiin ei ole syytä mennä. Tyypillistä on, että suuret näytämöt tavoittavat varsin laajan yleisön. Pienemmät paikat, kuten Zodiak, puolestaan ovat saaneet oman kantayleisönsä, mutta osa suurten näyttämöiden katsojista ei syystä tai toisesta löydä tietään näihin esityksiin.

On mielenkiintoista, että Suomen Kansallisbaletti ja Helsingin Kaupunginteatterin Tanssiryhmä saavuttavat tanssialalle syvästi sitoutuneita ja alan uusimpia tuulia etsiviä katsojia, jotka liikkuvat tanssin kentällä laajalti. Toisaalta on nähtävissä, että niin Kansallisbaletilla kuin Helsingin Kaupunginteatterin Tanssiryhmälläkin on yleisöä, joka käy nimenomaan näissä esityspaikoissa, mutta ei juuri muissa esityksissä. Kansallisbaletin esitykset tavoittavat oopperayleisöä ja Helsingin Kaupunginteatterin Tanssiryhmän esityksiin puolestaan tulee yleisöä puheteatterin puolelta. Molemmat ryhmät esiintyvät tunnetuissa tiloissa, jotka ovat tanssia tuntemattoman katsojan kannalta ehkä helpommin saavutettavissa kuin pienemmät tanssinäyttämöt. Lisäksi ryhmät ovat osa isojen talojen markkinointikoneistoa, joka tavoittaa sellaista yleisöä, joka ei perinteisesti käy katsomassa tanssia muualla. Esimerkkinä voidaan mainita *Kolmen koreografin* esitys, joka kuului osana Suomen Kansallisoopperan kausilippuun.

Pienempien ryhmien ja näyttämöiden kohdalla tilanne on toinen, sillä niiden voi olla vaikeaa kasvattaa laajempaa yleisöpohjaa ohi tanssin suurkuluttajien. Osasyitä ovat pienien näyttämöiden ohjelmistojen nopea vaihtuvuus, ohjelmistojen hyvin erilainen sisältö ja uusien koreografienimien markkinoinnin vaikeus. On myös ilmeistä, että osa suurten näyttämöiden kävijäkunnasta ei löydä tietään – tai jopa vierastaa – Kiasma-teatterin, Ateneumin ja Zodiakin esityksiin. Tämä johtuu taas ”vaikeaksi” koetusta ohjelmistosta.

Stoa, Aleksanterin teatteri, Savoy, Zodiak ja Ateneum ryhmittyvät aineistossa omaksi kokonaisuudekseen. Myös Helsingin Kaupunginteatterin Tanssiryhmän voi liittää tähän ryhmään, joskin vähemmän intensiivisesti. Näille tiloille ovat tyypillisiä nykytanssin tarjonnan pienryhmät, haasteellinen ohjelmisto ja nykytanssialan uusimpien virtausten esittely. Niin sanottu suuri yleisö ei löydä helposti tietään näihin esityksiin.

Näiden ryhmien sisällä varsinkin Kiasman teatteri ja Zodiak erottuvat omalla erityisellä yleisöllään, joka hakee uutta ja kokeilevaa tarjontaa. Tämä yleisöryhmä ei ole kuitenkaan sikäli valikoivaa, että se vierastaisi esimerkiksi Suomen Kansallisoopperan tarjontaa. Vaikka tanssiyleisössä on viitteitä siitä, että se erkanee erilaisiksi alakulttuureiksi, ei tämän tutkimuksen aineiston perusteella vaikuta siltä, että suuntaus olisi kovin vahva.

Mielenkiintoinen esityspaikka on Stoa, sillä se on onnistunut tavoittamaan monipuolista tanssiyleisöä. Huomionarvoista on myös, että se tavoittaa tämän yleisön Helsingin keskustaan nähden syrjäisestä sijainnistaan huolimatta. Kantakaupungin ulkopuolella tällaisen yleisön kasvattaminen ei ole Helsingissä kovin helppo tehtävä.

Paikkauskollisuudesta puhuttaessa voidaan tiivistetysti sanoa, että tanssiyleisö ei vaikuta kovinkaan valikoivalta esityspaikkojen suhteen. Merkittävin jako on havaittavissa niin sanottujen suurten näyttämöiden – eli Suomen Kansallisoopperan ja Helsingin Kaupunginteatterin Tanssiryhmän – yleisöjen sekä pienten esityspaikkojen välillä. Suuret näyttämöt tavoittavat tanssia seuraavia katsojia hyvin laveasti, sillä näissä paikoissa käy sekä alan suurkuluttajia että harvoin tanssia seuraavia. Lisäksi suuret talot ovat kasvattaneet oman uskollisen yleisönsä. Juuri tämä suurten näyttämöiden ”oma” yleisö on kuitenkin osin sellaista katsojakuntaa, joka ei löydä tietään esimerkiksi Zodiakissa tai Ateneumissa järjestettäviin esityksiin. Sen sijaan pienten esityspaikkojen yleisö tuntuu seuraavan tanssia laajasti. Stoa on paikka, jossa suurten ja pienten näyttämöiden yleisöt kohtaavat.

4 Yleisön suhde tanssiin

Omakohtainen tanssiharrastus

Monissa kulttuuritapahtumissa yleisöllä voi olla hyvinkin läheinen kosketus alaan omakohtaisen harrastuksen kautta. Näin myös tanssin parissa. Tanssiareenan ydinyleisö jakautuu kahteen osaan siten, että vajaalla puolella kävijöistä (45 %) ei ole omakohtaista tanssikokemusta, kun taas runsaalla puolella (55 %) tanssi on vähintäänkin joskus ollut omakohtainen harrastus, monilla paljon enemmänkin. Harrastustausta tuottaa siis yleisöä. Ammattimaisesti tanssijoina tai opettajina työskentelee kymmenesosa katsojista, päätoimisia tanssialan opiskelijoita on neljä prosenttia ja lisäksi viisi prosenttia ilmoittaa olevansa muissa tehtävissä tanssin alalla, esimerkiksi toimistotehtävissä tai tuottajina. Tanssin parissa kokopäiväisesti tekemisissä olevia henkilöitä – siis ammattitanssijoita, opettajia, koreografeja, tuottajia ja opiskelijoita – on siten varsin huomattava osuus Tanssiareenan yleisöstä, lähes viidesosa (19 %).

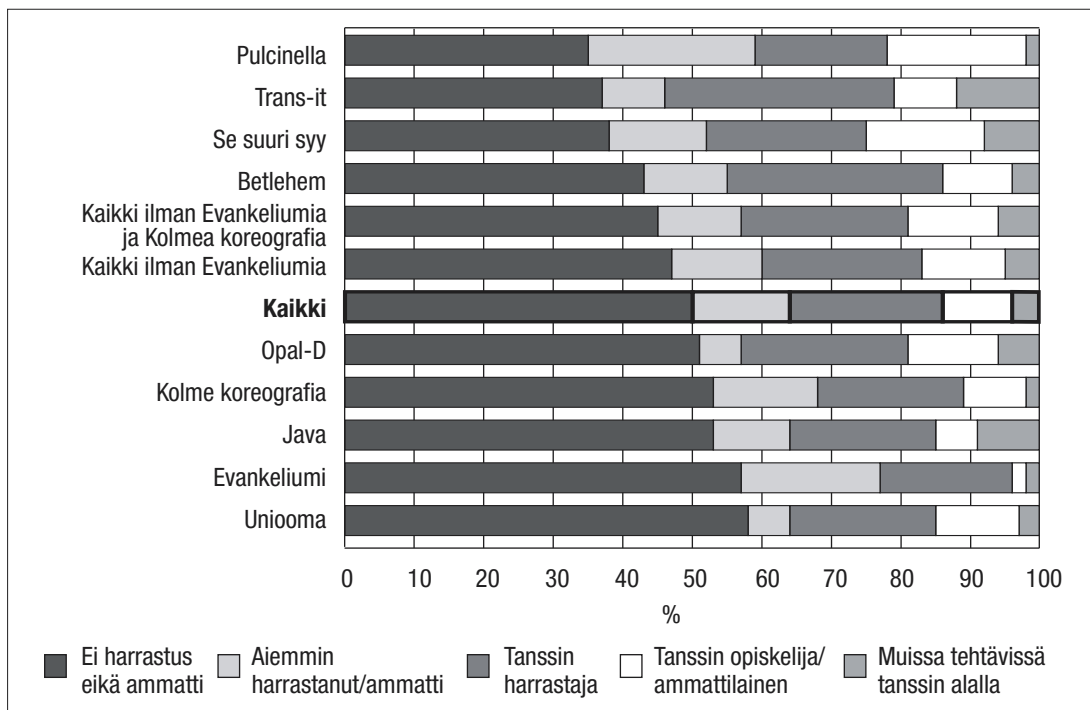
Erityisen runsaasti ammattitanssijoita tai -opiskelijoita keräsi *Pulcinella* (20 % opettajia tai ammattilaisia) ja *Se suuri syy* (17 %). Sen sijaan *Evankeliumissa* ammattilaisia ei osunut otokseen lainkaan ja opiskelijoidenkin määrä oli vain kaksi prosenttia. *Kolmessa koreografissa* opiskelijoita oli runsaasti, 7 prosenttia ja ammattilaisia kaksi prosenttia. Suomen Kansallisoopperan saliin mahtuu huomattava määrä katsojia, joten on luonnollistakin, että tähän suureen joukkoon ei voi sisältyä kovin suurta osuutta tanssialalla työskenteleviä vaikka heitä lukumääräisesti olisikin ollut runsaasti paikalla. Toisaalta kuitenkin tanssin harrastajat tai aiemmin tanssia harrastaneet löysivät tiensä näihin esityksiin siinä missä muihinkin tilaisuuksiin. (Kuvio 8).

Tanssin harrastajat muodostavat keskeisen osan Tanssiareenan ydinyleisöstä. Neljäsosa (24 %) ilmoitti harrastavansa tanssia aktiivisesti ja joka kahdeksas (12 %) mainitsi tanssin olleen harrastus joskus aiemmin. Alan ammattilaisten lisäksi runsaalla kolmanneksella kävijöistä on siis omakohtaista kosketusta tanssiin harrastuksena. Verrattaessa Kuopio Tanssii ja Soi-tapahtuman kävijöihin Tanssiareenan yleisössä on hieman enemmän alan ammattilaisia, mutta vähemmän alan harrastajia. Kuopiossa 38 prosenttia kävijöistä ilmoitti, että heillä ei ole omakohtaista tanssikokemusta. Ammattilaisten osuus oli puolestaan vajaa kymmenesosa (8 %). (Cantell 1996, 32). Helsingin juhlaviikoilla vuonna 2002 esitetty Tero Saarisen *Hunt* keräsi taidealan ammattilaisia runsaasti, 18 prosenttia yleisöstä. Lu-

vussa on kuitenkin mukana muitakin kuin yksinomaan tanssialan ammattilaisia. Juhlaviikoilla taidealan ammatti-ihmisiä eri esityksissä on keskimäärin kymmenesosa yleisöstä. (Cantell 2002).

Tanssiareenan kyselyssä yleisöltä ei tiedusteltu omakohtaista suhdetta muihin taiteenaloihin, mutta on oletettavaa, että esimerkiksi musiikin aktiiviharrastajia ja ammattilaisia tuli esityksiin suhteellisen runsaasti. Esimerkiksi Helsingin juhlaviikkojen tai Joensuun laulujuhlien yleisöissä erityisesti musiikkiharrastus korostui ja noin puolet sanoivat harrastavansa tai joskus harrastaneensa jonkin instrumentin soittoa tai laulua (Cantell 1998, 31).

Kuvio 8. Suhde tanssiin

On siis ilmeistä, että omakohtainen kosketus tanssiin joko harrastuksena tai ammattina näkyy tanssiyleisön taustaa tarkasteltaessa. Esityksissä on runsaasti alaa omakohtaisen harrastuksen kautta tuntevia. Toisaalta puolet kävijöistä on sellaisia, joilla ei ole omakohtaista alan harrastusta. Miten nämä ryhmät poikkeavat toisistaan? Ainakaan rakenteellisten tekijöiden, sukupuolen, iän tai sosioekonomisen aseman suhteen eroja ei ole löydetty. Erot näiden ryhmien välillä näkyvät tarkasteltaessa käsityksiä ja näkemyksiä tanssista.

Käsityksiä nykytanssista

Kävijöiltä tiedusteltiin mielipiteitä nykytanssista, sen tasosta, näkyvyydestä ja markkinoinnista. Käsityksiä tarkasteltiin viisiportaisen asteikon avulla skaalalla täysin samaa mieltä – täysin eri mieltä. Tarkastelen seuraavassa lähinnä Tanssiareenan ydinyleisöä, mutta huomioin tarpeellisissa kohdin myös *Evankeliumin* ja *Kolmen koreografin* yleisöt. Lisäksi teen huomioita sen suhteen, miten aiemmat käynnit tanssiesityksissä sekä oma-kohtainen suhde tanssiin vaikuttavat käsitysten muodostumiseen. Esityskohtainen aineisto näkyy yksityiskohtaisemmin liitetaulukossa 6 ja tanssi-suhteen osalta liitetaulukossa 7.

Kävijöiden käsitystä nykytanssin tasosta lähestyttiin väitteen ”suomalainen nykytanssi on taiteellisesti korkeatasoista” avulla. Ei ole yllättävää, että yleisön perusasenne on positiivinen – tuskinpa he muuten kävisivät tanssiesityksissä. Toki kriittisempiäkin äänenpainoja on. Kolme neljästä (75 %) pitää nykytanssia korkeatasoisena, vajaa viidennes (18 %) ei osaa ottaa kantaa ja joka neljästoista (7 %) ei pidä nykytanssia korkeatasoisena. *Evankeliumin* yleisö ei ollut aivan yhtä vakuuttunut korkeatasoisuudesta, sillä 59 prosenttia suhtautui väitteeseen positiivisesti. Ero muihin näkyy erityisesti siten, että *Evankeliumissa* kolmasosa (32 %) ei osannut ottaa asiaan kantaa, kun muissa tilaisuuksissa vastaava osuus oli keskimäärin vajaa viidesosa (18 %).

Nykytanssia pidetään myös sisällöllisesti kiinnostavana, kolme neljästä oli tätä mieltä. Kymmenesosa kuitenkin ilmaisi olevansa asiasta eri mieltä. *Evankeliumin* yleisön mielipiteet poikkesivat muiden esitysten yleisöistä samaan tapaan kuin heidän käsityksensä nykytanssin korkeatasoisuudesta. Eroja syntyi myös siten, että suinkaan kaikki eivät ottaneet kantaa asiaan, esimerkiksi *Pulcinellassa* neljäsosa ei osannut ottaa kantaa.

Vastaajille esitettiin myös, että ”nykytanssi avautuu helposti katsojille”. Lähes puolet (46 %) yhtyi väitteeseen, epävarmoja oli neljännes (25 %) ja eri mieltä runsas neljännes (28 %). Vaikka yleisö oli siis jo tehnyt päätöksen tulla esitykseen, varsin suuri osa myönsi, että nykytanssin ymmärtäminen ei ole kovin helppoa. *Evankeliumin* katsojat olivat mielipiteissään selvästi eri linjoilla, heistä kolmannes (30 %) yhtyi väitteeseen ja vastaavasti kolmannes oli eri mieltä. Mielenkiintoista on, että 39 prosenttia *Evankeliumin* vastaajista ei osannut ilmaista asiassa mielipidettään. Vastaavaa oli havaittavissa myös niiden Tanssiareenan tilaisuuksien kävijöiden parissa, jotka käyvät tanssiesityksissä vain harvoin, jos koskaan. Heistä 45 prosenttia ei osannut sanoa mielipidettään. Ero aiemmin käyneisiin on merkittävä, koska näistä 19 prosenttia ei kertonut mielipidettään.

Kun esitettiin väite ”nykytanssia markkinoidaan aktiivisesti ja näkyvästi”, mielipiteiden hajonta oli varsin suuri ja ne jakautuivat kolmeen suhteellisen samankokoiseen osaan. Ehkä kiinnostavin havainto on, että 29 prosenttia vastaajista ei osannut ottaa asiaan kantaa. Tämä kertoo epä-

tietoisuudesta ja ehkä jäsentymättömästä käsityksestä siitä, mitä nykytanssin markkinointi ylipäättään on. Neljä kymmenestä (41 %) oli samaa mieltä väitteen kanssa. Osa markkinointia on myös näkyvyys julkisuudessa, mitä tarkasteltiin väitteen onko ”nykytanssia esillä sopivassa määrin tiedotusvälineissä” avulla. Kolmasosan mielestä tarjontaa on sopivasti, 41 prosenttia on eri mieltä ja neljäsosa ei osaa ottaa kantaa. Kantaa ottamattomuus viestii myös siitä, että asialla ei ole välttämättä kovin suurta merkitystä.

Vastausten jakautumista selittää osin, minkälainen suhde vastaajalla on tanssiin. Alaa enemmän tuntevat ja seuraavat pitävät markkinointia suhteellisen aktiivisena, puolet heistä oli tätä mieltä. Sen sijaan he toivoisivat lehdistöön lisää näkyvyyttä. Puolet niistä, joilla on tai on ollut omakohtainen kosketus tanssiin, ei yhdy näkemykseen, että nykytanssi saisi riittävästi näkyvyyttä tiedotusvälineissä. Vastaavasti niistä, jotka ovat viimeisen vuoden aikana käyneet katsomassa tanssia, 45 prosenttia kokee, että tanssi ei ole riittävästi esillä tiedotusvälineissä. Sen sijaan tanssiesityksissä harvemmin käyvistä vain reilu neljännes (27 %) vastaa näin. (Liitetaulukko 8).

Vastausten antaminen väitteeseen ”sanomalehtien tanssiarvostelu on asiantuntevaa ja analyttistä” osoittautui erityisen vaikeaksi. Kaikkiaan 41 prosenttia ei osannut sanoa mielipidettään. Varsinkin ne, joilla on alasta vähemmän kokemusta kokivat tämän kysymyksen vaikeaksi. *Evanke-liumin* yleisöstä, samoin kuin harvoin käyvistä, kaksi kolmasosaa ei osannut antaa mielipidettä asiasta. Tanssin harrastajien ja ammattilaisten sekä alaa säännöllisemmin seuraavien mielipiteet jakautuivat tasaisesti kolmeen yhtä suureen osaan.

Lomakkeessa esitetystä väitteestä ”nykytanssiesityksistä on tarjolla riittävästi taustatietoa esimerkiksi esitteissä ja käsiohjelmissä” puolet oli samaa mieltä, neljännes ei osannut sanoa ja neljännes oli eri mieltä. *Evanke-liumi* puolestaan erottui siten, että vain kolmannes yhtyi väitteeseen ja 40 prosenttia ei osannut sanoa mielipidettään. Aiemmin käyneet olivat sekä myönteisempiä että kriittisempiä kuin vähemmän käyneet. Tämä johtui jälleen kerran mielipiteissään epävarmojen osuudesta, kun harvemmin tanssia seuraavat eivät osanneet ottaa asiaan kantaa.

Yleisön kiinnostus nykytanssin sisältöön

Yleisöltä tiedusteltiin myös, mitkä seikat nykytanssissa koetaan kiinnostaviksi. Tällöin esitettiin kysymyksiä seitsemästä eri asiasta. Yleisöä kiinnostaa tanssiesityksissä hyvin laaja skaala: teos kokonaisuutena, koreografia, tanssi-ilmaisu ja liikekieli, visuaalisuus, musiikki ja äänimaailma. Kaikista näistä teemoista yli 80 prosenttia vastaajista sanoi olevansa melko tai hyvin kiinnostunut. Asian käänttöpuoli, kiinnostumattomuus, oli varsin

vähäistä; neljästä kymmeneen prosenttiin vastaajista ilmoitti, että jokin näistä teemoista ei kiinnostanut. (Liitetaulukko 9).

Edellä mainitut teemat herättävät ymmärrettävästi mielenkiintoa, ovathan ne keskeisin osa tanssiesityksiä. Pieni yllätys on se, että eroja eri osa-alueiden välillä ei ole käytännöllisesti katsoen lainkaan. Täten esimerkiksi koreografia ei ole ratkaisevasti kiinnostavampi kuin visuaalisuus tai musiikki ja äänimaailma. Poikkeuksen muodostaa ainoastaan suhtautuminen tanssijoihin ja muuhun yleisöön. Keskimäärin kaksi kolmasosaa vastaajista ilmoittaa olevansa kiinnostunut lavalla olevista tanssijoista, siis esityksiin kiinnitetyistä tanssitaiteilijoista. Toki tämäkin osuus on korkea, mutta silti parisenkymmentä prosenttiyksikköä alhaisempi kuin muissa kohteissa.

Eri tilaisuuksien välillä ei ole kovinkaan suuria eroja suhteessa tanssijoihin. Ainoan poikkeuksen tekee *Evankeliumin* yleisö, joka ei ole edellä esitellyistä seikoista aivan niin kiinnostunut kuin muiden tilaisuuksien kävijät. *Evankeliumin* katsojat ottavat ylipäättään väitteisiin kantaa muita vähemmän. Tämä näkyy siten, että skaalan ääripäät ”hyvin paljon” ja ”hyvin vähän” jäävät vähäisemmille maininnoille kuin muilla vastaajilla. Lisäksi he valitsivat muita useammin skaalan keskeltä neutraalin vaihtoehdon. Sen sijaan vastaamatta jättäneiden määrä on samaa luokkaa niin *Evankeliumissa* kuin muissakin esityksissä. Reilu kymmenesosa jätti vastaamatta näihin kysymyksiin. Ainut poikkeus on suhtautuminen musiikkiin ja äänimaailmaan, joita kohtaan *Evankeliumin* yleisö osoitti enemmän kiinnostusta kuin muiden esitysten yleisöt. Ero tosin on hyvin pieni.

Oma osionsa on kysymys siitä, missä määrin muu yleisö kiinnostaa paikalle tulleita. Vain kymmenesosa (10 %) ilmoittaa, että muu yleisö on kiinnostavaa, neljä viidestä (81 %) ei sano olevansa kiinnostunut muista paikalla olijosta. Asiaa ei ole aiemmin tutkittu aivan samalla kysymyksenasettelulla, mutta nämä tulokset tukevat sitä käsitystä, että yleisö ei ainkaan oman ilmoituksensa mukaan korosta tanssiesitysten sosiaalista merkitystä. Kun Kuopio Tanssii ja Soi -tapahtumassa tiedusteltiin, mikä merkitys on tuttujen tapaamisella ja uusiin ihmisiin tutustumisella, kolme neljäsosaa mainitsi että jonkin verran tai ei lainkaan (Cantell 1996, 30). Se yleisönosa, jolla ei ole omakohtaista tanssikokemusta, osoitti hivenen enemmän kiinnostusta muuta yleisöä kohtaan kuin ne, jotka tuntevat tanssialaa enemmän. Ero saattaa tulla siitä, että tanssia tuntemattomat tarkkailivat muuta yleisöä enemmän kuin ne, jotka tuntevat alaa.

Vaikka vastaajat eivät korostakaan muun yleisön merkitystä, vastauksiin on syytä suhtautua jossain määrin varauksellisesti. On nimittäin mahdollista, että tällaisessa kyselyssä pyritään antamaan itsestä ”hienostuneempi” kuva, halutaan vaikuttaa taideyleisöltä, joka on kiinnostunut yksinomaan itse esityksessä eikä niinkään siihen liittyvistä sosiaalisista merkityksistä (vrt. Bourdieu 1984). Vastaavaa asennetta on havaittu aiemminkin (Cantell 1996, 30). Jo yleisöä tarkkailemalla voi havaita, että tuttujen

kanssa seurustelu on hyvin suosittua ennen esitystä, väliajalla ja esityksen jälkeen.

Mielipide-eroja selittävät tekijät

Edellä käsiteltyjä kysymyksiä voi tarkastella tarkemmin myös demografisten tekijöiden kautta. Hieman yllättäen Tanssiareenan osanottajien sukupuoli, ikä, asuinpaikka, koulutus tai sosioekonominen asema ei juurikaan vaikuta mielipiteisiin. Miesten ja naisten, korkeasti tai vähemmän koulutettujen mielipiteet eivät juurikaan poikkea toisistaan. Sen sijaan erot syntyvät kiinnostuksesta ja suhteesta tanssiin. Ne, jotka käyvät useammin tanssiesityksissä tai ne, joilla on omakohtaista tanssialan harrastusta tai ammattitausta, erottuvat muista. Tämä näkyy systemaattisesti asenteissa esitettyihin kiinnostuksen kohteisiin.

Liitetaulukossa 10 on ryhmitelty esityksissä käyneet kahteen osaan: niihin, jotka eivät ole viimeisen vuoden aikana käyneet tanssiesityksissä ja niihin, jotka ovat käyneet vähintään kerran. Toisaalta myös ne, jotka eivät harrasta tai ole tanssialan ammattilaisia, on eroteltu niistä, joilla on omakohtaista kokemusta tanssista. Tällöin alaa enemmän tuntevat erottuvat alaa vähemmän seuraavista erityisesti suhtautumisessa koreografiaan, tanssi-ilmaisuun, tanssijoihin ja taiteelliseen kokonaisuuteen.

Tanssialaa vähemmän tuntevat erottuvat tanssia seuraavista ja harrastavista siten, että heidän mielenkiintonsa erilaisia tanssiin liittyviä seikkoja kohtaan on vähäisempää, osin myös hieman kriittisempää. Erityisesti heidät kuitenkin erottaa siitä, että he eivät ilmaise mielipiteitään yhtä voimakkaasti kuin alaa tuntevat. Tämän vuoksi vaihtoehdoksi valitaan usein neutraali ”jonkin verran” tai sitten jätetään kokonaan vastaamatta.

Esimerkiksi suhteessa koreografiaan 17 prosenttia harvoin käyvistä ei osannut sanoa mielipidettään suuntaan tai toiseen, kun aiemmin käyneistä vain neljä prosenttia epäröi mielipiteen ilmaisussaan. Vastaavanlainen suhtautuminen on havaittavissa myös muiden kiinnostuksen kohteiden suhteen. Tämä erottelee myös *Evankeliumin* yleisön muusta Tanssiareenan yleisöstä. Taustalla on lähinnä se, että *Evankeliumia* oli seuraamassa paljon ensikertalaisia ja tanssialaa vähän tuntevia.

Suhtautuminen tanssijoihin jakoi mielipiteitä siten, että ne, jotka eivät olleet käyneet viimeisen vuoden aikana tanssiesityksissä eivät olleet läheskään yhtä kiinnostuneita tanssijoista kuin ne, jotka olivat käyneet edes kerran (ero 53–74 %). Samansuuntainen ero oli myös niiden osalta, jotka eivät olleet aiemmin harrastaneet tanssia ja alalle vihkiytyneiden välillä. Kiinnostusero oli 13 prosenttiyksikköä (62–75 %). Erityisesti eroa tuli siinä, että ei-harrastajista mielipiteensä jätti neutraaliksi yli neljäsosa (26 %) kun harrastajista näin sanoi 15 prosenttia. Vaikuttaa siltä, että lavalla olevat tanssijat eivät herätä suurta kiinnostusta niiden keskuudessa, jotka seu-

raavat alaa vähän. Poikkeuksena saattavat olla ainoastaan mainetta niittäneet huippunimet, jotka tunnetaan myös tanssialan ulkopuolella. Tätä seikkaa ei kyselyssä kuitenkaan tarkasteltu.

Suhteessa yleisöön eri kävijäryhmien välillä ei ole juurikaan eroa. Alaa harrastavat ja siinä toimivat eroavat sikäli, että yleisö on heidän kannaltaan jossain määrin kiinnostavampi asia kuin niiden, jotka eivät ole tanssia harrastaneet. Syynä lienee se, että tilaisuuksissa on mahdollisuus tavata tuttuja tai ainakin tunnistaa tanssialan ammattilaisia, harrastajia ja aktiivikävijöitä.

Kun kiinnostuksen kohteita vertaa tanssiesityksissä käyntien määrään viimeisen vuoden aikana, eroa yleisöryhmien välille syntyy lähinnä siitä, onko käynyt esityksissä vai ei. Ensi kertaa tulleet ovat selvästi vähemmän – joskaan eivät vähäisessä määrin – kiinnostuneita useimmista kysytyistä seikoista. Käyntimäärien kasvaessa kiinnostus vaikuttaa pääosin lisääntyvän. Mielenkiintoista on, että yli kymmenen kertaa käyneet olivat vähintään kaksi kertaa kiinnostuneempia muusta yleisöstä kuin harvemmin käyvät. Hyvin aktiivisilla kävijöillä voi sittenkin tilaisuuksissa olla mahdollisuus tavata tuttuja ja se myös ainakin osin tunnustetaan.

5. Tanssiyleisön muu kulttuuriharrastus

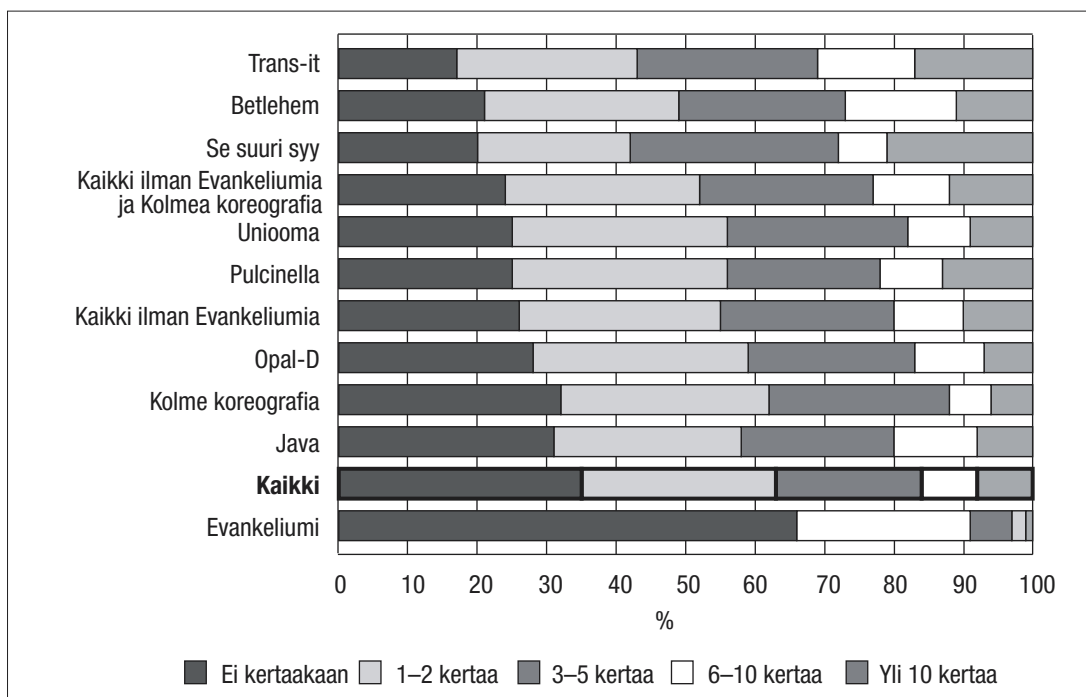
Aiemmat käynnit nykytanssiesityksissä

Kun kävijöiltä kysyttiin, kuinka monta kertaa he ovat käyneet nykytanssiesityksissä viimeisen vuoden aikana, hajonta oli varsin suuri. Jälleen kerran *Evankeliumi* poikkeaa muista tilaisuuksista. *Evankeliumissa* neljännes (25 %) oli nähnyt nykytanssia kerran tai kaksi edellisen vuoden aikana. Enemmän kuin viisi esitystä nähneitä oli vain kolme prosenttia kun Tanssiareenan yleisöissä näitä oli 23 prosenttia. *Kolmen koreografin* yleisöstä puolestaan 12 prosenttia ilmoitti olevansa näin aktiivista. Erityinen piirre *Evankeliumissa* on uusien tai hyvin harvoin käyneiden katsojien osuus, sillä kaksi kolmasosaa (66 %) ilmoitti, ettei ollut seurannut lainkaan nykytanssia edellisen vuoden aikana. Tämä on hyvin poikkeuksellista kulttuuritilaisuuksissa. Sinänsä uusien katsojien suuri osuus *Evankeliumissa* ei ihmetytä. Joukkoon mahtui esimerkiksi heavyrockareita, jotka eivät välttämättä ole kovinkaan valmiita kokeilemaan mitään muuta musiikinlajeja, tuskin kovin laajalti muitakaan taiteenaloja, jos niissä ei ole jotain ”hevareille” tyylillisesti sopivaa (Lähteenmaa 1989). (Kuvio 9).

Tanssiareenan tilaisuuksissa mukana oli suhteellisen tasakokoisina ryhmänä ensikertalaisia, alaa satunnaisesti tai silloin tällöin seuraavia ja tanssin suurkuluttajia. Uutta – tai hyvin harvoin käyvää – tanssiyleisöä oli neljännes (24 %), mitä voi pitää suhteellisen suurena osuutena. *Kolmen koreografin* yleisöstä puolestaan kolmannes (32 %) oli harvoin tai ei koskaan käyviä, siis hyvinkin korkea osuus.

Uusien ja harvoin käyvien vieraiden osuus on linjassa eräiden muiden tapahtumien kanssa. Kuopio Tanssi ja Soi -festivaalin yleisössä ensikertalaisia oli vuonna 1995 kolmasosa ja viidesosa ei ollut käynyt lainkaan tanssiesityksissä viimeisen vuoden aikana. Helsingin juhlatuokilla ensikertalaisten määrä on puolestaan noin viidennes, joskin tilaisuuksien välillä on varsin suurta vaihtelua. Vuonna 2002 juhlatuokkien ohjelmistoon kuuluneen Tero Saarisen *Hunt*-esityksen kävijöistä 15 prosenttia oli ensikertalaisia. (Cantell 1996, 25–26; Cantell 1998, 26; Cantell 2002). Tanssiareenan yleisötutkimuksen perusteella ei ole syytä pelätä uusien yleisöjen katoavan, neljäsosa uusia tai hyvin harvoin tanssialaa seuraavia katsojia on merkittävä ryhmä.

Kuvio 9. Aiemmat käynnit nykytanssiesityksissä

Satunnaiskävijöitä, vuodessa tanssia kerran tai kaksi näkeviä, oli kolme kymmenestä (28 %) ja jo varsin aktiivisia, kolmesta viiteen esitystä seuraavia, oli neljännes (25 %). Toisin sanoen hieman yli puolet on sellaisia kävijöitä, jotka seuraavat tanssiesityksiä useita kertoja vuodessa, mutta jotka eivät lukeudu suurkuluttajiin. Oma kysymyksensä on, miten nämä henkilöt saadaan kiinnostumaan tanssista ja erityisesti nykytanssista jatkossakin.

Uusien katsojien ohella voidaan tarkastella niin sanottuja heavy usereita, intohimoisia tanssiesityksissä kävijöitä. Kulttuuriyleisön joukossa on aina niitä, jotka seuraavat jotain tai joitain taiteenaloja erityisen intensiivisesti. Tältä näyttää myös tämän aineiston valossa. Viidennes (23 %) Tanssiareenan ydinyleisöstä sanoo nähneensä vähintään kuusi tanssiesitystä viimeisen vuoden aikana ja reilu kymmenesosa (12 %) on käynyt yli kymmenessä tanssiesityksessä. Nämä lukemat eivät ole yllättäviä sikäli, että tanssin harrastajat ja ammattilaiset muodostavat aina merkittävän osan esitysten yleisöistä ja he seuraavat esityksiä säännöllisesti. Toisaalta mukana on niitäkin aktiiveja, joilla ei ole omakohtaista tanssikokemusta, mutta jotka seuraavat alaa katsomon puolelta säännöllisesti.

Kun yleisön taustaa tarkastelee yksityiskohtaisemmin, voi havaita, että varsinkin yrittäjät ovat poikkeuksellisen aktiivisia kävijöitä. Tämä selittyy sillä, että tässä aineistossa yrittäjiksi lukeutuu lähinnä tanssitaiteilijoita. Toisaalta myös ylemmät toimihenkilöt ovat ahkeria kävijöitä. Sen sijaan työntekijät käyvät tanssiesityksissä harvemmin. Opiskelijat edustavat tä-

män ryhmän keskiarvoa, joukossa on sekä aktiiveja että alaa vähän seuraavia.

Pienenä yllätyksenä voi puolestaan pitää sitä, että sukupuolten välillä ei ole kovin suurta eroa tanssialan seuraamisen suhteen. Naisista neljännes (27 %) ei sano käyneensä kertaakaan tanssiesityksissä viimeisen vuoden aikana, miehissä tämä osuus on puolestaan alhaisempi, viidennes (19 %). Varsin moni mieskatsoja puolestaan käy esityksissä muutaman kerran vuodessa, mutta osa naisista on suurkuluttajia.

Käyntiaktiivisuus eroaa jossain määrin asuinpaikan osalta, mutta esimerkiksi vähän käyviä löytyy tasaisesti asuinpaikasta riippumatta. Sen sijaan runsaasti käyvien joukossa on enemmän eroa: helsinkiläiset katsojat ovat hyvin ahkeria tanssiesityksissä kävijöitä ja varsin aktiivisia tanssialan seuraajia löytyy myös Vantaalta. Mielenkiintoista on, että ulkopaikkakuntalaisten joukossa ovat kaikkein ahkerimmat kävijät, etäämmältä paikalle saapuneen kävijäkunnan joukosta peräti neljäkymmentä prosenttia on tanssiesitysten suurkuluttajia.

Omaehtainen suhde tanssiin erottelee käyntiaktiivisuutta varsinkin ulkopaikkakuntalaisten osalta. Muualta maasta tulleista huomattavasti suurempi osa on tanssin harrastajia tai ammattilaisia kuin pääkaupunkiseudun katsojista. Vain neljännes (24 %) ei ilmoittanut omaavansa minkäänlaista kosketusta tanssiin, kun Helsingistä (45 %) ja muualta pääkaupunkiseudulta (59 %) tulleitten osalta nämä osuudet olivat paljon suurempia. Muualla maassa asuvista viidennes on ammattitanssijoita tai -opiskelijoita. Osuus on kaksinkertainen helsinkiläiseen yleisöön verrattuna.

Käynnit muissa kulttuuritapahtumissa

Kulttuuriharrastus kasautuu siten, että kiinnostus ei rajoitu vain yhteen taiteenalaan, vaan moni tanssiesityksiä seuraava käy säännöllisesti esimerkiksi erilaisissa konserteissa, näyttelyissä ja teattereissa. On myös niitä, jotka seuraavat vain yhtä taiteenalaa. Tässä tutkimuksessa tarkasteltiin, kuinka aktiivisesti Tanssiareenan yleisö käy kuuden muun taiteenalan tapahtumissa. Tarkastelun kohteena oli nimenomaan säännöllinen ja aktiivinen harrastus, sillä yleisöä pyydettiin vastaamaan ainoastaan, jos he käyvät jossain tilaisuuksissa keskimäärin yli 5 kertaa vuodessa, toisin sanoen noin joka toinen kuukausi. Määrä on varsin korkea, sillä viisikin käyntiä jonkin taiteenalan tilaisuudessa merkitsee hyvin suurta aktiivisuutta. Vastauksiin on syytä suhtautua tietyllä varauksella, sillä vastaajilla on taipumus ylikorostaa harrastuksiaan ja niiden intensiteettiä. Tuloksista on silti mahdollista arvioida kiinnostuksen kohteita ja niiden keskinäinen järjestys.

Kaikkein suosituin harrastus ovat elokuvat, joissa peräti kolme neljästä ilmoitti käyvän yli viisi kertaa vuodessa. Vähimmilläänkin *Trans-itin* esi-

tyksessä lähes kaksi kolmasosaa (63 %) oli käynyt elokuvissa näin runsaasti. *Evankeliumin* ja muun yleisön välillä ei tässä suhteessa ole eroa, mikä on pieni yllätys, sillä *Evankeliumin* kävijöiden nuoren ikärakenteen olisi voinut olettaa vaikuttavan tuloksiin siten, että he olisivat muuta yleisöä aktiivisempia elokuvien katsojia. (Taulukko 2).

Seuraavaksi suosituimpia olivat taidenäyttelyt, teatteri ja kevyt musiikki. Reilusti yli puolet (58 %) Tanssiareenan ydinyleisöstä oli käynyt taidenäyttelyissä ahkerasti. Lähes joka toinen ilmoitti käyvänsä runsaasti myös teatterissa. *Evankeliumin* yleisössä puolestaan elokuvien jälkeen kevyt musiikki ja taidenäyttelyt saavat eniten mainintoja.

Tanssiyleisö ei harrasta klassisen musiikin konsertteja tai oopperatarjontaan samalla intensiteetillä kuin esimerkiksi taidenäyttelyitä. Joka kuudes sanoo käyvänsä säännöllisemmin näissä tilaisuuksissa. Selitys lienee siinä, että ooppera on taiteenlaji, jonka aktiivisia harrastajia on sittenkin suhteellisen vähän. Samaan kategoriaan lukeutuu myös klassinen musiikki. Toinen selitys voi olla siinä, että näitä taidemuotoja seuraavat katsojat eivät löytäneet tietään Tanssiareenan tilaisuuksiin.

Taulukko 2. Käynnit muissa kulttuuritilaisuuksissa, prosentteina

	Elokuvat	Taide- näyttely	Teatteri	Kevyt musiikki	Klassinen musiikki	Ooppera	N
Betlehem	83	64	43	30	14	4	81
Uniooma	83	60	51	23	20	9	35
Se suuri syy	79	65	70	26	21	13	77
Pulcinella	76	47	60	29	18	16	55
Kaikki ilman Evankeliumia	75	58	45	24	16	15	621
Kaikki ilman Evankeliumia ja Kolmea koreografia	75	59	50	27	16	16	439
Kaikki	74	53	41	27	14	13	801
Kolme koreografia	74	57	35	18	16	28	182
Evankeliumi	73	36	33	37	9	7	180
Opal-D	72	59	25	23	15	10	97
Java	66	57	44	30	8	10	60
Trans-it	63	54	57	26	11	0	34

Kaikkein aktiivisinta yleisöä oli *Se suuri syy* -esityksen katsojakunnassa, joka eri esitysten keskinäisessä vertailussa oli korkealla kevyttä musiikkia lukuun ottamatta. Seuraavaksi aktiivisimpia olivat *Pulcinellan* ja *Uniooman* katsojat. *Evankeliumin* ja *Trans-itin* yleisö puolestaan jäi jälkeen muista. Varsinkaan *Evankeliumin* yleisöstä ei löydy aktiivisia oopperassa kävijöitä, sen sijaan he erottuvat kevyen musiikin innokkaina seuraajina. Tätä havaintoa ei voi pitää yllätyksenä, olihan lavalla Waltari-yhtye ja sen

tarjoama rockmusiikki keskeinen houkutin mennä *Evankeliumin* esitykseen.

*Kolmen koreograf*in yleisö on erityisen kiinnostunut oopperasta. Kaikkiaan 28 prosenttia heistä ilmoitti käyneensä oopperassa yli viisi kertaa edellisen vuoden aikana. Täten he erottuvat selvästi muiden tapahtumien kävijöistä. Muuten *Kolmen koreograf*in kävijöistä ei erottunut innostunutta aktiiviyleisöä muihin kulttuuritilaisuuksiin. On oletettavaa, että oopperatalo ohjelmistoinen tuo tanssitilaisuuksiin yleisöä, joka ei välttämättä muuten seuraa tanssia, ei ainakaan muualla. Nämä ovat katsojia, jotka käyvät säännöllisesti erilaisissa Suomen Kansallisoopperassa järjestettävissä tilaisuuksissa, joskus myös kokeilunhaluisesti, tietämättä mitä tuleman pitää. Osa tästä yleisöstä on lunastanut sarjalipun, ja lippukiintiöön kuuluu myös tanssiesityksiä.

Käynnit muissa tanssitapahtumissa

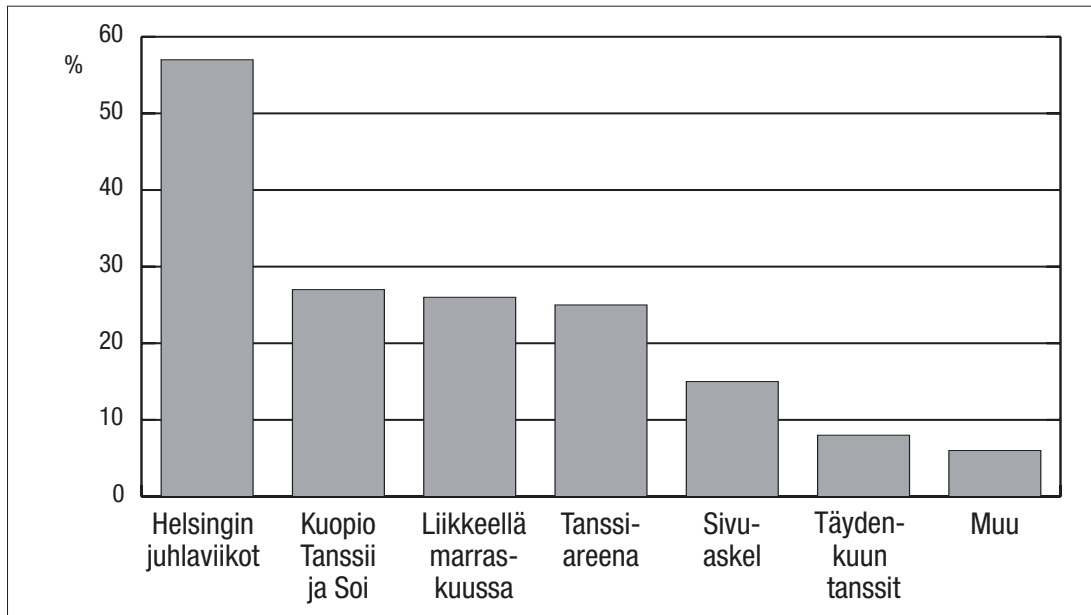
Aiemmin tanssifestivaaleilla käyneiltä kysyttiin, millä festivaaleilla he ovat käyneet. Kaikkein eniten mainintoja sai Helsingin juhlatiikat, jonka esityksissä Tanssiareenan ydinyleisöstä reilu puolet (57 %) oli joskus käynyt katsomassa tanssia. Juhlatiikojen suosion ymmärtää, onhan yleisö pääosin pääkaupunkiseudulta, joten matka ei ole suurimmalle osalle este. Toinen Helsingissä järjestettävä tapahtuma, Liikkeellä marraskuussa, sai myös varsin paljon mainintoja: neljännes katsojista sanoi käyneensä tämän festivaalin esityksissä. Myös Tanssiareena sai saman verran mainintoja. Sivuaskel-festivaali oli myös esillä, sen tapahtumissa sanoi käyneensä 15 prosenttia Tanssiareenan yleisöstä. Kuviossa 10 on esitetty tilanteen yleiskuva Tanssiareenan ydinyleisön osalta, tarkemmat tiedot liitetäulukossa 11.

Pääkaupunkiseudun ulkopuolisista tapahtumista nousi esille erityisesti Kuopio Tanssi ja Soi, jossa yli neljäsosa (27 %) ilmoitti käyneensä. Kuopio Tanssi ja Soi on tunnettu festivaali, joka on jatkunut vuosia, joten se houkuttelee tanssialaa seuraavia. Esitysten ohella Kuopio tarjoaa myös erilaisia kursseja, jonne monet alan ammattilaiset ja harrastajat osallistuvat. Sen sijaan viime vuosina paljon julkisuutta saanut Täydenkuun tanssit ei ole aivan yhtä suosittu, mutta kuitenkin kahdeksan prosenttia ilmoitti käyneensä siellä. Muissa tanssitapahtumissa ilmoitti käyneensä kuusi prosenttia katsojista.

Kaikkein aktiivisimpia katsojia oli *Se suuri syy-* ja *Mr and Mrs Bethlehem* -esityksissä. Nämä olivat ahkeria paitsi pääkaupunkiseudun tanssifestivaalien kävijöitä, myös muualla maassa olevien tilaisuuksien seuraajia. *Evankeliumin* katsojat puolestaan erottautuivat sillä, että he osallistuvat vain vähän erilaisiin festivaaleihin. Esimerkiksi käynnit juhlatiikojen tanssiesityksissä jäävät alle puoleen muusta Tanssiareenan yleisöstä. *Kol-*

men koreografian yleisö puolestaan oli hyvin aktiivista juhla viikkojen ja varsinkin Kuopion kävijäkuntaa. Sen sijaan muut tapahtumat olivat heille vieraampia.

Kuvio 10. Käynnit muissa tanssia tarjoavissa tapahtumissa

Uudet kävijät ja erot harrastuneisuudessa

Kun tarkastellaan suhdetta tanssiin erilaisten rakenteellisten tekijöiden kuten sukupuolen ja koulutuksen suhteen, Tanssiareenan ydinyleisössä on nähtävissä eroja. Sama toistuu myös tanssiesityksissä käymisen osalta.

Miehillä suhde tanssiin on olennaisesti etäisempi kuin naisilla. Kun naisista 38 prosenttia ilmoittaa, että tanssi ei koskaan ole ollut harrastus tai ammatti, miehistä vastaavasti 62 prosenttia sanoo näin. Naiset ovat siten aktiivisempia niin tanssin aktiiviharrastajina (ero kymmenen prosenttiyksikköä, 28–18 %) kuin ammattilaisina (11–5 %). Sen sijaan tanssin opiskelijoiden osuudet ovat samat. (Liitetaulukko 12).

Iän osalta kaikkein nuorimman katsojaryhmän taustalta löytyy aktiivinen tanssiharrastus. Alle 20-vuotiaista katsojista vain viidesosa (22 %) ei ole koskaan harrastanut tanssia, aktiiviharrastajia heistä on 44 prosenttia. Yli 50-vuotialla katsojilla on puolestaan vähiten omakohtaista kosketusta tanssiin.

Koulutuksen osalta tulokset ovat sikäli mielenkiintoisia, että eroa koulutusasteen mukaan ei ole kovinkaan paljon. Esimerkiksi ylioppilasmerkonomin tai vastaavan ylioppilas pohjaisen opistoasteen tutkinnon suorittaneista selvästi useammalla on omakohtainen kosketus tanssiin kuin akateemisen tutkinnon suorittaneilla. Voikin väittää, että omakohtainen kos-

ketus tanssiin tasaa koulutuseroja. Eli kun yleisöksi ylipäättään valikoituu poikkeuksellisen korkean koulutuksen omaavia katsojia, tanssiharrastuksen osalta myös vähemmän koulutusta saaneet ovat hyvin aktiivisia.

Vastaava on havaittavissa myös sosioekonomisen aseman suhteen. Erityisesti opiskelijat (siis muut kuin tanssialaa opiskelevat) ovat hyvin aktiivisia tanssin harrastajia, sillä heistä 44 prosenttia lukeutuu tanssin harrastajiksi. Samoin työntekijäryhmään kuuluvissa on paljon alan harrastajia. Alemmista toimihenkilöistä viidennes (19 %) ilmoittaa harrastavansa tanssia aktiivisesti ja kymmenesosa (11 %) on joskus harrastanut.

Tarkastelua voi jatkaa tutkimalla aiempia käyntejä. Tällöin yleiskuva sukupuolten välisestä erosta on se, että miesten joukossa on paljon suhteellisen aktiivisia kävijöitä, mutta vähemmän ensikertalaisia ja toisaalta suurkuluttajia kuin naisissa. Kun naisista 27 prosenttia ei ollut viimeisen vuoden aikana käynyt katsomassa tanssia, miehillä vastaava osuus oli 19 prosenttia. Miehet erottuivat puolestaan siten, että heistä reilu kolmannes oli käynyt 3–5 kertaa kun naisilla vastaava osuus oli viidennes. Toisaalta naisista suurempi osuus oli aktiivikävijöitä, yli kuusi kertaa käyneitä heistä oli 23 prosenttia ja miehistä 13 prosenttia.

Ikä tai sosioekonominen asema ei selitä aiemmin esityksissä käyneiden aktiivisuutta, sen sijaan asuinpaikalla on merkitystä. Pitkämatkalaiset ovat erityisen aktiivisia kävijöitä. Pääkaupunkiseudun ulkopuolelta tulleista 40 prosenttia on nähnyt vähintään kuusi tanssiesitystä viimeisen vuoden aikana, kun esimerkiksi helsinkiläisistä 24 prosenttia lukeutui tähän ryhmään. Vaikka myös muualta maasta tuli ensikertalaisia samaan tapaan kun pääkaupunkiseudulta, niin heitä kuvastaa nimenomaan kiinnostus tanssia kohtaan ja valmius matkustaa eri esityksiin pitkältikin. Espoon ja Vantaan asukkaille on tyypillistä selvästi alhaisempi käyntikertojen määrä ja varsin suuri ensikertalaisten osuus. Espoolaisista 33 prosenttia ja vantaalaisista 40 prosenttia lukeutui harvoin, jos koskaan, käyviin.

Suhde tanssiin selittää luonnollisesti käyntien määrää. Kun ammattilaisista kolme neljästä käy vähintään kuudessa esityksessä vuodessa, tanssin harrastajista 19 ja alaa harrastamattomista kahdeksan prosenttia yltää vastaavaan määrään. Niistä, joilla tanssi ei ole omakohtainen harrastus puolestaan kolmannes lukeutuu harvoin käyviin. Toisaalta juuri heidän piiristään uutta yleisöä enimmäkseen tavoitetaan.

6 Rahankäyttö tanssiesitysten yhteydessä

Tarkastelen tässä luvussa Tanssiareenan kävijöiden vierailujensa yhteydessä käyttämän rahan kulutusta. Tulokset antavat yleiskuvan kulutuksen rakenteesta ja kokoluokasta. Niihin ei kuitenkaan tule suhtautua siten, että Tanssiareena-tapahtuma olisi välillisesti ”tuottanut” tietyn määrän taloudellista hyvää, vaan tarkastelu pyrkii tuomaan esille sen, millaisia muita kuluja käynti tanssiesityksissä merkitsee kuin yksinomaan lippukuluja. Ensin käsittelen yleisön käsityksiä lippujen hinnoista.

Mielipiteet lippujen hinnoista

Yleisöltä kysyttiin mielipidettä lippujen hinnoista sekä pyydettiin arvioimaan tanssiesitykseen liittyvää rahan kulutusta. Kysymys ”oliko lipun hinta mielestäsi esitykseen nähden edullinen, sopiva, kallis”, osoitti, että hinnoitteluun oltiin pääosin tyytyväisiä. Tanssiareenan ydinkävijöistä alle kymmenesosa (8 %) piti hintaa kalliina, reilu kaksi kolmasosaa (69 %) sopivana ja lähes neljännes (23 %) edullisena. (Liitetaulukko 13).

Minkään esityksen, edes *Evankeliumin*, yleisö ei pitänyt lippujen hintoja erityisen kalliina. Tämä olisi ollut mahdollista, käväthän he muita vähemmän seuraamassa tanssia ja toisaalta *Evankeliumin* lippujen hinnat olivat Tanssiareena-tapahtuman kalleimpia. Myös *Kolmen koreografin* kävijät olivat samoilla linjoilla, vaikka heidänkin lippunsa olivat selvästi kalliimpia kuin Tanssiareenan perusohjelmiston tilaisuuksissa. Suhtautuminen lippujen hintoihin ei eroa iän, sukupuolen tai muiden taustatekijöiden suhteen. Vähän tanssitilaisuuksissa käyvät vaikuttavat hieman kriittisemmiltä hinnan suhteen kuin useammin käyvät, mutta ero ei ole merkittävä.

Monet kävijät kuluttavat tanssiesitysten yhteydessä rahaa lippujen lisäksi myös muihin kohteisiin. Vierailuihin liitetään esimerkiksi käyntejä kahviloissa tai ravintoloissa, esityspaikalla saatetaan ostaa ohjelmalehtinen, pitkämatkalaiset saattavat jäädä myös yöpymään paikkakunnalle. Tarkastelen seuraavassa Tanssiareenan yleisön kulutusta yksityiskohtaisemmin.

Yleisön rahankäyttö

Kyselylomakkeessa vastaajia pyydettiin arvioimaan, kuinka paljon he kuluttivat rahaa Tanssiareenan yhteydessä lippuihin, oheistuotteisiin (esim. käsiohjelmiin), matkoihin, ruokiin, juomiin ja majoitukseen. Saatuihin tuloksiin tulee suhtautua sikäli kriittisesti, että tällaisten kyselyjen avulla ei välttämättä tavoiteta koko kulutuksen skaalaa. Aiempien vastaavien kyselyjen yhteydessä on havaittu, että kävijät ilmoittavat kulutuksensa pikemminkin liian alhaisina kuin että he tulisivat ilmoittaneeksi kaiken tapahtumaan liittyvän kulutuksensa. Usein esimerkiksi väliaikatarjoilun tai ravintolakäynnin summia ei osata tai haluta arvioida todellisuutta vastaavaksi. (Cantell 1998, 42).

Kaikki kävijät eivät vastanneet kulutuskysymykseen, neljännes ei ilmoittanut minkäänlaisia menoja. Tämä selittyy pitkälti sillä, että monilla rahaa ei todellakaan kulunut lippuihin eikä muihinkaan asioihin vierailun yhteydessä. Merkittävä osa kävijöistä on paikalla perheenjäsenen tai tuttavun kutsumana ja maksamana tai sitten jonkin yhteistyöyrityksen kustantamana (vrt. Cantell 1999, 40). Alhaiseen kuluttajien osuuteen vaikuttaa myös se, että usein järjestäjätkin antavat ilmaislippuja muille esiintyjille tai läheisille yhteistyökumppaneille. Tällä on tietysti vaikutusta yleisön ilmoittamien lippukulujen määrään. Tässä kyselyssä ei kuitenkaan tiedusteltu tarkemmin sitä, kuinka moni sai lipun ilmaiseksi ja kuinka moni maksoi lipun.

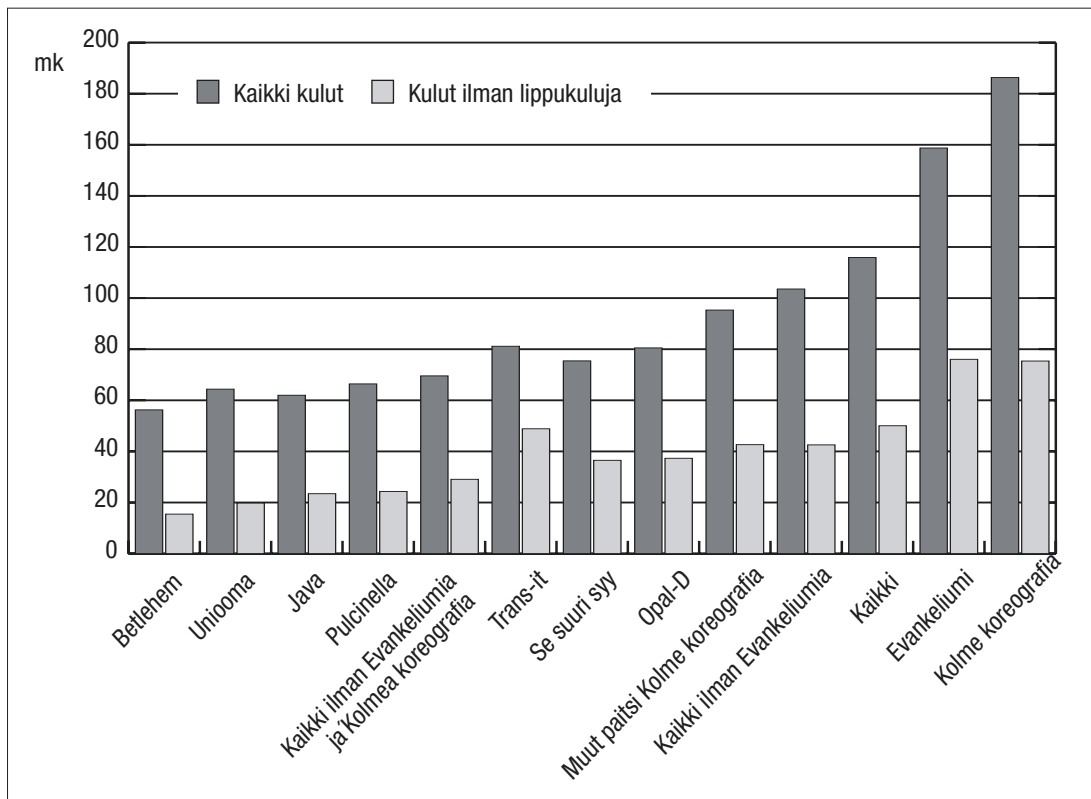
Kolme neljästä ilmoitti kuluttaneensa rahaa lippuihin, kolmasosa matkoihin, reilu neljännes juomiin ja joka seitsemäs ruokailuun. Kymmenesosa hankki oheistuotteita (esimerkiksi käsiohjelmiä), mutta ainoastaan yksi prosentti käytti rahaa majoituspalveluihin. Vain kolmasosa ilmoitti kuluttaneensa rahaa liikenteeseen, mutta on oletettavaa, että Helsingissä tai pääkaupunkiseudulla kuukausilipun haltijat eivät ole erikseen laskeneet matkalleen hintaa. (Liitetaulukko 14).

Kaikki eivät suinkaan kuluttaneet rahojaan kysytyihin eri kohteisiin. Tästä havainnosta huolimatta lasken seuraavassa keskiarvokulutuksen kutakin kävijää kohden, koska se mahdollistaa tilaisuuksien välisen vertailun ja Tanssiareenan vertailun muihin kulttuuritilaisuuksiin. Käsittelen valuuttana pääosin markkoja, koska tutkimuksen keruuajana markat olivat vielä käytössä. Kokoan yhteen tuloksia myös euroina.

Kun kaikkien tässä tutkimuksessa mukana olleitten tilaisuuksien vieraitten kulutus otetaan huomioon, yleisön rahankulutus oli keskimäärin 116 markkaa (19,50 €) kutakin kävijää kohti. Hajonta oli varsin suuri, sillä kun *Mr and Mrs Betlehem*in esityksissä kävijät kuluttivat 56 markkaa (9,40 €) kävijää kohti, niin *Kolmen koreograf*in yleisön keskimuutuuksien kulutus oli yli kolminkertainen, eli 186 mk (31,25 €). Jos sen sijaan huomioon otetaan ainoastaan Tanssiareenan esitykset mukaan lukien *Evankeliumi* (toisin sa-

noen kaikki muut paitsi *Kolme koreografia*), silloin keskimääräinen kulutus oli 95 markkaa (15,95 €). (Kuvio 11).

Kuvio 11. Keskimääräinen kulutus kävijää kohden, markkoina

Aineistossa herättää huomiota, että Suomen Kansallisoopperassa järjestetyissä tilaisuuksissa vierailleet, toisin sanoen *Evankeliumin* ja *Kolmen koreografian yleisö*, kuluttivat olennaisesti enemmän kuin muiden esitysten vieraat. Näiden kulutus oli keskimäärin 173 markkaa (29,00 €) kävijää kohti, kun muissa tilaisuuksissa keskiarvoksi jäi 70 markkaa (11,70 €). Ero on siis 2,5-kertainen.

Suomen Kansallisoopperassa olleitten tilaisuuksien ja muiden tilaisuuksien eroja voi etsiä lippujen hinnoista. Oopperassa hinnoittelu on olennaisesti kalliimpaa kuin muissa kohteissa. *Evankeliumin* lippujen hinnat vaihtelivat 60 ja 200 markan välillä, pääosin lipusta sai maksaa vähintään 100 markkaa. *Kolmen koreografian* liput maksoivat puolestaan 100 tai 140 markkaa. Muissa esityksissä lippujen hinta oli tyypillisesti 40 tai 60 markkaa, siis olennaisesti vähemmän kuin Suomen Kansallisoopperassa järjestetyissä esityksissä.

Kun kulutusta tarkastelee ilman lippukuluja, niin tällöin kokonaissummat vaihtelevat 15 ja 76 markan välillä. Keskimäärin kulutus ilman lippuja koko tutkimusaineistossa oli 50 markkaa (8,40 €), Tanssiareenan ydintapahtumien osalta 43 markkaa (7,25 €) ja oopperan esitysten osalta 76 markkaa (12,80 €). Ero on nyt 1,5-kertainen, eli lippujen hintaerot *Kolmen*

koreografian ja Evankeliumin ja muiden esitysten välillä selittävät osan eroista.

Yksi selitys Suomen Kansallisbaletin tanssiyleisön kulutuksen suuruuteen on, että oopperassa olevat esitykset ovat kokonaiskestoiltaan varsin pitkiä, ne pitävät sisällään väliajan ja mahdollisuuden väliaikatarjoilujen nauttimiseen. Lisäksi oopperan väliaikatarjoilun hinnat ovat korkeampia kuin monissa muissa paikoissa. Tyypilliset nykytanssiesitykset ovat puolestaan kestoiltaan noin tunnin mittaisia, ne eivät sisällä väliaikaa eikä oheistarjoilua useinkaan ole järjestetty ennen esitystä eikä sen jälkeen. Tosin esimerkiksi Kiasman tai Ateneumin teattereiden välittömässä yhteydessä toimii kahvila.

Suomen Kansallisbaletin yleisön kulutusta voi selittää myös se, että näihin esityksiin varaudutaan jossain määrin eri tavoin kuin muihin tässä tutkimuksessa oleviin esityksiin. Suomen Kansallisbaletin esityksiin saatetaan pukeutua tavallista huolellisemmin, sen yhteydessä voidaan käydä illallisella tai drinkillä. Ei vähiten sen vuoksi, että näissä esityksissä – ja erityisesti *Evankeliumissa* – kävi kulttuurista harvemmin harrastavia, jotka saattoivat tehdä illastaan tavallista juhlavamman.

Kun Tanssiareenan vieraitten keskimääräistä kävijäkohtaista kulutusta kävijää kohti vertaa muihin kulttuuritilaisuuksiin osoittautuu, että kulutetut summat ovat verrattain pieniä. Helsingin juhlatilaisuuksilla kulutus vuonna 1997 oli noin 350 markkaa (60 €) ja Kuopio Tanssi ja Soi -tapahtumassa vuonna 1995 noin 800 markkaa (135 €) kutakin kävijää kohden. Vertailu ei ole kuitenkaan aivan yksiselitteistä, sillä näissä molemmissa summissa on mukana koko festivaalin aikainen kulutus sekä lippumenot (Cantell 1996, 44; 1998, 46). Kun Tanssiareenan vieraitten kulutusta sen sijaan verrataan Helsingin kulttuurivuoden muutamaaan tapahtumaan, nähdään, että se on rinnasteinen poikkeuksellisen suureen produktioon Masa Yardsin telakalla nimeltään *Kuvia Hämärässä*. Tämän tilaisuuden osanottajat kuluttivat noin 54 markkaa (9 €) kutakin kävijää kohden. Toisaalta esimerkiksi *Paa-vo Nurmi* –oopperassa keskikulutus kävijää kohti ilman pääsylippuja oli 282 markkaa (47 €). (Cantell 2001, 192–193).

Tanssiareenan kulutuksen suhteellisen pieni määrä selittynee sillä, että kyse ei ollut sellaisesta kesäisestä festivaalista, jonne tullaan kaukaa ja pitkäksi aikaa. Myöskään pääkaupunkiseudun asukkaat eivät tehneet osallistumisestaan suurta numeroa eivätkä liittäneet käyntiinsä ainakaan merkittävässä määrin ravintolavierailuja tai vastaavia. Tanssiareenan tilaisuudet olivat siten osa talvista kulttuuritarjonnan virtaa, eikä yleisö ryhtynyt suurempiin erityisjärjestelyihin tapahtumien takia. Poikkeuksen muodostavat Suomen Kansallisbaletin esitysten yleisö sekä jossain määrin sellaiset kävijät, joilla ei ole omakohtaista tanssiharrastusta tai tanssialan ammattia.

Ulkopaikkakuntalaisten kulutus

On syytä vielä tarkastella ulkopaikkakuntalaisten kulutusta, koska se poikkeaa jonkin verran pääkaupunkiseudun asukkaista. Kun ulkopaikkakuntalaisiksi katsotaan pääkaupunkiseudun ulkopuolelta tulevat, niin nähdään, että he käyttävät yhteensä keskimäärin 166 markkaa (28 €), kun taas pääkaupunkiseudun asukkaat kuluttavat 104 markkaa (18 €) kävijää kohti. Ero syntyy lähinnä matkakuluista, sillä esimerkiksi juomiseen ja syömiseen käytetty rahasumma on molemmissa ryhmissä samansuuruinen. Kyselyssä ei eroteltu matkakulujen osalta, kuluttiko kävijä esimerkiksi bensarahansa kotipaikkakunnallaan vai vasta pääkaupunkiseudulla. Voidaan olettaa, että suurin osa matkoihin kuluneista rahoista kului jossain toisaalla, joten näillä summilla ei välttämättä ollut merkitystä pääkaupunkiseudun talouden kannalta. On vielä todettava, että ulkopaikkakuntalaisten kulutus oli vajaa kolmasosa (30 %) yleisön kokonaiskulutuksesta. (Taulukko 3).

Taulukko 3. Keskimääräinen kulutus asuinpaikan mukaan, markkoina

	Pääkaupunkiseudun asukkaat	Ulkopaikkakuntalaiset
Lippukulut	64,97	72,10
Oheistuotteet	3,93	4,56
Matkat	10,28	62,84
Ruokailu	11,29	11,54
Juomat	13,37	10,24
Majoitus	0,67	4,94
Yhteensä	104,50	166,22

Yleisön lippukulut sekä heidän vierailunsa Tanssiareena-tapahtuman esitysten yhteydessä ravintoloihin, kahviloihin ja muihin kohteisiin tarkoitti yhteensä 475 000 markan (pyöreät 80 000 €) kokonaissummaa. Tämä saadaan kun kulutuksen keskiarvo 95 markkaa kutakin kävijää kohti kerrotaan Tanssiareenan kävijämäärällä, eli hieman vajaalla 5000 kävijällä. Tässä tapauksessa keskiarvona on käytetty siis Tanssiareenan koko yleisö mukaan lukien *Evankeliumin* kävijät, mutta jättäen *Kolmen koreografian* kävijöiden kulutus huomioimatta. Jos lippukuluja ei oteta huomioon silloin kulutus on yhteensä noin 213 000 markkaa (36 000 €).

Edelliset lukemat eivät suoranaisesti tarkoita, että Tanssiareenan yleisön kulutus olisi ”tuottanut” vajaat puoli miljoonaa markkaa Helsingin talousalueelle. Tanssiareenan yhteydessä yleisö kulutti tuon määrän rahaa, mutta summan nettotuloksen selvittäminen on varsin ongelmallista, eikä se ole edes mahdollista tämän tutkimuksen puitteissa. Kulttuuritapahtumien taloudellisten vaikutusten tarkastelu on varsin haastava alue ja siinä on

erilaisia tulkintavaihtoehtoja (Hansen 1993, Ilmonen et al. 1995). Tässä yhteydessä voi kuitenkin todeta, että Tanssiareenaan liittyvä kulutus ei ollut kovin merkittävää esimerkiksi hotelli- ja ravintolaelinkeinolle toisin kuin esimerkiksi joissain Helsingissä järjestettävissä suur tapahtumissa (vrt. Cantell 1999, 41–42). Kulttuuritapahtumien välillisten talousvaikutusten tarkastelussa on kuitenkin syytä korostaa, että näiden tapahtumien – tässä yhteydessä Tanssiareenan – tarkoitus ei sinänsä ole tuottaa taloudellisia merkityksiä, mutta näidenkin seikkojen tutkiminen on mahdollista.

7 Yhteenveto

Tanssiareena 2000 oli mittava nykytanssin katselmus osana Helsingin kulttuurivuotta. Se keräsi yhteen merkittävän osan nykytanssin keskeisiä tekijöitä tavoitteena löytää nykytanssille uutta yleisöä ja edesauttaa suomalaisen tanssin vientiä ulkomaille. Tämä tutkimus tehtiin kahdeksan eri Tanssiareenan esityksen yhteydessä. Esityspaikkoina oli tyypillisiä tanssin esityspaikkoja Helsingissä, mukana muun muassa Helsingin Kaupunginteatteri, Suomen Kansallisooppera, Stoa – Itä-Helsingin kulttuurikeskus, Zodiak – Uuden tanssin keskus ja Ateneum-sali. Espoosta tutkimuksessa oli mukana Espoon kulttuurikeskuksen Louhisalissa esitetty *Uniooma*. Erilaisten nykytanssiyleisöjen vertailemiseksi tutkimukseen otettiin mukaan Suomen Kansallisbaletin nykytanssi-ilta *Kolme koreografia*.

Tutkimusaineisto koostuu 801 palautetusta kyselylomakkeesta, joilla kerättiin tietoja Tanssiareenan katsojista ja heidän mielipiteistään. Palautettujen lomakkeiden osuus oli hyvin korkea ja yleisö oli motivoitunut vastamaan, sillä 91 prosenttia lomakkeen saaneista täytti ja palautti lomakkeen.

Tutkimus vahvistaa, että nykytanssin katsojat ovat pääosin naisia, nuoria ja nuoria aikuisia, jotka seuraavat aktiivisesti myös muita taidemuotoja etenkin visuaalisia taiteita ja elokuvaa. Monet ovat myös varsin korkeasti koulutettuja. Saman tyyppisiä tuloksia on saatu myös Englannissa ja Ruotsissa. Arts Council of Englandin selvitys vuodelta 1994 kertoo, että tanssiyleisön ydin ovat 22–44-vuotiaat naiset, jotka seuraavat säännöllisesti tanssia ja muita taidealoja, erityisesti teatteria ja visuaalisia taiteita, ja kuuluvat keskiluokkaan tai ylempään keskiluokkaan (Contemporary... 1994). Ruotsissa tanssia seuraavat erityisesti 18–35-vuotiaat eli juuri se ryhmä, joiden saamisesta katsomoon monet muut taidelajit kilpailevat (Larsson 2002).

Tanssiareenan yleisö on muiden kulttuuriyleisöjen tapaan naisvaltaista, korkeasti koulutettua, toimihenkilötehtävissä tai opiskelijoita. Kävijät ovat iältään pääosin nuoria aikuisia ja keski-ikäisiä. Suurin osa kävijöistä asuu pääkaupunkiseudulla, muualta maasta tuli reilu kymmenesosa yleisöstä. Huomionarvoista on, että valtaosa kävijöistä asuu varsin pienellä alueella Helsingin kantakaupungissa, esimerkiksi Itä-Helsinki on selvästi aliedustettuna. Muualta maasta tullaan suhteellisen läheltä Helsinkiä, erityisesti erottuvat turkulaiset ja tamperelaiset vieraat.

Noin puolet yleisöstä on sellaista, joilla ei ole minkäänlaista omakohtaista tanssiharrastusta. Osuutta voi pitää varsin korkeana. Toisaalta monil-

la kävijöillä on omakohtaista tanssialan kokemusta, alan ammattilaisia on vajaa kymmenesosa kävijöistä, päätoimisia opiskelijoita muutama prosentti. Monilla kulttuuriharrastus ei jää ainoastaan tanssialan seuraamiseen, vaan yleisöstä valtaosa käy ahkerasti myös teattereissa, taidenäyttelyissä, konserteissa sekä erityisesti elokuvissa.

Tanssiareena tavoitti runsaasti sellaisia katsojia, jotka eivät olleet viimeisen vuoden aikana kertaakaan seuranneet tanssiesityksiä. Kun tarkastellaan Tanssiareenan ydinyleisöä – siis sellaisissa tilaisuuksissa olleita, joita ei järjestetty Suomen Kansallisoopperassa – niin neljännes kävijöistä oli joko uusia kävijöitä tai hyvin harvoin tanssia seuraavia. Aivan oma lukunsa oli Jorma Uotisen Suomen Kansallisbaletille tekemä *Evankeliumi*, jossa musiikista vastasi Waltari-yhtye. Sen yleisöstä peräti kaksi kolmasosaa oli uusia tai harvoin käyviä.

Tanssiareena onnistui siis yhdessä tavoitteessaan, eli yleisöpohjan laajentamisessa. Erityisesti *Evankeliumin* raja-aitoja rikkova esitys toi paikalle ensikertalaisia, joten voi olettaa, että tämänkaltaisille esityksille olisi kysyntää jatkossakin. Toisaalta myös muissakin esityksissä keskimäärin neljäsosa oli uusia tai harvoin tanssia seuraavia katsojia. Tätä voi pitää varsin suurena osuutena. On mahdollista, että Tanssiareenaan liittynyt poikkeuksellisen näyttävä markkinointikampanja sekä tunnetut esiintyjänimet toivat uutta yleisöä.

Kaikille kulttuurin alueille ovat tyypillisiä alaa poikkeuksellisen aktiivisesti seuraavat katsojat, niin sanotut heavy userit. Tämä näkyy myös Tanssiareenan yleisössä, sillä noin kymmenesosa kävijöistä käy eri tanssiesityksissä yli 10 kertaa vuosittain ja 6–10 kertaa käyviäkin on kymmenkunta prosenttia kävijöistä.

Yleisö saa tietoa esityksistä erityisesti tuttavilta, mutta myös lehtiartikkeleilla ja lehti-ilmoituksilla on suuri merkitys. Internetin merkitys ei tässä aineistossa ollut kovin suuri, mutta se vaikuttaa siten, että kävijät tarkistavat sen kautta tietoja esitysajoista ja -paikoista sekä myös itse esiintyjistä. Varsinkin uusille kävijöille tuttavat ovat tärkeä tietolähde. Tuttavilta saadaan luotettavalta tuntuvaa tietoa, minkä lisäksi he myös houkuttelevat alaa tuntemattomia esityksiin. ”Tuo ystävä mukana” -kampanjoilla on saatu ulkomailla hyviä tuloksia. Tällainen kampanjointi saattaisi auttaa myös suomalaisen nykytanssin yleisöpohjan laajentamisessa.

Missä sitten yleisö käy katsomassa tanssia? Suuret ja tunnetut kulttuurilaitokset Suomen Kansallisooppera sekä Helsingin Kaupunginteatterin Tanssiryhmä ovat suosituimpia kohteita. Noin puolet Tanssiareenan yleisöstä käy katsomassa tanssia näissä paikoissa. Pienemmät areenat kuten Stoa ja Zodiak ovat myös tärkeitä paikkoja varsinkin niille, jotka tuntevat tanssia enemmän. On havaittavissa, että eri esityspaikoilla on oman profiilinsa ohella myös oma, vakiintunut kävijäkuntaansa, joka vieraillee tietyn paikan esityksissä säännöllisesti. Tällä tavoin palvellaan erilaisia yleisöjä ja erilaisia odotuksia. Joissain tapauksissa esityspaikkojen oma linja vaikuttaa niin vahvalta, että alaa vähemmän seuraavat eivät rohkene mennä

niissä järjestettäviin esityksiin. Siinä missä suuret kulttuurilaitokset onnistuvat houkuttelemaan saleihinsa monipuolista tanssiyleisöä, pienemmät esityspaikat saattavat profiloitua voimakkaammin nimenomaan tanssialaa hyvin tuntevien ja ahkerasti seuraavien paikoiksi. Toisaalta pienillä esityspaikoilla ei ole mahdollisuutta laajaan markkinointiin ja sitä kautta yleisöpohjan laventamiseen.

Yleisö pitää nykytanssia korkeatasoisena ja kiinnostavana. Yksityiskohtaisemmin tarkasteluna koreografia, tanssi-ilmaisu, visuaalisuus sekä musiikki kiinnittävät yleisön huomiota. Uudet kävijät ja harvoin tanssiesityksissä vierailevat sekä toisaalta ne, joilla ei ole omakohtaista tanssialan kokemusta, poikkeavat mielipiteiltään ja harrastuksiltaan alaa paremmin tuntevista. Erot näkyvät erityisesti siten, että alaa vähemmän tuntevat ovat vastauksissaan varovaisempia, neutraalimpia tai eivät ota lainkaan kantaa toisin kuin alaa paremmin tuntevat. Tämä osoittaa, että alan harrastuksen ja aktiivisen esityksissä käynnin myötä yleisö oppii tuntemaan alaa ja pystyy näin selkeämmin muodostamaan mielipiteensä esityksistä.

Tanssiesityksissä käymiseen liittyy myös taloudellisia merkityksiä, sillä vierailujen yhteydessä yleisö käy myös esimerkiksi kahviloissa tai ravintoloissa. Tanssiareenan vieraiden kulutus on vähäisempää kuin joidenkin muiden kulttuuritilaisuuksien yleisön kulutus Helsingissä. Suomen Kansallisoopperan tilaisuuksissa käyneet poikkeavat muusta Tanssiareenan yleisöstä kulutuksen osalta selvästi. Keskimäärin heiltä kuluu rahaa esitysten yhteydessä, lippukulut mukaan lukien, noin 116 markkaa (19,59 €), kun taas muun Tanssiareenan ydinyleisön – pois lukien *Kolme koreografia* ja *Evankeliumi* – keskimääräinen kulutus on noin 70 markkaa (15,95 €).

Tanssiyleisöistä on tehty hyvin vähän tutkimuksia niin Suomessa kuin muuallakin. Nykytanssin osalta tämä tutkimus on ensimmäinen Suomessa julkaistu laajempi katsaus. On ilmeistä, että jatkossakin tarvitaan seuranta-tutkimuksia, ei vähiten siltä osin, miten nykytanssi tavoittaa uutta yleisöä. Yleisöjen tunteminen ja mahdollisten muutosten seuraaminen on tanssialalle mitä tärkein tekijä.

Lähteet

- Bourdieu, Pierre 1984. *Distinction. A Social Critique of the Judgement of Taste*. London: Routledge.
- Cantell, Timo 1993. Musiikkijuhlien yleisöt. Kaustinen, Kuhmo, Viitasaari. Helsinki: Taiteen keskustoimikunta, tilastotietoa taiteesta nro 7.
- 1996. Kaupunkifestivaalien yleisöt. Kuopio Tanssii ja Soi, Tampereen Teatterikesä, Turun musiikkijuhlat, Ruisrock. Helsinki: Taiteen keskustoimikunta, tilastotietoa taiteesta nro 14.
- 1998. Yleisfestivaalien yleisöt. Helsingin juhlatiimat, Joensuun laulujuhlat. Helsinki: Taiteen keskustoimikunta, tilastotietoa taiteesta nro 19.
- 1999. Helsinki suurtahtumien näyttämönä. Helsinki: Helsingin kaupungin tietokeskus, tutkimuskatsauksia 1999: 1.
- 2001. Kulttuurikaupunkivuoden kansalaismielipide ja yleisöt. Teoksessa Cantell, Timo & Schulman, Harry (toim.) *Mitä oli kulttuurivuosi? Kirjoituksia Euroopan kulttuurikaupunkivuodesta Helsingissä*. Helsinki: Helsingin kaupungin tietokeskus, 177–194.
- 2002. Helsingin juhlatiimien yleisötutkimus 2002. Julkaisematon käsikirjoitus.
- Contemporary Dance Audience Survey 1994. London: AMS Marketing Services for the Arts Council of England.
- Hansen, Trine Bille 1993. *Kulturens økonomiske betydning – ”state of the art”*. København: AKF memo.
- Helsingin kaupungin tilastollinen vuosikirja 2001. Helsinki: Helsingin kaupungin tietokeskus.
- Helsingin väestö vuodenvaihteessa 2001/2002 ja väestömuutokset vuonna 2001. Helsingin kaupungin tietokeskus, tilastoja 2002: 12.
- Ilmonen, Kari, Kaipainen, Jouni & Tohmo, Timo 1995. Kunta ja musiikkijuhlat. Helsinki: Kunnallissalan kehittämissäätiön tutkimusjulkaisut, nro 6.
- Jasper, Linda 1999. *The Venue Perspective*. Teoksessa Jasper, Linda & Siddall, Jeanette (toim.) *Managing dance: current issues and future strategies*. Horndon, Devon: Northcote House, 101–125.
- Lahtinen, Kai 1998. *Vem tillhör teatern?* Jyväskylä: Nykykulttuurin tutkimusyksikkö, Jyväskylän yliopisto, julkaisuja 58.
- Larsson, Ann 2002. *De fria dansgruppernas situation*. Stockholm: En lägesrapport 2002 på uppdrag av Statens kulturråd.
- Linko, Maaria 1986. *Katsojien teatteri*. Teatterin vastaanotto Helsingin Itäkeskuksen monitoimitalossa. Jyväskylä: Nykykulttuurin tutkimusyksikkö, Jyväskylän yliopisto, julkaisuja 2.
- Lähteenmaa, Jaana 1989. *Tytöt & rock*. Helsinki: Kansalaiskasvatuksen keskus.
- Millman, Anne 1999. *Marketing Dance*. Teoksessa Jasper, Linda & Siddall, Jeanette (toim.) *Managing dance: current issues and future strategies*. Horndon, Devon: Northcote House, 87–99.
- Minkkinen, Virpi, Pääkkönen, Hannu & Liikkanen, Mirja 2001. *Kulttuuri- ja liikuntaharrastukset 1991 ja 1999*. Helsinki: Tilastokeskus, kulttuuri ja viestintä 2001: 5.
- Tanssin tiedotuskeskus 2002. http://www.danceinfo.fi/tanssitilastot/2001_yhteenvedo.

Kuvioluettelo

- Kuvio 1. Sukupuolijakauma
- Kuvio 2. Ikäjakauma
- Kuvio 3. Koulutustausta
- Kuvio 4. Sosioekonominen asema
- Kuvio 5. Asuinpaikka
- Kuvio 6. Kenen kanssa esityksissä
- Kuvio 7. Koska päätti tulla esityksiin
- Kuvio 8. Suhde tanssiin
- Kuvio 9. Aiemmat käynnit nykytanssiesityksissä
- Kuvio 10. Käynnit muissa tanssia tarjoavissa tapahtumissa
- Kuvio 11. Keskimääräinen kulutus kävijää kohden, markkoina

Taulukkoluetelo

- Taulukko 1. Tiedonsaanti eri lähteistä, prosentteina
- Taulukko 2. Käynnit muissa kulttuuritilaisuuksissa, prosentteina
- Taulukko 3. Keskimääräinen kulutus asuinpaikan mukaan, markkoina

Karttaluettelo

- Kartta 1. Asuinpaikka, koko aineisto
- Kartta 2. Asuinpaikka, Tanssiareenan ydinyleisö

Luettelo liitetaulukoista

- Liitetaulukko 1. Kuvioiden aineisto tilaisuuksien mukaan, prosentteina
- Liitetaulukko 2. Ikäjakauma sukupuolen mukaan
- Liitetaulukko 3. Koulutusala
- Liitetaulukko 4. Kenen kanssa käynnit iän, asuinpaikan ja aiempien käyntien mukaan
- Liitetaulukko 5. Käynnit muissa nykytanssin esityspaikoissa
- Liitetaulukko 6. Käsityksiä nykytanssista
- Liitetaulukko 7. Käsityksiä nykytanssista aiempien käyntien ja tanssialan kokemuksen mukaan
- Liitetaulukko 8. Kiinnostuksen kohteet nykytanssia kohtaan
- Liitetaulukko 9. Kiinnostuksen kohteet tanssin eri osa-alueisiin aiempien käyntien ja omakohtaisen tanssikokemuksen mukaan

- Liitetaulukko 10. Käyntien lukumäärä tanssiesityksissä vuosittain eri taustatekijöiden mukaan
- Liitetaulukko 11. Käynnit muissa tanssia tarjoavissa tapahtumissa
- Liitetaulukko 12. Suhde tanssiin eri taustatekijöiden kautta
- Liitetaulukko 13. Käsitys lippujen hinnasta Tanssiareena-tapahtumassa
- Liitetaulukko 14. Rahan käyttö eri kohteisiin prosenttiosuuksittain

Luettelo liitekartoista

- Liitekartta 1. Se suuri syy
- Liitekartta 2. Pulcinella
- Liitekartta 3. Evankeliumi
- Liitekartta 4. Trans-it
- Liitekartta 5. Java
- Liitekartta 6. Opal-D
- Liitekartta 7. Mr and Mrs Betlehem
- Liitekartta 8. Uniooma
- Liitekartta 9. Kolme koreografia

Liite 1. Kyselyjen suorittaminen

Tutkimusaineisto kerättiin kussakin esityksessä jakamalla yleisölle kyselylomakkeita. A4-kokoinen lomake taitettiin keskeltä siten, että siihen saatiin laadittua kysymykset neljälle eri sivulle (liite 2). Lisäksi laadittiin erillinen lyhyt selite kyselyn tarkoituksesta, jonka avulla vastaajia motivoitiin täyttämään lomake. Selite tehtiin Tanssin tiedotuskeskuksen nimiin ja sen allekirjoitti Tanssiareenan tuottaja Iiris Autio (liite 3).

Lomakkeet jaettiin jokaisessa esityksessä henkilökohtaisesti kaikille vastaajaksi valituille. Jakajia oli tilaisuudesta riippuen 5–10, ja heidät sijoitettiin sellaisiin solmukohtiin sisääntuloväylille ja oville, että he pystyivät jakamaan lomakkeet systemaattisesti. Pienemmissä esityksissä jokainen sai lomakkeen, kun taas suuremmissa esityksissä tehtiin otos jakamalla lomake esimerkiksi joka kolmannelle kävijälle. Valituille vastaajille annettiin lomakkeen lisäksi lyijykynä ja heille selitettiin minne lomakkeen voi palauttaa. Lomakkeiden palautuslaatikoita oli tarjolla näkyvillä paikoilla.

Kaikkiaan eri tilaisuuksissa jaettiin 1 301 lomaketta ja niitä palautettiin yhteensä 1 193 kappaletta. Siten palautusprosentti oli niinkin korkea kuin 91,7. Kysely onnistui siis lomakkeiden jakelun osalta erinomaisesti. Tyyppillisesti kulttuuriyleisöt vastaavat hyvin uskollisesti tällaisiin kyselyihin, esimerkiksi Kuopio Tanssii ja Soi -tapahtumassa 79 ja Helsingin juhlaviiikoilla 73 prosenttia vastaajista palautti kyselylomakkeen (Cantell 1996, 65; 1998, 53). Silti yli 90 prosentin lukemaa voi pitää poikkeuksellisen korkeana. Kaikkien tilaisuuksien vastausprosentit olivat 90 prosentin luokkaa lukuun ottamatta esityksiä *Se suuri syy*, *Opal-D* ja *Java*. Näissäkin pienimmillään 78 prosenttia vastasi lomakkeeseen.

Lopulliseen tutkimukseen otettiin mukaan kuitenkin vain tietty osa kahden suurimman tilaisuuden, eli *Evankeliumin* ja *Kolmen koreografin*, lomakkeista. Tämä sen takia, että niiden painoarvo aineistossa ei kasvaisi liikaa. Rajaus tehtiin satunnaisotannalla. Tutkimukseen mukaan tullutta aineistoa ei ole painotettu tarkkaan tilaisuuksien kävijämäärien mukaan, mutta niitä voi silti pitää keskenään vertailukelpoisina. Lisäksi Tanssiareenan ydinyleisöä, siis muuta kuin *Evankeliumin* ja *Kolmen koreografin* yleisöä, tarkastellaan pitkälti omana kokonaisuutenaan ja kahta jälkimmäistä esitystä tarkastellaan erikseen. Joissain tilaisuuksissa aineiston pienuus on kuitenkin ongelma, eikä niiden osalta voi tehdä kovin pitkälti meneviä johtopäätöksiä. Näin etenkin *Trans-itin* ja *Uniooman* kohdalla.

Alla on listattu kaikki tutkitut tilaisuudet, niiden ajankohdat, jaettujen ja palautettujen lomakkeiden lukumäärä sekä palautusprosentti. *Trans-itista* ja *Mr and Mrs Betlehemistä* tehtiin kysely kahteen eri kertaan, mutta niistä kerättyä aineistoa käsitellään yhtenä kokonaisuutena.

1. Se suuri syy, Helsingin Kaupunginteatteri 21.2.2000 Jaettiin 93 Palautettiin 77 Palautusprosentti 83	6. Opal-D, Stoa Itä-Helsingin kulttuurikeskus 25.2.2000 Jaettiin 124 Palautettiin 97 Palautusprosentti 78
2. Pulcinella, Helsingin Kaupunginteatteri 22.2.2000 Jaettiin 59 Palautettiin 55 Palautusprosentti 93	7. Mr and Mrs Betlehem, Zodiak – Uuden tanssin keskus 25.2.2000 Jaettiin 33 Palautettiin 32 Palautusprosentti 97
3. Evankeliumi, Suomen Kansallisooppera Jaettiin 440 Palautettiin 420 Palautusprosentti 96 (Mukaan tutkimukseen 180)	8. Trans-it, Ateneum-sali 26.2.2000 Jaettiin 18 Palautettiin 18 Palautusprosentti 100
4. Trans-it, Ateneum-sali 23.2.2000 Jaettiin 20 Palautettiin 16 Palautusprosentti 80	9. Aurinkobaletti: Uniooma 26.2.2000 Louhisali Jaettiin 39 Palautettiin 35 Palautusprosentti 90
5. Java, Kiasma-teatteri 24.2.2000 Jaettiin 65 Palautettiin 60 Palautusprosentti 92	10. Mr and Mrs Betlehem, Zodiak – Uuden tanssin keskus 27.2.2000 Jaettiin 50 Palautettiin 49 Palautusprosentti 98
	11. Kolme koreografia, Suomen Kansallisooppera 11.3.2000 Jaettiin 360 Palautettiin 334 Palautusprosentti 93 (Mukaan tutkimukseen 182)

Liite 2. Kyselylomake

Mihin seuraavista festivaaleista olet joskus osallistunut katsojana?

- Liikkeellä marraskuussa Kuopio tanssii ja soi
- Sivaaskel Täydenkuun Tanssit
- Tanssiareena Helsingin Juhlaviikkojen tanssiesitykset
- Muu, mikä? _____

Tiedätkö, kuuluuko Tanssiareena-festivaali Helsingin kulttuurivuoden ohjelmistoon?

- Kuuluu Ei kuulu En osaa sanoa

Millä seuraavista tavoista aiot olla/olet ollut mukana kulttuurivuoden 2000 toiminnassa?

- Seuraamalla projektia tiedotusvälineiden kautta
- Osallistumalla joihinkin ilmaisilaisuuksiin
- Osallistumalla joihinkin maksullisiin tilaisuuksiin
- Olemalla mukana jonkin hankkeen toteutuksessa

Arvioi, kuinka paljon rahat käytät vieraillessasi tässä esityksessä

- Lippukulut _____ mk
- Oheistuotteet (esim. käsiohjelma) _____ mk
- Matkat _____ mk
- Ruokailu _____ mk
- Juomat _____ mk
- Majoitus _____ mk

Mitä toivoisit nykytanssilta tai nykytanssiesitysten järjestäjiltä:

LÄMMIN KIITOS VASTAUKSESTASI!

NYKYTANSSIN YLEISÖTUTKIMUS / HELSINKI JA ESPOO

Sukupuoli nainen mies

Ikä alle 20 v. 20-29 30-39
 40-49 50-59 60 tai yli

Oleiko naimaton eronnut tai asumerossa leski
 avoliitossa naimisissa

Koulutuksesi keski- tai peruskoulu ylioppilastutkinto + ammattikoulu
 ammattikoulu tai vastaava tai opisto
 opisto akateeminen loppututkinto
 ylioppilastutkinto muu

Koulutusalas taidealan koulutus
 humanistinen koulutus
 yhteiskuntatieteellinen koulutus
 opettajankoulutus
 kaupallinen koulutus
 tekniikan tai luonnontieteen koulutus
 muu, mikä? _____

Ammattisi _____

Asuinpaikkasi Paikkakunta _____ Postinumero _____

Montako kertaa olet viimeksi kuluneen vuoden aikana käynyt nykytanssiesityksessä (ennen tätä)?

- en kertaakaan 3-5 kertaa yli 10 kertaa
- 1-2 kertaa 6-10 kertaa

Missä seuraavista käyt keskimäärin yli 5 kertaa vuodessa?

- teatterissa kevyen musiikin konsertissa
- oopperassa klassisen musiikin konsertissa
- elokuvissa taidenäyttelyssä

Missä seuraavista paikoista olet ollut katsomassa nykytanssia?

- Aleksanterin teatterissa Helsingin Kaupunginteatterissa
- Ateneum-salissa Stoa Itä-Helsingin kulttuurikeskuksessa
- Espoon Kulttuurikeskuksessa Suomen Kansallisoppperassa
- Kiasma-teatterissa Zodiak – Uuden tanssin keskuksessa
- Savoy-teatterissa Muualla, missä? _____

Kenen kanssa tulit tähän esitykseen?

- yksin
- perheenjäsenen/-jäsenten kanssa
- ystäväni/ystävien kanssa
- työkaverin/-kaverien kanssa
- muussa suuremmassa ryhmässä
- muu vaihtoehto, mikä? _____

Koska teit päätöksen tulla juuri tähän esitykseen?

- samana päivänä
- 1-3 päivää aikaisemmin
- 4-7 päivää aikaisemmin
- yli viikkoa aikaisemmin

Mistä sait tietoa esityksestä?

- tuttavalla tai perheenjäsenellä
- esityksen tai tapahtuman lennäkkeestä / esitteestä
- esityspaikan kausiesitteestä
- muusta esitteestä
- lehti-ilmoituksesta
- raitovaurun-, bussi- tai metromainoksesta
- radiomainoksesta
- radio- tai televisio-ohjelmasta
- lehtitartikkeleista
- www-sivuilta
- muusta lähteestä, mistä? _____

Jos sait tietoa esitteestä, saitko esitteen

- positettuna kotiin tai töihin
- muualta, mistä? _____

Miten tai mistä toivoisit saavasi tietoa tanssiesityksistä?

Seuraatko sanoma- tai aikakauslehdistä tanssiin ja kulttuurin liittyviä arvosteluja ja artikkeleita?

- en lainkaan
- silloin tällöin
- säännöllisesti

Vaikuttaako esityksen lehdessä samaa kritiikki tulopäätökseesi?

- ei lainkaan
- jonkun verran
- paljon

Paljonko maksoit lipustasi? _____ mk

Oliko lipun hinta mielestäsi esitykseen nähden

- edullinen
- sopiva
- kallis

Mitä mieltä olet seuraavista väitteistä?

1 = täysin samaa mieltä 2= melko samaa mieltä 3= en osaa sanoa 4= melko eri mieltä
5= täysin eri mieltä

1	2	3	4	5	Nykytanssi avautuu helposti katsojalle
1	2	3	4	5	Nykytanssiesityksistä on tarjolla riittävästi taustatietoa esim. esitteissä ja käsiohjelmissa
1	2	3	4	5	Nykytanssi on sisällöllisesti kiinnostavaa
1	2	3	4	5	Nykytanssia markkinoidaan aktiivisesti ja näkyvästi
1	2	3	4	5	Suomalainen nykytanssi on taitteellisesti korkeatasoista
1	2	3	4	5	Nykytanssi on esillä sopivassa määrin tiedotusvälineissä
1	2	3	4	5	Sanomalehtien tanssarvostelu on asiantuntevaa ja analyyttistä

Suhteesi tanssiin?

- tanssi ei ole minulle harrastus eikä ammatti
  - olen tanssin harrastaja
  - olen tanssin opiskelija
  - olen tanssin ammattilainen (tanssija, koreografi, opettaja)
  - toimin muissa tehtävissä tanssin alalla
  - olen aikaisemmin harrastanut tanssia tai se on ollut minulle ammatti
- Tanssityylini (Klassinen, moderni / nykytanssi, jazztanssi, kansantanssi tms.) _____

Mitkä ovat ne seikat, jotka kiinnostavat Sinua nykytanssissa?

1= hyvin paljon 2= melko paljon 3= jonkin verran 4= melko vähän 5= hyvin vähän

1	2	3	4	5	Koreografia, teoksen kokonaismittelu
1	2	3	4	5	Tanssi-ilmaisuu ja liikkeet
1	2	3	4	5	Tanssijat
1	2	3	4	5	Visuaalisuus (lavastus, puuvustus, valosuunnittelu)
1	2	3	4	5	Musiikki ja äänimaailma
1	2	3	4	5	Taideellinen kokonaisuus
1	2	3	4	5	Esityksissä käytävä yleisö

Luettele ne koreografi, joiden töistä erityisesti pidät tai joiden teos / teokset ovat erityisesti jääneet mieleesi:

Liite 3. Kyselylomakkeeseen liitetty selite kyselyn tarkoituksesta

TANSSIN TIEDOTUSKESKUS
Finnish Dance Information Centre

Hyvä tanssin katsoja,

Voidaksemme palvella mahdollisimman hyvin nykytanssiesityksissä kävijöitä tarvitsemme tietoa esitysten yleisöstä ja katsojien mielipiteistä.

Pyydämme Sinua ystävällisesti vastaamaan oheisen kyselylomakkeen kysymyksiin. Jokaisen vastaus on tärkeä! Useimmissa kohdissa vastaaminen käy nopeasti laittamalla rasti sopivan vaihtoehdon edessä olevaan ruutuun.

Ole hyvä ja palauta lomake ja kynä niille varattuihin laatikoihin. Kaikissa tiedusteluissa voit kääntyä kyselyn jakajien puoleen.

LÄMMIN KIITOS AVUSTASII!

Iiris Autio
Tuottaja
Tanssin Tiedotuskeskus
puh. 612 1808, autio@danceinfo.fi

P.S. Voit halutessasi palauttaa kyselyn myös postitse osoitteella:

Tanssin Tiedotuskeskus
Bulevardi 23-27
00180 HELSINKI

BULEVARDI 23-27
FIN-00180 HELSINKI, FINLAND
TEL +358 (0)9 612 1812
FAX +385 (0)9 612 1824
E-MAIL tanssi@danceinfo.fi
www.danceinfo.fi

Liitetaulukot

Liitetaulukko 1. Kuvioiden aineisto tilaisuuksien mukaan, prosentteina

	Se suuri syy	Pulci- nella	Evan- keliumi	Trans- it	Java	Opal- D	Betle- hem	Uni- ooma	Kolme koreo- grafia	Kaikki ilman Evanke- liumia	Kaikki ilman Evank. ja Kolmea koreogr.	Kaikki
N	77	55	180	34	60	97	81	35	182	621	439	801
Sukupuoli												
Nainen	62	71	67	79	66	68	74	82	82	73	70	72
Mies	38	29	33	21	35	32	26	18	18	27	30	28
Ikä												
-19	3	6	43	0	15	1	11	14	9	7	7	15
20-29	31	42	29	38	20	33	34	26	28	31	32	30
30-39	29	26	12	24	21	31	13	9	23	23	23	21
40-49	15	15	7	21	31	21	16	23	18	19	20	16
50-59	21	11	6	15	8	10	19	17	16	15	15	13
60+	1	0	3	3	5	4	7	11	6	5	4	4
Koulutus												
Akateeminen	53	31	18	49	41	49	47	46	42	44	45	39
Yo+amk/opisto	20	22	7	6	16	8	16	9	20	16	14	14
Yo	15	22	28	34	30	26	21	9	17	21	22	22
Opisto	3	7	7	6	3	3	1	9	4	4	4	5
Ammattik./vast.	3	9	5	0	2	4	2	11	2	3	4	4
Keski/perusk.	7	9	30	0	7	8	11	14	8	8	8	13
Muu	0	0	5	6	2	2	2	3	7	3	2	4
Sosioekonominen asema												
Yl. Toimih.	47	37	31	40	39	42	49	44	48	44	43	42
Al. Toimih.	9	14	15	10	18	17	12	19	23	17	14	17
Opiskelija	15	20	35	20	29	17	17	15	15	18	19	21
Työntekijä	11	6	12	0	0	2	0	0	2	3	3	4
Eläkeläinen	0	2	2	0	4	1	6	7	2	2	3	2
Omaa kotital. hoitava	0	0	0	0	2	1	1	0	0	1	1	0
Yrittäjä	17	18	6	30	8	17	14	11	10	14	16	12
Työtön	2	2	0	0	0	1	0	4	1	1	1	1

	Se- suuri syy	Pulci- nella	Evan- keliumi	Trans- it	Java	Opal- D	Betle- hem	Uni- ooma	Kolme koreo- grafia	Kaikki ilman Evanke- liumia	Kaikki ilman Evank. ja Kolmea koreogr.	Kaikki
Asuinpaikka												
Helsinki	71	81	43	77	59	79	67	24	62	66	68	61
Espoo	6	6	9	3	23	10	15	68	10	14	16	13
Kauniainen	0	0	0	3	0	0	1	0	1	1	0	0
Vantaa	4	2	6	6	7	2	3	3	7	5	4	5
Muu Suomi	18	9	41	9	10	8	12	6	21	14	11	20
Ulkomaat	2	2	1	3	2	1	3	0	1	1	2	1
Kenen kanssa esityksissä												
Yksin	21	20	1	34	17	25	29	6	8	18	22	15
Perheenjäsenen kanssa	13	22	37	17	23	30	35	51	35	29	27	31
Ystävän	57	36	41	29	48	41	33	37	50	44	41	43
Työkaverin	8	15	4	3	5	4	0	6	5	5	6	5
Suurempi ryhmä	0	2	14	6	3	0	0	0	1	1	1	4
Muu	0	6	3	11	3	0	4	0	1	2	3	2
Koska päätti tulla esityksiin												
Samana päivänä	21	18	2	14	18	9	29	20	7	15	19	12
1–3 vrk ennen	18	36	5	31	30	23	35	34	9	23	29	19
4–7 vrk ennen	20	7	2	14	32	46	17	26	4	19	25	15
Yli viikkoa aiemmin	41	38	91	40	20	23	18	20	80	43	28	54
Suhde tanssiin												
Ei harrastus eikä ammatti	38	35	58	36	54	52	43	59	53	48	45	50
Tanssin harrastaja	23	19	19	33	21	24	31	21	21	23	24	22
Tanssin opiskelija	3	9	2	0	4	2	4	3	7	5	4	4
Tanssin ammattilainen	14	11	0	9	2	11	6	9	2	7	9	6
Muissa tehtävissä tans- sin alalla	8	2	2	12	9	6	4	3	2	5	6	4
Aiemmin harrastanut/ ammatti	14	24	20	9	11	6	12	6	15	13	12	14
Aiemmat käynnit tanssiesityksissä												
Ei kertaakaan	21	26	66	17	32	28	21	26	32	27	24	36
1–2 krt	22	31	25	26	27	31	28	31	30	29	28	28
3–5 krt	30	22	6	26	22	24	24	26	26	25	25	21
6–10 krt	7	9	2	14	12	10	16	9	6	10	11	8
Yli 10 krt	21	13	1	17	8	7	11	9	6	10	12	8

Liitetaulukko 2. Ikäjakauma sukupuolen mukaan prosentteina

	Tanssiareenan ydinyleisö (1)			Evankeliumi (2)		
	Nainen	Mies	Yht	Nainen	Mies	Yht
-19	8	3	7	48	35	44
20-29	33	34	33	26	35	29
30-39	25	19	23	8	19	11
40-49	15	28	19	9	4	7
50-59	15	12	14	7	4	6
60+	4	4	4	3	4	3
Yht	100	100	100	101	101	100

(1) N=423, df=5, $\chi^2=13,60$, p=.018

(2) N=175, df=5, $\chi^2=9,36$, p=.096

Liitetaulukko 3. Koulutusala prosentteina

	Pulci- nella	Se suuri syy	Trans- it	Opal- D	Kaikki ilman Evank. ja Kolmea koreogr.	Kaikki ilman Evankeliumia	Kaikki	Betle- hem	Kolme koreo- grafia	Evankeliumi	Uniooma	Java
Taideala	40	37	31	29	27	25	23	19	19	17	13	12
Humanistinen	17	14	20	22	19	18	17	27	16	11	16	14
Yhteiskunta- tieteellinen	17	17	9	4	10	9	8	11	7	3	3	10
Opettajan- koulutus	2	6	9	5	7	9	8	8	13	7	13	10
Kaupallinen	8	10	3	5	10	10	11	7	12	15	19	22
Tekniikka/luon- nontieteellinen	8	7	9	23	15	17	18	12	21	25	16	24
Muu	8	9	20	13	13	13	14	16	12	24	19	8
N	55	77	34	97	439	621	801	81	182	180	35	60

Liitetaulukko 4. Kenen kanssa käynnit iän, asuinpaikan ja aiempien käyntien mukaan prosentteina. Tanssiareenan ydinyleisö

Ikä

	-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60+	Yhteensä
Yksin	0	17	32	28	19	33	23
Perheenjäsen	28	17	21	39	40	44	27
Ystävä	59	48	38	31	40	22	41
Työkaveri	7	9	6	2	0	0	5
Ryhmä	3	3	0	0	0	0	1
Muu	3	6	3	0	0	0	3
Yhteensä	100	100	100	100	99	99	100

N=431, df=25, $\chi^2=66,04$, p=.000

Asuinpaikka

	Helsinki	Espoo	Kauniainen	Vantaa	Muu Suomi	Ulkomaat	Yhteensä
Yksin	25	8	0	21	31	14	22
Perheenjäsen	20	48	0	21	31	57	27
Ystävä	44	39	50	50	36	0	42
Työkaveri	7	3	0	0	2	14	6
Ryhmä	1	0	0	7	0	0	1
Muu	3	2	50	0	0	14	3
Yhteensä	100	100	100	99	100	99	101

N=418, df=25, $\chi^2=66,20$, p=.000

Aiemmat käynnit

	Ei kertaakaan	1–2 krt	3–5 krt	6–10 krt	Yli 10 krt	Yhteensä
Yksin	10	18	21	38	46	23
Perheenjäsen	29	34	27	21	12	27
Ystävä	50	39	44	29	32	41
Työkaveri	5	8	3	6	8	6
Ryhmä	3	0	1	2	0	1
Muu	4	1	4	4	2	3
Yhteensä	101	100	100	100	100	101

N=431, df=20, $\chi^2=47,74$, p=.001

Liitetaulukko 5. Käynnit muissa nykytanssin esityspaikoissa prosentteina

Ristiintaulukoituna prosenttiosuudet niin, että mikä osuus esim. Aleksanterin teatterissa käyvistä ilmoittaa käyvänsä Ateneumissa, Kiasmassa tai muualla.

HKT = Helsingin Kaupunginteatteri.

Tanssiareenan ydinaineisto, siis ilman Evankeliumia ja Kolmea koreografiaa, N=443

Varsinainen esityspaikka	Muut esityspaikat										
	Aleks. teatt.	Ateneum	Espoon kulttuurikeskus	Kiasma	Savoy	HKT	Stoa	Kansallis-ooppera	Zodiak	Muu	N
Aleksanterin teatt.		50	47	50	67	83	81	76	71	27	169
Ateneum	68		56	69	70	83	81	74	80	27	124
Espoon kulttuurikeskus	63	55		48	67	76	74	72	71	32	128
Kiasma	63	63	45		60	76	77	63	76	26	136
Savoy	65	49	49	47		80	78	77	74	23	176
HKT	57	42	39	42	57		70	70	62	24	247
Stoa	61	45	43	47	62	77		66	73	22	223
Kansallisooppera	56	40	40	37	58	75	66		59	26	231
Zodiak	58	48	44	50	63	75	79	66		22	206
Muu	50	35	43	37	42	61	52	61	48		96

Liitetaulukko 6. Käsitteitä nykytanssista prosentteina

	Se suuri syy	Pulci- nella	Evan- keliumi	Trans- it	Java	Opal- D	Betle- hem	Uni- ooma	Kolme koreo- grafia	Kaikki ilman Evan- keliu- mia	Kaikki ilman Evank. ja Kolmea koreogr.	Kaikki
N	77	55	180	34	60	97	81	35	182	621	439	801
Suomalainen nykytanssi on taiteellisesti korkeatasoista												
Täysin samaa mieltä	41	47	22	27	45	33	38	31	38	38	38	34
Melko samaa mieltä	35	31	37	39	31	39	40	41	40	38	37	38
Ei osaa sanoa	15	18	32	21	21	19	19	13	16	18	18	21
Melko eri mieltä	8	2	5	12	3	7	1	6	3	5	5	5
Täysin eri mieltä	1	2	5	0	0	2	3	9	3	2	2	3
Nykytanssi on sisällöllisesti kiinnostavaa												
Täysin samaa mieltä	33	39	23	35	32	8	49	22	37	36	36	33
Melko samaa mieltä	42	28	35	44	42	33	34	53	43	40	38	39
Ei osaa sanoa	13	26	24	12	17	31	11	9	8	13	15	15
Melko eri mieltä	10	8	13	6	9	25	5	16	10	10	9	10
Täysin eri mieltä	3	0	5	3	0	2	1	0	3	2	1	3
Nykytanssi avautuu helposti katsojille												
Täysin samaa mieltä	4	6	2	6	10	5	6	9	8	7	6	6
Melko samaa mieltä	37	41	28	47	37	37	47	34	40	40	40	37
Ei osaa sanoa	21	35	39	12	32	28	22	22	19	23	25	27
Melko eri mieltä	36	16	26	32	20	29	25	31	29	28	27	27
Täysin eri mieltä	1	2	6	3	0	2	0	3	4	2	1	3
Nykytanssia markkinoidaan aktiivisesti ja näkyvästi												
Täysin samaa mieltä	7	8	5	9	9	3	9	13	3	6	8	6
Melko samaa mieltä	47	41	25	41	19	26	33	22	42	35	33	33
Ei osaa sanoa	23	35	36	19	28	38	29	28	26	28	29	30
Melko eri mieltä	20	14	28	19	43	28	25	38	26	26	27	27
Täysin eri mieltä	4	2	6	13	2	5	4	0	3	4	4	4
Nykytanssi on esillä sopivassa määrin tiedotusvälineissä												
Täysin samaa mieltä	4	4	5	6	5	2	3	9	4	4	4	4
Melko samaa mieltä	39	18	33	21	23	27	34	38	34	31	29	31
Ei osaa sanoa	22	31	35	30	23	29	22	25	23	25	26	27
Melko eri mieltä	32	38	23	30	40	30	39	19	37	35	34	32
Täysin eri mieltä	3	8	4	12	9	12	3	9	3	6	7	6

	Se suuri syy	Pulci- nella	Evan- keliumi	Trans- it	Java	Opal- D	Betle- hem	Uni- ooma	Kolme koreo- grafia	Kaikki ilman Evan- keliu- mia	Kaikki ilman Evank. ja Kolmea koreogr.	Kaikki
--	--------------------	-----------------	------------------	--------------	------	------------	---------------	--------------	---------------------------	---	---	--------

Sanomalehtien tanssiarvostelu on asiantuntevaa ja analyttistä

Täysin samaa mieltä	4	11	3	0	4	1	4	0	2	3	3	3
Melko samaa mieltä	27	21	17	9	29	31	39	41	35	31	29	28
Ei osaa sanoa	38	45	67	52	39	44	33	47	51	44	41	49
Melko eri mieltä	26	15	12	27	23	22	25	6	10	18	22	17
Täysin eri mieltä	5	9	1	12	5	2	0	6	2	4	5	3

Nykytanssiesityksistä on tarjolla riittävästi taustatietoa esimerkiksi esitteissä ja käsiohjelmissa

Täysin samaa mieltä	14	10	6	12	7	8	5	13	7	9	9	8
Melko samaa mieltä	40	32	28	44	40	33	59	34	40	41	41	38
Ei osaa sanoa	22	34	40	24	21	31	16	31	29	26	25	29
Melko eri mieltä	21	24	22	18	33	25	13	22	22	22	22	22
Täysin eri mieltä	3	0	4	3	0	2	7	0	2	2	2	3

Liitetaulukko 7. Käsitteitä nykytanssista aiempien käyntien ja tanssialan kokemuksen mukaan prosentteina

Aineisto ilman Evankeliumia

		Ei käynyt vuoden aikana	Aiemmin käyneet	Yhteensä	
Nykytanssi avautuu helposti	Samaa mieltä	35	51	47	N=581, df=2, $\chi^2=22,88$, p=.000
	EOS	37	19	23	
	Eri mieltä	28	31	30	
Nykytanssista tarjolla riittävästi taustatietoa	Samaa mieltä	41	52	49	N=581, df=2, $\chi^2=14,85$, p=.001
	EOS	38	22	26	
	Eri mieltä	21	26	24	
Nykytanssi on sisällöllisesti kiinnostavaa	Samaa mieltä	64	80	76	N=587, df=2, $\chi^2=16,15$, p=.000
	EOS	21	10	13	
	Eri mieltä	14	10	11	
Suomalainen nykytanssi on korkeatasoista	Samaa mieltä	59	82	76	N=588, df=2, $\chi^2=45,44$, p=.000
	EOS	35	11	18	
	Eri mieltä	6	7	7	

		Ei käynyt vuoden aikana	Aiemmin käyneet	Yhteensä	
Nykytanssi on esillä sopivassa määrin tiedotusvälineissä	Samaa mieltä	38	34	35	N=576, df=2, $\chi^2=15,28$, p=.000
	EOS	34	22	25	
	Eri mieltä	28	45	40	
Sanomalehtien tanssiarvostelu on asiantuntevaa ja analyttistä	Samaa mieltä	25	37	34	N=578, df=2, $\chi^2=42,80$, p=.000
	EOS	66	36	44	
	Eri mieltä	9	27	22	
		Ei tanssialan kokemusta	Tanssialalta kokemusta	Yhteensä	
Nykytanssi on sisällöllisesti kiinnostavaa	Samaa mieltä	70	82	76	N=580, df=2, $\chi^2=12,35$, p=.002
	EOS	16	9	13	
	Eri mieltä	14	9	11	
Markkinoidaan aktiivisesti	Samaa mieltä	33	49	42	N=574, df=2, $\chi^2=17,65$, p=.000
	EOS	35	22	28	
	Eri mieltä	32	29	30	
Suomalainen nykytanssi on korkeatasoista	Samaa mieltä	71	80	76	N=582, df=2, $\chi^2=9,71$, p=.008
	EOS	19	16	17	
	Eri mieltä	10	4	7	
Nykytanssi on esillä sopivassa määrin tiedotusvälineissä	Samaa mieltä	41	30	35	N=570, d=2, $\chi^2=19,07$, p=.000
	EOS	28	21	24	
	Eri mieltä	32	49	41	
Sanomalehtien tanssiarvostelu on asiantuntevaa ja analyttistä	Samaa mieltä	32	35	34	N=572, d=2, $\chi^2=14,43$, p=.000
	EOS	51	38	44	
	Eri mieltä	16	28	22	

Liitetaulukko 8. Kiinnostuksen kohteet nykytanssia kohtaan prosentteina

	Se suuri syy	Pulci- nella	Evan- keliumi	Trans- it	Java	Opal- D	Betle- hem	Uni- ooma	Kolme koreo- grafia	Kaikki ilman Evankeli- umia	Kaikki ilman Evank. ja Kolmea koreogr.	Kaikki
N	77	55	180	34	60	97	81	35	182	621	439	801
Koreografia, kokonaissommitelma												
Hyvin paljon	55	54	33	52	69	55	61	58	56	57	58	52
Melko paljon	30	29	36	29	31	30	34	27	35	32	31	33
Jonkin verran	7	10	17	13	0	10	4	9	5	6	7	9
Melko vähän	1	4	8	3	0	1	1	6	3	2	2	4
Hyvin vähän	6	2	6	3	0	3	0	0	2	2	2	3
Tanssi-ilmaisu ja liikekieli												
Hyvin paljon	60	67	31	55	61	58	74	52	64	63	62	56
Melko paljon	22	20	40	16	30	24	21	33	27	25	24	28
Jonkin verran	8	10	16	10	7	15	4	6	3	7	9	9
Melko vähän	4	2	8	13	2	3	1	6	3	4	4	5
Hyvin vähän	6	0	6	7	0	0	0	3	3	2	2	3
Tanssijat												
Hyvin paljon	27	45	16	42	30	58	30	30	24	29	31	26
Melko paljon	40	31	36	29	37	24	47	33	42	40	38	39
Jonkin verran	20	10	28	16	25	15	15	27	25	22	20	23
Melko vähän	9	10	15	10	7	3	5	9	7	7	7	9
Hyvin vähän	4	4	6	3	2	0	4	0	2	3	3	3
Visuaalisuus												
Hyvin paljon	46	47	43	43	49	42	54	47	41	45	47	45
Melko paljon	35	39	36	37	46	42	29	41	43	40	38	39
Jonkin verran	10	8	11	3	2	9	10	6	7	8	8	8
Melko vähän	6	2	3	10	4	5	4	3	6	5	4	4
Hyvin vähän	4	4	6	7	0	3	3	3	3	3	3	4
Musiikki ja äänimaailma												
Hyvin paljon	44	51	53	45	43	39	51	42	43	44	45	46
Melko paljon	40	39	29	36	45	41	38	46	39	40	40	38
Jonkin verran	12	4	7	3	9	14	6	6	11	9	9	9
Melko vähän	1	2	4	3	4	2	4	6	6	4	3	4
Hyvin vähän	3	4	7	13	0	4	1	0	1	2	3	3

	Se suuri syy	Pulci- nella	Evan- keliumi	Trans- it	Java	Opal- D	Betle- hem	Uni- ooma	Kolme koreo- grafia	Kaikki ilman Evankeli- umia	Kaikki ilman Evank. ja Kolmea koreogr.	Kaikki
Taiteellinen kokonaisuus												
Hyvin paljon	64	61	46	65	70	59	64	52	61	62	63	59
Melko paljon	22	22	29	26	25	28	28	42	28	27	27	28
Jonkin verran	7	6	15	3	4	6	3	0	5	5	4	7
Melko vähän	1	8	5	0	2	3	4	0	3	3	3	3
Hyvin vähän	6	2	5	7	0	3	1	6	3	3	3	3
Yleisö												
Hyvin paljon	6	4	3	10	6	4	4	3	1	4	5	4
Melko paljon	8	4	9	7	6	5	3	12	5	6	6	6
Jonkin verran	16	8	7	0	9	4	13	6	10	9	9	9
Melko vähän	25	25	33	30	27	29	33	24	34	30	28	30
Hyvin vähän	45	59	49	53	53	59	48	55	50	52	53	51

Liitetaulukko 9. Kiinnostuksen kohteet tanssin eri osa-alueisiin aiempien käyntien ja oma-kohtaisen tanssikokemuksen mukaan prosentteina

		Ei käynyt vuoden aikana	Aiemmin käyneet	Yhteensä	
Koreografia	Samaa mieltä	77	92	89	N=400, df=2, $\chi^2=19,46$, p=.000
	EOS	17	4	7	
	Eri mieltä	6	4	4	
	Yht.	100	100	100	
Tanssi-ilmaisu	Samaa mieltä	75	89	86	N=404, df=2, $\chi^2=13,82$, p=.001
	EOS	18	6	9	
	Eri mieltä	7	5	5	
	Yht.	100	100	100	
Tanssijat	Samaa mieltä	53	74	69	N=407, df=2, $\chi^2=18,80$, p=.000
	EOS	28	18	21	
	Eri mieltä	20	7	10	
	Yht.	100	100	100	
Taiteellinen kokonaisuus	Samaa mieltä	81	92	89	N=407, df=2, $\chi^2=11,21$, p=.004
	EOS	9	3	4	
	Eri mieltä	10	5	6	
	Yht.	100	100	100	

		Ei tanssialan kokemusta	Tanssialalta kokemusta	Yhteensä	
Koreografia	Samaa mieltä	84	92	89	N=397, df=2, $\chi^2=6,33$, p=.042
	EOS	10	5	7	
	Eri mieltä	6	3	4	
	Yht.	100	100	100	
Tanssi-ilmaisu	Samaa mieltä	80	91	86	N=400, df=2, $\chi^2=10,18$, p=.006
	EOS	13	5	9	
	Eri mieltä	7	4	6	
	Yht.	100	100	100	
Tanssijat	Samaa mieltä	62	75	69	N=403, df=2, $\chi^2=9,23$, p=.010
	EOS	26	15	20	
	Eri mieltä	12	9	10	
	Yht.	100	100	100	
Yleisö	Samaa mieltä	10	11	11	N=387, df=2, $\chi^2=6,11$, p=.047
	EOS	5	12	9	
	Eri mieltä	85	77	80	
	Yht.	100	100	100	

Liitetaulukko 10. Käyntien lukumäärä tanssiesityksissä vuosittain eri taustatekijöiden mukaan, Tanssiareenan ydinyleisö prosentteina

	Nainen	Mies	Yhteensä	
Ei kertaakaan	27	19	25	N=423, df=4, $\chi^2=11,46$, p=.022
1–2 krt	28	27	28	
3–5 krt	20	35	25	
6–10 krt	11	11	11	
Yli 10 krt	13	9	12	
Yht.	100	100	100	

	Ylempi toimih	Alempi toimih	Opiskelija	Työntekijä	Eläkeläinen	Yrittäjä	Muu	Yht.	
Ei kertaakaan	22	26	28	33	20	13	29	23	N=372, df=24, $\chi^2=35,44$, p=.062
1–2 krt	25	36	29	42	20	27	43	28	
3–5 krt	30	25	26	17	40	17	29	26	
6–10 krt	9	8	12	8	20	15	0	10	
Yli 10 krt	14	6	6	0	0	28	0	12	
Yht.	100	100	100	100	100	100	100	100	

	Helsinki	Espoo	Kauniainen	Vantaa	Muu Suomi	Ulkomaat	Yht.
Ei kertaakaan	23	33	50	40	22	14	25
1–2 krt	27	33	50	13	24	57	28
3–5 krt	25	26	0	27	13	14	24
6–10 krt	13	3	0	20	9	14	11
Yli 10 krt	11	5	0	0	31	0	11
Yht.	100	100	100	100	100	100	

N=419,
df=20,
 $\chi^2=39,63$,
p=.006

Suhde tanssiin	Ei harrastus eikä ammatti	Tanssin harrastaja	Tanssin opiskelija	Tanssin ammattilainen	Muissa tehtävissä tanssin alalla	Aiemmin harrastanut/ ammatti	Yht.
Ei kertaakaan	34	18	14	3	8	22	24
1–2 krt	30	35	0	11	16	33	28
3–5 krt	28	28	21	11	20	27	25
6–10 krt	5	15	29	18	16	10	11
Yli 10 krt	3	4	36	58	40	8	12
Yht.	100	100	100	100	100	100	100

N=417,
df=20,
 $\chi^2=156,25$,
p=.000

Koulutusala	Taideala	Humanistinen	Yhteiskuntatiet.	Opettajan koul.	Kaupallinen	Tekniikka/luonnontiet.	Muu	Yht.
Ei kertaakaan	15	21	25	7	37	31	29	23
1–2 krt	25	25	25	41	26	38	27	28
3–5 krt	24	25	30	37	26	21	20	25
6–10 krt	11	13	10	4	5	9	18	11
Yli 10 krt	25	15	10	11	5	2	6	13
Yht.	100	100	100	100	100	100	100	100

N=390,
df=24,
 $\chi^2=46,33$,
p=.004

Liitetaulukko 11. Käynnit muissa tanssia tarjoavissa tapahtumissa prosentteina

	Se- suuri syy	Pulci- nella	Evan- keliumi	Trans- -it	Java	Opal- D	Bettle- hem	Uni- ooma	Kolme koreo- grafia	Kaikki ilman Evan- keliu- mia	Kaikki ilman Evank. ja Kolmea koreogr.	Kaikki
Liikkeellä marraskuussa	36	15	2	29	23	25	30	17	7	20	26	16
Sivuaskel	18	9	1	37	13	11	18	6	3	12	15	9
Tanssiareena	31	27	2	31	18	19	25	26	4	19	25	15
Kuopio Tanssii ja Soi	31	29	10	29	34	25	19	23	29	28	27	24
Täydenkuun tanssit	10	4	2	14	0	11	10	9	5	7	8	6
Helsingin juhlaviikot	64	65	24	43	43	51	67	57	49	55	57	48
Muu	4	7	4	11	8	8	4	3	5	6	6	6
N	77	55	180	34	60	97	81	35	182	621	439	801

Liitetaulukko 12. Suhde tanssiin eri taustatekijöiden kautta prosentteina, Tanssiareenan ydinyleisö

	Nainen	Mies	Yht.
Ei harrastus eikä ammatti	38	62	45
Tanssin harrastaja	28	18	25
Tanssin opiskelija	3	4	4
Tanssin ammattilainen	11	5	9
Muissa tehtävissä tanssin alalla	6	6	6
Aiemmin harrastanut/ammatti	14	5	11
Yhteensä	100	100	100

N= 409, df=5, $\chi^2=23,91$, p=.000

Ikä

	-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60+	Yht.
Ei harrastus eikä ammatti	22	41	40	53	64	53	45
Tanssin harrastaja	44	28	23	23	16	18	25
Tanssin opiskelija	15	5	4	0	0	0	4
Tanssin ammattilainen	0	9	17	4	7	6	9
Muissa tehtävissä tanssin alalla	0	5	8	6	7	12	6
Aiemmin harrastanut/ammatti	19	12	9	14	7	12	12
Yhteensä	100	100	100	100	100	100	100

N=416,
df=25,
 $\chi^2=53,05$,
p=.001

Koulutus

	Keski/ perusk	Ammat- tik/vast	Opisto	Yo	Yo+amk/ opisto	Akatee- minen	Muu	Yht.
Ei harrastus eikä ammatti	39	50	77	35	38	52	38	45
Tanssin harrastaja	30	22	15	36	18	20	38	25
Tanssin opiskelija	9	0	8	7	2	2	0	4
Tanssin ammattilainen	6	17	0	7	15	9	0	9
Muissa tehtävissä tanssin alalla	3	6	0	6	7	6	13	6
Aiemmin harrastanut/ammatti	12	6	0	7	21	11	13	12
Yhteensä	100	100	100	100	100	100	100	100

N=419, df=30,
 $\chi^2=40,67$,
p=.042

Sosioekonominen asema

	Ylempi toimih	Alempi toimih	Opiske- lija	Työnte- kijä	Eläke- läinen	Yrittäjä	Muu	Yht.
Ei harrastus eikä ammatti	53	66	36	55	67	31	29	45
Tanssin harrastaja	19	19	44	36	11	8	57	25
Tanssin opiskelija	3	0	7	0	0	2	0	4
Tanssin ammattilainen	8	2	0	0	0	41	0	9
Muissa tehtävissä tanssin alalla	7	2	4	0	0	10	0	6
Aiemmin harrastanut/ammatti	11	11	9	9	22	8	14	12
Yhteensä	100	100	100	100	100	100	100	100

N=359,
df=30,
 $\chi^2=115,71$,
p=.000

Asuinpaikka

	Helsinki	Espoo	Kaunia- nen	Vantaa	Muu Suomi	Ulko- maat	Yht.
Ei harrastus eikä ammatti	45	62	50	50	24	43	45
Tanssin harrastaja	27	18	50	36	19	0	25
Tanssin opiskelija	3	2	0	0	7	0	3
Tanssin ammattilainen	9	5	0	0	19	0	9
Muissa tehtävissä tanssin alalla	5	2	0	7	12	14	6
Aiemmin harrastanut/ammatti	10	12	0	7	19	43	12
Yhteensä	100	100	100	100	100	100	100

N=403,
df=25,
 $\chi^2=38,00$,
p=.047

Koulutusala

	Taide- ala	Huma- nistinen	Yhteis- kuntatiet	Opettajan- koul	Kaupal- linen	Tekniikka/ luonnontiet	Muu	Yht.
Ei harrastus eikä ammatti	28	49	51	52	57	60	48	46
Tanssin harrastaja	15	26	27	19	22	35	27	24
Tanssin opiskelija	7	4	0	0	0	0	7	3
Tanssin ammattilainen	29	3	0	11	5	0	2	10
Muissa tehtävissä tanssin alalla	9	10	5	4	3	2	2	6
Aiemmin harrastanut/ammatti	13	8	16	15	14	4	14	11
Yhteensä	100	100	100	100	100	100	100	100

N=376,
df=30,
 $\chi^2=94,25$,
p=.000

Liitetaulukko 13. Käsitys lippujen hinnasta Tanssiareena-tapahtumassa prosentteina

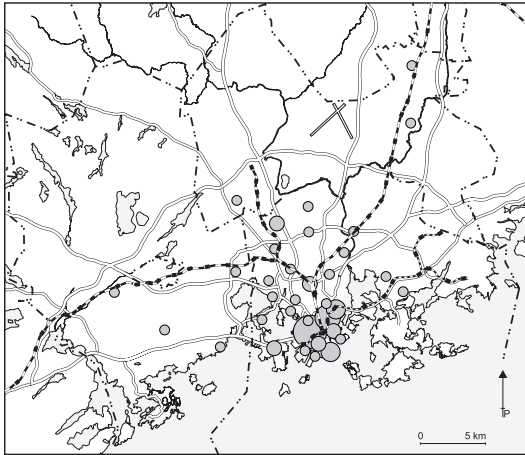
	Se suuri syy	Pulci- nella	Evanke- liumi	Trans- it	Java	Opal-D	Betle- hem	Uni- ooma	Kolme koreo- grafia	Kaikki ilman Evanke- liumia	Kaikki ilman Evank. ja Kolmea koreogr.	Kaikki
Edullinen	29	36	17	7	23	13	24	48	6	20	23	20
Sopiva	64	55	73	71	73	76	73	48	87	70	69	70
Kallis	7	9	10	21	4	12	3	4	6	10	8	10
N	77	55	180	34	60	97	81	35	182	621	439	801

Liitetaulukko 14. Rahan käyttö eri kohteisiin prosentiosuuksittain. Kuinka suuri osuus vastaajista ilmoitti kuluttaneensa rahaa seuraaviin kohteisiin. Koko tutkimusaineisto, N=801.

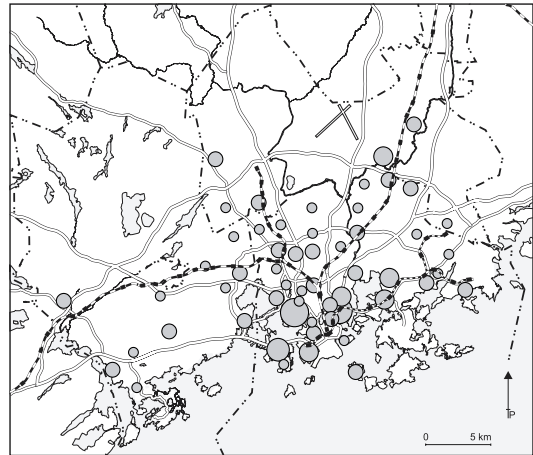
	%
Lippukulut	75
Oheistuotteet	11
Matkat	31
Ruokailu	15
Juomat	28
Majoitus	1

Liitekartat

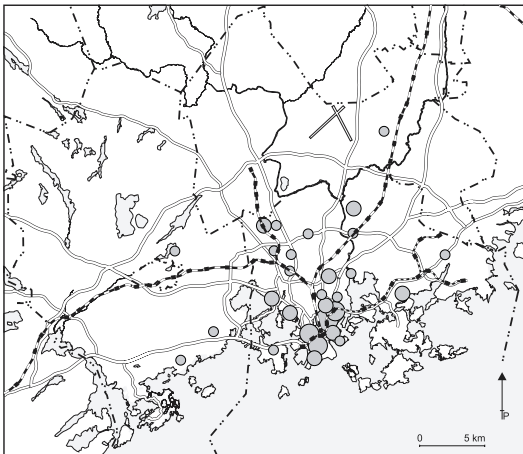
Liitekartta 1. Se suuri syy

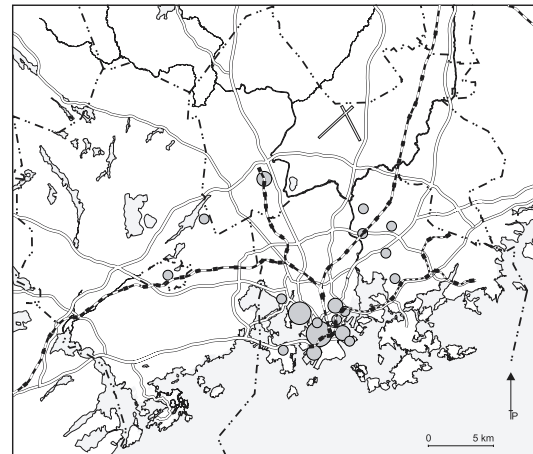
Liitekartta 3. Evankeliumi

Liitekartta 2. Pulcinella

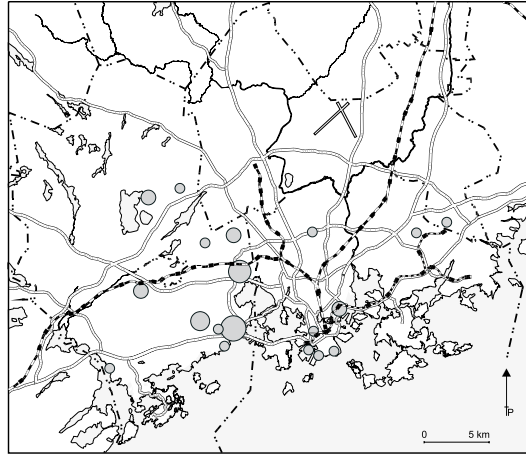
Liitekartta 4. Trans-It

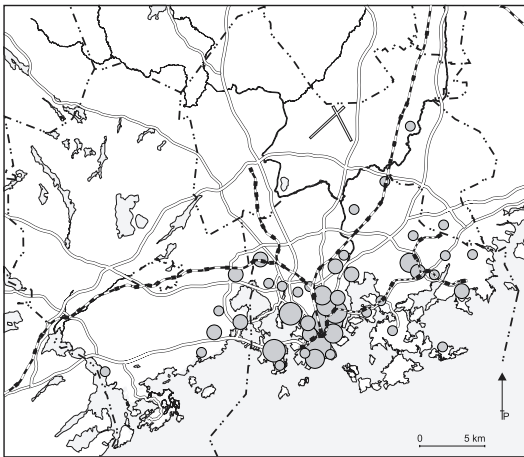
Liitekartta 5. Java

Liitekartta 8. Uniooma

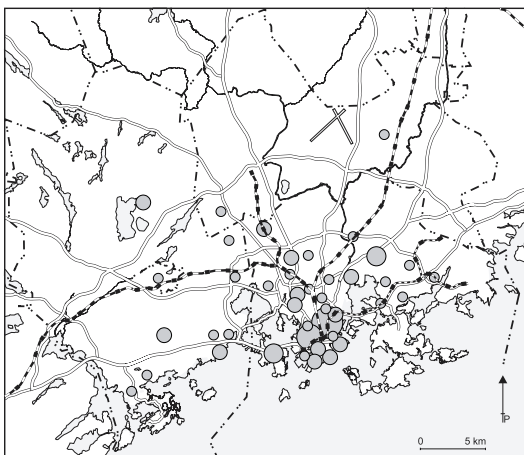
Liitekartta 6. Opal-D

Liitekartta 9. Kolme koreografiaa

Liitekartta 7. Evankeliumi

Facts about the Arts
Publication no 31
Arts Council of Finland
Helsinki 2003

Timo Cantell

The Audience of Contemporary Dance in Finland

*A study on the audience of the contemporary
dance festival Dance Arena 2000*

English Summary

Dance Arena 2000

This report studies contemporary dance audiences in Finland based on the festival Dance Arena 2000, organised in February 2000. The Dance Arena festival presented key Finnish choreographers, performers and groups as part of the European City of Culture programme in the year 2000, when Helsinki celebrated this special nomination along with eight other European cities. The aim of the Dance Arena was to highlight the current state of contemporary dance in Finland, enhance its image, market it abroad and widen the audience base of dance performances overall.

The research material

In all, the festival featured 30 performances, with an audience totalling close to 5,000. The venues used represented typical dance venues in Helsinki, ranging from the Finnish National Opera, the Helsinki City Theatre, and Kiasma – Museum of Contemporary Art, to the smaller venues of Stoa in the eastern part of the city and Zodiak – the Center for New Dance, located at the Cable Factory in the southwestern part of Helsinki. The festival budget was some 250,000 euros, part of which was used for an extraordinarily visible marketing campaign in Helsinki.

This research is based on an audience survey conducted in eight events representing a variety of the festival programming. In all, 805 question-

naires were filled in. The audience was very motivated as 91 per cent of the respondents returned the questionnaires, a high but not uncommon figure in similar kinds of audience studies in Finland.

Highly educated, relatively young visitors

Broadly speaking, similar demographic trends can be traced in contemporary dance audiences as in other art events and performances, such as in classical music or the theatre in Finland. The participants are well-educated, either students or working in middle-class occupations, female dominated, city-dwellers.

A high level of education is perhaps the most significant demographic feature of Finnish arts audiences. In this survey 44 per cent had an academic background, which is more than double the average rate in the Helsinki region. As a significant proportion of the visitors were still students studying at various universities, the academic orientation becomes even more highlighted. Most of the visitors were either senior or junior white-collar employees or students. On the other hand, those with lower socio-economic position, especially the working class occupations were underrepresented. In addition, pensioners made up a relatively small share of the visitors.

Contemporary dance seems to attract relatively young visitors as almost two thirds (61 %) were under 40 years of age. This figure makes the Dance Arena audience significantly younger than audiences of classical music, the theatre or even some other dance performances such as the Kuopio Dance Festival. On average, Dance Arena's visitors were some ten years younger than in Kuopio. Women comprise a majority of arts audiences in Finland, and this holds true for dance as well, as some 70 per cent of the participants were women.

Mainly from the Helsinki region

The majority of the Dance Arena audience live in the Helsinki region: almost two thirds (61 %) in Helsinki proper, 14 per cent in the neighbouring city of Espoo and 5 per cent in Vantaa. One tenth travelled from outside the Helsinki region. Foreign visitors were only a handful. One of the key findings was that the majority of the audience live within a geographically small area, i.e., the centre of Helsinki. A radius of some five kilometres from the city centre covers most visitors' place of residence. Perhaps a special urban way of life characterises many of the participants.

Friends were key sources in providing information on the dance performances as they also tended to have an impact on the choosing which performance to see and where to go. Also, newspaper articles and leaflets provided by the festival organisers and venues had a great impact on the decisions made. Many of the professionals within the field of dance cannot necessarily name their sources; they receive information and follow events

in the area so closely that they are constantly updated on forthcoming events.

There seem to be various kinds of contemporary dance audiences. Some prefer more established venues and groups such as the Finnish National Ballet or the Helsinki City Theatre Dance Company; others follow well-known individual choreographers, groups or artists, while the more innovative attend more challenging productions in less established venues by less established artists. Naturally there is some overlap between these audiences, but the attitudes shown towards different venues suggest that a certain “venue loyalty” has been established and different stages have different images.

Close relationship to dance

Not surprisingly, many of the respondents have experienced dance as a hobby, or are currently professionals in the field. A bit less than half (45 %) of the audience have never danced as a hobby whereas some 55 per cent have a close link to dance. One tenth are either professional dancers or dance teachers, four per cent study dance full time and five per cent work in other dance-related jobs (such as producers). A quarter (24 %) of the visitors currently have dance as a hobby and 12 per cent have danced as a hobby earlier.

A quarter (23 %) of the audience can be characterised as heavy users of dance performances as they had seen at least six dance performances in the past twelve months. Twelve per cent had seen more than ten productions. Half (53 %) had seen 1–5 performances. Quite a few are newcomers as one quarter (24 %) had not been to any dance performances in the past year. Dance Arena 2000 managed therefore to attract new audiences as it had originally set out to do.

There were differences in audience composition depending on the events. In particular, *Evankeliumi*, a choreography by Jorma Uotinen, performed by the Finnish National Ballet and the heavy metal group Waltari, attracted very different visitors. *Evankeliumi*'s cross-over nature attracted much younger, less dance-oriented, more rock-oriented visitors than the other performances. Also, a significant proportion, 41 per cent, came from outside the Helsinki Region. In this way the Finnish National Ballet managed to widen its audience base considerably. However, it cannot be assessed whether this was just a one-off visit for the new audience or whether they will find their way to other contemporary performances after this first experience.

All in all, this study confirms most of the earlier assumptions concerning dance audiences when it comes to demographic features such as age, gender and educational level. Moreover, it gives background information for the dance field when assessing the means of widening the audience of contemporary dance.

Tilastotietoa taiteesta -sarjan (ISSN 0788-0278) julkaisut: Facts about the arts series:

- n:o 1 Ritva MITCHELL & Eeva-Sisko VEIKKOLA: Yritysten tuki taiteille 1987. (Company support for the arts in Finland in 1987. Summary.)
Taiteen keskustoimikunta. Helsinki 1990. ISBN 951-47-3719-9.
Tilastokeskus. Helsinki 1990. ISBN 951-47-3719-9.
- n:o 2 Paula KARHUNEN. Läänien taidetoimikunnat taiteen tukijoina. (Regional arts councils as supporters of the arts in Finland. Summary.)
Taiteen keskustoimikunta. Helsinki 1990. ISBN 951-47-4034-3.
- n:o 3 Esa RANTANEN. Säätiöiden tuki taiteille. (Foundations as supporters of the arts in Finland. Summary.)
Taiteen keskustoimikunta. Helsinki 1990. ISBN 951-47-4053-X.
- n:o 4 Esa RANTANEN: Arvostelijat ja apurahat. (Critics and state grants. Summary.)
Taiteen keskustoimikunta. Helsinki 1991. ISBN 951-47-4054-8.
- n:o 5A Kyllikki KIVEKÄS: Alueoopperat ja yleisöt. (Regional operas and their audiences. Summary.)
Taiteen keskustoimikunta. Helsinki 1991. ISBN 951-47-4055-6.
- n:o 5B Pekka OESCH: Alueoopperoiden toiminta ja talous 1979-1988. (Regional operas: functioning and financing 1979-1988. Summary.)
Taiteen keskustoimikunta. Helsinki 1991. ISBN 951-47-5494-8.
- n:o 6 Sari KARTTUNEN: Valtion valokuvataiteen tuki vuosina 1980-1991. (State support for photographic art in Finland 1980-1991. Summary.)
Taiteen keskustoimikunta. Helsinki 1991. ISBN 951-47-5659-2.
- n:o 7 Timo CANTELL: Musiikkijuhlien yleisöt - Kaustinen, Kuhmo, Viitasaari. (The Audiences of Finnish Music Festivals - Kaustinen Folk Music Festival, Kuhmo Chamber Music Festival, Viitasaari - Time of Music. English Summary.)
Taiteen keskustoimikunta. Helsinki 1993. ISBN 951-47-7752-2.
- n:o 8 Pekka OESCH : Yritysten tuki taiteille 1990. (Company support for the arts in Finland in 1990. Summary.)
Taiteen keskustoimikunta. Helsinki 1993. ISBN 951-47-6092-1.
- n:o 9 Paula KARHUNEN: Teatterikoulutus ja työmarkkinat. (Theatre training and the labour market. English Summary.)
Taiteen keskustoimikunta. Helsinki 1994. ISBN 951-47-9570-9.
- n:o 10 Sari KARTTUNEN: Taideteollinen korkeakoulutus ja työmarkkinat. (Art and design training and the labour market. English Summary.)
Taiteen keskustoimikunta. Helsinki 1994. ISBN 951-47-9839-2.
- n:o 11 Pekka OESCH: Yritysten tuki taiteille 1993 & taiteen tuen vaihtelut vuosina 1984-93. (Company support for the Arts in Finland in 1993 and changes in support during the period 1984-93. English Summary.)
Taiteen keskustoimikunta. Helsinki 1995. ISBN 951-53-0555-1.
- n:o 12 Paula KARHUNEN & Annikki SMOLANDER: Tanssitaiteilija lähikuvassa. Tutkimus asemasta ja toimeentulosta 1990-luvun vaihteessa. (The social and economic position of Finnish dance artists. English Summary.)
Taiteen keskustoimikunta. Helsinki 1995. ISBN 951-53-0621-3.

- n:o 13 Mari YLÄ-SANKOLA: Lastenkulttuuri ja apurahat. Taiteen keskustoimikunnan tuki lastenkulttuurille 1988-1995. (Children's culture and state grants. English Summary.) Taiteen keskustoimikunta. Helsinki 1995. ISBN 951-53-0623-X.
- n:o 14 Timo CANTELL: Kaupunkifestivaalien yleisöt. Kuopio Tanssii ja Soi, Tampereen Teatterikesä, Turun musiikkijuhlat, Ruisrock. (City festival audiences in Finland. English Summary.) Taiteen keskustoimikunta. Helsinki 1996. ISBN 951-53-0896-8.
- n:o 15 Pekka OESCH: Julkiset kulttuurimäärärahat 1994. (Public expenditure on the arts and culture in Finland 1994. English Summary) Taiteen keskustoimikunta. Helsinki 1996. ISBN 951-53-0941-7.
- n:o 15a Pekka OESCH: Julkiset kulttuurimäärärahat 1994. 2. tarkistettu p. (Public expenditure on the arts and culture in Finland 1994. English Summary) Taiteen keskustoimikunta. Helsinki 1997. ISBN 951-53-1510-7.
- n:o 16 Paula KARHUNEN: Kuvataiteen korkeakoulutus ja työmarkkinat. Selvitys Suomen Taideakatemian koulussa ja Kuvataideakatemiassa opiskelleiden työtilanteesta ja tyytyväisyydestä koulutukseen. (Training in the Fine Arts Academy and the labour market. English Summary.) Taiteen keskustoimikunta. Helsinki 1996. ISBN 951-53-1012-1.
- n:o 17 Pekka OESCH: Musiikkiteollisuus Suomessa. Rakenne, työllisyys ja talous. (The music industry in Finland) Taiteen keskustoimikunta. Helsinki 1998. ISBN 951-5253-01-5.
- n:o 18 Paula KARHUNEN: Musiikkialan korkeakoulutus ja työmarkkinat. Selvitys Sibelius-Akatemiassa opiskelleiden työtilanteesta ja koulutustyytyväisyydestä. (Training at the Sibelius Academy and the Labour Market) Taiteen keskustoimikunta, Sibelius Akatemia. Helsinki 1998. ISBN 952-5253-05-8.
- n:o 19 Timo CANTELL: Yleisfestivaalien yleisöt - Helsingin Juhlaviikot, Joensuun Laulujuhlat. (Festival audiences in Finland: Helsinki Festival, Joensuu Festival. Summary.) Taiteen keskustoimikunta. Nykypaino. Helsinki 1998. ISBN 952-5253-08-2.
- n:o 20 Pekka OESCH: Yritysten tuki taiteille 1996. (Company support for the arts and heritage in Finland in 1996. Summary.) Taiteen keskustoimikunta. Nykypaino. Helsinki 1998. ISBN 952-5253-09-0.
- n:o 21 Merja HEIKKINEN ja Auli IRJALA: Taideteollisuuden ja sarjakuvan ammattilaisten työtilanne ja kansainvälinen toiminta. Raportti kyselytutkimuksesta Ornamon, Grafian ja Sarjakuvantekijät ry:n jäsenille. (Working conditions and international activities of professionals in design and comics. Survey of the members of artists' organizations in the fields of design and comics. Summary.) Taiteen keskustoimikunta. Nykypaino. Helsinki 1999. ISBN 952-5253-10-4.
- n:o 22 Virpi MINKKINEN: Taiteellinen työ ja apurahat. Tutkimus valtion apurahan saajista. (Artistic work and grants. A survey of state grant recipients. Summary.) Taiteen keskustoimikunta. Nykypaino. Helsinki 1999. ISBN 952-5253-12-0.
- n:o 23 Pekka OESCH: Säätiöiden tuki taiteille 1993 ja 1997. (Foundations as supporters of the arts. Summary.) Taiteen keskustoimikunta. Nykypaino. Helsinki 1999. ISBN 952-5253-13-19.
- n:o 24 Pekka OESCH: Kulttuuri- ja taideyhdistysten rakennemuutos. (Finnish cultural and art associations in transition in the 1990s. Summary.) Taiteen keskustoimikunta. Nykypaino. Helsinki 2000. ISBN 952-5253-21-X.

- n:o 25 Ilkka HEISKANEN: Kulttuurin julkinen rahoitus Suomessa - tilastot ja todellisuus. Rahoitustilastojen käyttökelpoisuudesta ja 1990-luvun rahoitustilanteesta taide- ja kulttuurilaitosten kannalta. (Public financing of the arts and culture - statistics and reality in Finland. Methodological issues and identification of the 1990s turning points that re-shaped the conditions of cultural and art institutions. Summary).
Taiteen keskustoimikunta. Nykypaino. Helsinki 2000. ISBN 952-5253-23-6.
- n:o 26 Tiia KURKELA: Hyvinvointivaltion lippuluukulla. Teattereiden ohjelmistopoliittiset ja taloudelliset selviytymiskeinot rahoitusympäristön muutoksissa. (Finnish theatres at the box office of a welfare state. Repertoire changes and managerial strategies of adaptation in the new era of financing. Summary).
Taiteen keskustoimikunta. Nykypaino. Helsinki 2000. ISBN 952-5253-18-X.
- n:o 27 Pekka OESCH: Yritysten tuki taiteille 1999. (Company support for the arts and heritage in Finland 1999. Summary)
Taiteen keskustoimikunta. Nykypaino. Helsinki 2001. ISBN 952-5253-18-X.
- n:o 28 Ilkka HEISKANEN: Muuttuivatko laitokset, miksi ja miten? Taide- ja kulttuurilaitosten institutionaalinen muutos 1990-luvulla. (Performing to the tunes of institutional change. Strategies of Finnish cultural and arts institutions under the new conditions of late 1990s. Summary)
Taiteen keskustoimikunta. Nykypaino. Helsinki 2001. ISBN 952-5253-36-8.
- n:o 29 Ilkka HEISKANEN: Public financing of the arts and culture: Statistics and reality in Finland. Methodological issues and identification of the 1990s turning points that re-shaped the conditions of cultural and art institutions. (Summary)
Taiteen keskustoimikunta. Nykypaino. Helsinki 2002. ISBN 952-5253-32-5.
- n:o 30 Pekka OESCH: Valtion tuki kulttuurille 2001. Opetusministeriön hallinnonalan määrärahat. (State support for culture in 2001. Cultural appropriations provided by the Ministry of Education. Summary.)
Taiteen keskustoimikunta. Nykypaino. Helsinki 2002. ISBN 952-5253-43-0.
- n:o 31 Timo CANTELL: Nykytanssin yleisöt. Tutkimus Tanssiareena 2000-festivaalin kävijöistä. (The audience of contemporary dance in Finland. A study on the audience of the contemporary dance festival Dance Arena 2000)
Taiteen keskustoimikunta. Nykypaino. Helsinki 2003. ISBN 952-5253-46-5.

Toimitus - Edited by

Taiteen keskustoimikunnan tutkimusyksikkö
Research Unit of the Arts Council of Finland

Tilaukset ja tiedustelut - Orders and Information

Taiteen keskustoimikunta - Arts Council of Finland
Tutkimusyksikkö - Research Unit
Maneesikatu 7, PL 293, FIN-00171 Helsinki, Finland
tel. +358 9 1607 7066, fax. +358 9 1607 7069
tkt-kirjasto@minedu.fi
www.taiteenkeskustoimikunta.fi